C= újság
Az Országos Commodore Egyesület lapja
VIII. évfolyam 1993/3

Játék-pályázat

Bővebb terjedelem
Díjnyertes programok

MIT, HOGYAN, HOL, MIKOR?

EGYESÜLETI ÜGYEK: Egyesületünknek tagja lehet mindenki, aki a tagsági díjat befizeti. A tagdíjat személyesen az egyesület irodájában (1025 Budapest, Vöröstorony utca 29. Telefon: 1-76-22-57), vagy átutalással az MNB 217-98 292, OTP 565-3610-8 számlára lehet befizetni. Megrendelés esetén számlát küldünk.

Pötyögőszolgálatunk valamint a szervizkedvezmény és az apróhirdetés lehetősége tagjaink rendelkezésére áll.

A DEÁKPÁHOLY tagjai minden hónapban megkapják a C-újságot, a tagsági díj egy egy évre 890 Ft.

A PLUSZPÁHOLY tagjai minden hónapban megkapják a C-újságot, és kapnak havonta 3 db vásárlási utalványt. A tagsági díj egy évre 2050 Ft.

A SZUPERPÁHOLY tagjai havonta 15 példányt kapnak a C-újságból, és ezzel havonta 15x3 db vásárlási utalványt is. Az éves tagsági díj 24 000 Ft.

ÜGYFÉLFOGADÁS: Minden kedden és csütörtökön 12—16 óra között várjuk tagjainkat és az érdeklődőket.

PÖTYÖGŐSZOLGÁLAT: Az újságban megjelenő programokat másolja a megrendelők részére. Megrendelhető személyesen az egyesület irodájában vagy postai utánvéttel. Postacím: 1388 Budapest 62., Postafiók: 86.

APRÓHIRDETÉS: Az egyesületi tagoknak ingyen áll rendelkezésére. Nem tagoknak a hirdetés ára 100 forint. A hirdetés módja: az újságban megjelenő nyomtatvány kitöltésével.

A C-ÚJSÁG RÉGEBBI SZÁMAI megvásárolhatók az egyesület irodájában, vagy megrendelhetők utánvéttel.

Kedvezményes ár! Tagoknak olcsóbb!

Az újságban eddig megjelent programok gépenként összegyűjtve megrendelhetők. VC 20, C16, PLUS/4, C128, C64. További felvilágosítást is adunk a 1-76-22-57-es telefonszámon vagy levélben!

Vidéki pluszpáholy-tagjaink háromhavi tikett összegyűjtésekor igénybe vehetik a NOVOTRADE 2C Áruház csomagküldő szolgálatát.

VIDÉKEN TOVÁBBI INFORMÁCIÓK KAPHATÓK:

Baja, AXIS Kft.,
Győri Bartók Béla Művelődési Ház,
Jászberényi Városi Könyvtár,
Kecskemét, SZIGMA—BIT,
Pécsi Apáczai Csere János Gimnázium,
Zalaegerszegi Ságvári Endre Gimnázium.

Az Országos Commodore Egyesület módszertani kiadványa

Egyesületi iroda és szerkesztőség:
1025 Budapest, Vöröstorony utca 29. Telefon: 1-76-22-57
Felelős kiadó: Horváth Judit, az egyesület elnöke
Főszerkesztő: Rados Péter, az OCE főtitkára
Felelős szerkesztő: dr. Horváth András
Művészeti szerkesztő: Bausz Sándor
Levélcím: Commodore Újság, 1388 Budapest, 62. Pf.: 86.
Index: ISSN 0237-756 X
Terjeszti a Magyar Posta
Megvásárolható a hírlapárusoknál
92.0305 MSZH Nyomda és Kiadó Kft., Budapest
Felelős vezető: Nagy László

C-64 C+4 AMIGA PC

tulajdonosok!

Várunk benneteket az Országos Commodore Egyesület klubdélelőttjén a Havanna Közösségi Házban minden hónap 3. vasárnapján, délelőtt 9 órától. Gépet és hosszabítót hozzatok!
Cím: 1181 Budapest, Kondor Béla sétány 8.
Megközelíthető: a metró kőbánya–kispesti végállomásától a piros 136-os busszal.
Legközelebb:

február 21-én,
március 21-én és
április 18-án.

FELHÍVÁS

Tisztelt Tagtársunk, Olvasóink!
Kérjük, hogy ha rendelkeznek olyan működő számítógéppel, vagy jó állapotban lévő bármilyen számítógép-tartozékkal, amire nincs szükségük, akkor hozzák el egyesületi irodánkba (minden héten kedden és csütörtökön 11-15 óra között).
Mi összegyűjtjük és eljuttatjuk azokat határainkon túli (erdélyi, kárpátaljai és szlovákiai) magyar iskolákhoz.
Köszönettel:

Országos Commodore Egyesület

Tisztelt Szerkesztőség

Régi és hűséges olvasója vagyok a C-Újságnak. Sok jó ötlettel találkoztam már cikkeiben, többek között a most általam közölt témákkal is.

Az első, pár soros programom a DATA adatok begépelését könnyíti meg. Igaz, első megközelítésre furának tűnik, de ennél nem kell különféle kezdő- és végcímeket állítgatni, meg POKE-olni. Egy abszolút kezdő is könnyen használhatja.

Egyébként ennek elbírálását Önökre bízom.

A másik egy ugyancsak régen lerágott csont: a magnó hangossá tétele. Sokat foglalkoztatott a dolog, ugyanis a legelső gépem egy PRIMÓ volt. Ismerős ugye? Hangos a billentyű leütése, és hangos a szalag beolvasása, sőt beolvasásnál figyelemmel lehetett kísérni a rekordok számát, valamint a felvételi hibát.

Bizony ezek a ,,kis'' pluszok a jóval drágább rokonoknál hiányoznak. Így jutottam el a különféle próbálgatások során a közölt ötlet megvalósításához.

Mióta ezt a kis csipogót beszereltem a magnóba, nem gond megtalálni a szalagon a programok elejét, végét, illetve az üres helyeket.

E két kis ötletet szeretném közreadni amennyiben ezt Önök is jónak látják.

Tisztelettel:

Kadlicskó József

DATA beíró

A program használata:

Indítás után a gép kérésére beírjuk azt a sorszámot, ahonnan a DATA kezdődik.

A négy egymásba ágyazott I, J, K és D ciklusok segítségével csak a DATA-ba kerülő adatokat kell beírni, minden mást a gép végez el.

Tulajdonképpen az történik, hogy parancs módba kerül kiírásra a sorszám, a ? (CHR$(63)), idézőjel CHR$(34) idézőjelben a sorszám és a DATA (A$) s az adatok végére újabb idézőjel".

Ha van a DATA végén ellenőrző összeg, akkor az a D ciklussal ugyancsak beírható, ha nincs akkor az 55—65 sorra nincs szükség, viszont az 50. sor folytatásaként be kell írni: CHRS$(34).

Nagyon ügyeljünk a programban lévő ,,;"-re.

Amikor a ciklus végére értünk, a képernyő alján lévő utasítást kövessük. A kurzor mindig a sorszám előtti üres helyekre kerül, itt nyomjuk meg mindig a ⟨RETURN⟩ billentyűt.

Majd ⟩RUN kezdő sorszám. Ekkor kiíródnak a sorszámmal ellátott DATA sorok. Ezeket ismét RETURN-al vigyük be a gépbe.

Így folytassuk mindaddig míg a végére nem érünk a DATA adat bevitelének, természetesen a kezdő sorszámok mindig az előző adatok folytatásaként következnek.

Ha minden adatot beírtunk, akkor a programot töröljük s helyére beírjuk a DATA beolvasó-, ellenőrző programot.

Így leírva talán kicsit bonyolultnak látszik, de a kezelése annál egyszerűbb.

```
   1 REM ****************************
   2 REM *                          *
   3 REM *     GYORS DATA-BEIRÓ     *
   4 REM *         C= 64 +4         *
   5 REM *                          *
   6 REM *  KADLICSKÓ JÓZSEF PÉCS   *
  10 PRINT CHR$(147):A$="DATA"
  15 INPUT"QQ DATA ELSÓ SORSZÁMA:";A:?"SH/HOME|HOME|";
  20 FOR I=A TO A+1Ø
  25 PRINT I CHR$(63)CHR$(34)I;A$" ";
  30 :: FOR J=1 TO 8
  35 :::FOR K=1 TO 2
  40 :::GET V$:IF V$="" THEN 4Ø
  45 :::PRINT V$;:NEXT K:PRINT ",";
  50 ::NEXT J
  55 FOR D=1 TO 4
  60 GET V$:IF V$="" THEN 6Ø
  65 PRINT V$;:NEXT D:PRINT CHR$(34)
  70 NEXT I
  75 PRINT"      1. <HOME> SORSZÁMONKÉNT <RETURN>"
  80 PRINT"      2. <TÖRLÉS> - >RUN "A:?"6 UP"
  85 END
1000 PRINT"Q <HOME> SORSZÁMONKÉNT <RETURN>"
```

Hangos DATASZETT

Sok gondot okoz a COMMODORE gépek ún. ,,némasága", különösen amikor szalagról töltünk be programot. Ezzel kapcsolatban már sok cikk jelent meg pro és kontra.

Most egy általam már hosszú idő óta alkalmazott ötletemet szeretném megosztani C-os társaimmal.

Egyszerűen — bárki által — megoldható az ötlet, nem kell hozzá más mint a kisebb műszaki alkatrészboltokban beszerezhető HPE-200 típ. piezo sugárzó. Ára: 120,— Ft. Pécsett a Király u. 37. alatti műszaki boltban kapható.

Szerelési útmutató: A magnó csatlakozó dugóját szét kell szedni a kis csavar eltávolításával. A csatlakozó fedelének egyik oldalán van egy kis 1 mm-es nyílás, ezt kell pár tized mm-rel nagyobbra kivágni.

A sugárzó piros színű vezetékének lecsupaszított végét dugjuk be a fehér színű vezeték forrasztási helye mellé. A bátrabbak oda is forraszthatják. Ugyanígy a fekete színű végét a kék színű vezeték beforrasztott vége mellé. A négyes érintkezők közül a kék a szélső, a fehér a 3.

A fedeleken lévő furatokat 3 mm-re bővítsük ki s kerítsünk egy az eredeti csavarnál kb. 4 mm-rel hosszabbat, s ezzel rögzítsük a sugárzót a csatlakozó C-jelű oldalára. Előtte azonban a vezetékeket a kibővített nyíláson hozzuk ki. Ezzel kész is a kis csipogó.

A szerelésben jártasabbak elhelyezhetik a magnó belsejében is a csipogót a piros ledet rögzítő csavar alá.

Egy 20×5×1 mm-es bakelit lemez mindkét végére készítsünk 3 mm ∅ furatot. Az egyik végére a csipogót, a másik végére pedig a led-et rögzítő csavart erősítsük. A huzalokat meg kell hosszabbítani úgy, hogy azok a motor mellett elérjenek a megfelelő színű kivezetésekhez.

A kék színű vezeték a panel mellett lévő kis kapcsolónál van, a fehér pedig a panel hátsó végénél. A kékhez történő forrasztást megkönnyíti, ha panelt rögzítő két kis csavart eltávolítjuk és a panelt kissé elfordítjuk. Forrasztás után a panelt ismét a helyére rögzítjük.

```
0 REM ********************************
1 REM *    C=UJSAG  SORSZAM    092    *
2 REM *                               *
3 REM *      PROGRAMKONYVTAR          *
4 REM *                               *
5 REM *     JAVITOTT VALTOZAT         *
6 REM *                               *
7 REM *  PROGRAM: GARDONYI GERGELY    *
8 REM *  JAVITAS: HARASZTI ARPAD      *
9 REM ********************************
230 PRINT:PRINT"▮▮▮▮5. LISTAZAS KEPERNYORE(TOVABB'F1')"
661 IF(F/20=INT(F/20))AND(F<>DB-1)AND(F<>0)AND(F<>1)THENGOSUB2500
800 PRINT#4,"▮  NEV"CHR$(16)"43""HOSSZ  ID";
810 PRINT#4,"▮  NEV"CHR$(16)"63""HOSSZ  ID"
870 PRINT#4,"  "N$(F)P$"19"H(F)P$"24"I$(F)"▮"N$(A+F)P$"44"H(A+F)P$"49"I$(A+F);
380 PRINT#4,"▮"N$(B+F)P$"70"H(B+F)P$"75"I$(B+F)
2500 GETA$:IFA$="▮"THEN RETURN
2510 GOTO 2500
READY.
```

Tisztelt Szerkesztőség!

A mellékelt lemezen található Gárdonyi Gergely „Programkönyvtár" című programjának (C-Újság, 1988/1.) általam kissé bővített változata és külön a bővítés listája.

A bővítéssel a program nyomtató nélkül is jól használható. A tartalom az F1 billentyű lenyomásával laponként a képernyőre listázható.

A módosítást felajánlom a C-Újságban való közlésre.

Üdvözlettel:

Haraszti Árpád

Tisztelt Szerkesztőség!

Datásító C+4-re

```
0 goto62990
1 data 4c7c0c484a4a4a4a20120c6829,313
2 data 0f20120c6020210cc90a900318,278
3 data 6907693091d460e6d4d002e6d5,715
4 data 60bd640d1865d491d420210ca5,536
5 data d5690091d4e8bd640de8c900f0,75a
6 data 0920210c91d4c900d0ef60a200,545
7 data 20280ca5d120030ca5d020030c,39d
8 data 203a0ca5d7200c0ca5d620030c,3c4
9 data 203a0c20420c20210c20280c20,195
10 data 420ce0b090f360788d3fffa00a,6ae
11 data b9590d91d48810f8a5d0a4d148,746
12 data 9848a90085d685d7a5d4852b18,681
13 data 690b48a00091d4c8a5d5852c69,61d
14 data 0091d485d56885d4a5d4186925,69f
15 data a00091d4c8a5d5690091d4c8e6,7c3
16 data d6d002e6d7a5d691d4c8a5d791,91a
17 data d4c8a98391d4c8a92091d4a5d4,89c
18 data 1869059002e6d585d4a20da900,584
19 data 85d985daa000b1d0481865d990,70c
20 data 02e6da85d96820030ce6d0d002,63f
21 data e6d1cad0e520210ca92c91d4a5,762
22 data da200c0ca5d920030c20210ca9,3b5
23 data 0091d420210ca5d1c5d39087a5,67c
24 data d0c5d290816885d16885d0204c,75f
25 data 0c20210ca90091d420210ca900,35d
26 data 91d420210ca5d4a6d5852d862e,60c
27 data 8d3eff584c03870c1000008936,3d3
28 data 33303030002118f6e83a53b2d1,4ea
29 data 28220022293a4bb2303a51b2d1,40a
30 data 282200222900 0f19f68149b231,360
31 data a4513a4cb230000c1af6874124,465
32 data 3a87422400 1f1bf6814ab230a4,4a8
33 data 31323a42b2d128ca2841242c32,43f
```

Nem mindenki szereti, ha kedvenc számítógépes lapjában hexdump listákkal találkozik, aminek bevitele elég nehézkes és ha elgépeljük, senki sem szól ránk, hogy hibásan írtunk be valamit. S ha ezek után a program még fut is, az a legbosszantóbb, hiszen bármikor előjöhet a nem kívánt programhiba. Ilyenkor mindig a programozót szokták szidni, holott szegény nem tehet róla, hogy nincs egy jó BASIC DATA sorokat készítő programja.

Nos, kedves programozók, íme az áhított program. Igazán nem hosszú. „Na persze," mondhatnák most, „öt perc alatt írok egy datásítót BASIC-ben." Ennyi idő alatt ezt a programocskát is be lehet gépelni. De most jön a lényeg: a BASIC DATA-készítő jó esetben 10—15 PERC alatt végez a programmal, és még mindenféle számításokat is kell végezni, hogy a bevitel is helyes legyen. Az itt bemutatott DATA-készítőt a Wash & Go samponhoz hasonlíthatnám, csak beindítjuk és kész: a leghosszabb bevihető programmal (14 Kbyte, ennél több DATA sorok formájában be sem fér a memóriába) 2,8 MÁSODPERC alatt kész van, és a BASIC program azonnal menthető, nincs szükség a feleslegessé vált DATA-készítő sorok törlésére.

Rekordsebessége mellett a program még ellenőrző kód készítését is elvállalta: a BASIC program indítása után azonnal ordít, és a hiba helyét is megmondja. Idegeskedő természetű emberek számára lefelé számol a gépi kód bevitele alatt. Amint kiírta a „Készen vagyok" üzenetet, a gépi kód indítható, ellenkező eset-

```
34 data ac4aaa312c32292900b1cf697,435
35 data 53aa4b2c4200101df64bb24baa,4cb
36 data 313a4cb24caa4200141ef6823a,485
37 data 99221322203b51ab49229d2022,391
38 data 00251ff68b4cb3b1d128422429,4fd
39 data a79922484942412 12d2d3e2249,39a
40 data 222e20534f5221223a90000620,297
41 data f682001721f69922934b45535a,531
42 data 454e20564147594f4b21220000,2c7
62990 scnclr:char1,0,15,chr$(27)+"t"
63000 s=dec("0c00"):k=0:q=dec("02a")
63001 fori=1toq:l=0
63002 reada$:readb$
63003 forj=0to12:b=dec(mid$(a$,2*j+1,2))
63004 pokes+k,b
63005 k=k+1:l=l+b
63006 next:print"■" ;q-i"■ "
63007 ifl<>dec(b$)thenprint"hiba!-->"i". sor!":stop
63008 next
63009 print"■keszen vagyok!"
63010 print"■■■■■s"chr$(34)"dat"chr$(34)"
8 0c00 0e21■■■■■";:monitor
```

ben javítsuk ki a hibás adatot, és indítsuk újra. A BASIC formátum az itt bemutatottól csak hajszálnyival tér el, ugyanis azt egy kicsit kibővítettem egy képernyőablakkal és egy MONITOR-ba lépéssel.

Ha bevittük a BASIC sorokat, amelyeket mint említettem, saját magával készített a program, máris láthatjuk az eredményprogram működését, és megjelenik a MONITOR-ban egy S (save) parancs. A név tetszés szerint átírható, ha kazettára mentünk, a 8-ast 1-esre írjuk át (csak a kevésbé jártasak kedvéért). Ezután a program használata már igen egyszerű:

1— Lépjünk be MONITOR-ba.
2— Körülbelül a képernyő 15. sorának elején nyissunk ablakot (ESC T).
3— L″DAT″,8 vagy, 1.
4— Töltsük be a DATÁ-sítandó gépi kódú programot a helyére. (Ha nem használja a $0C00-$0E21 memóriaterületet, a DATÁ-sító előtt is bent lehet.)
5— $D0-ra ebben a sorrendben írjuk be a következő adatokat (LO-HI): program kezdőcíme, program végcíme, BASIC kezdet.
Pl.: >d0 00 10 00 18 01 18
6— Írjuk be: g 0C00.

Ezek után legfeljebb 2,8 mp múlva megjelenik a READY felirat, ekkor BASIC-ból adjunk ki egy SAVE parancsot. Jó tanács: a BASIC kezdetet olyannak válasszuk, amely nem fogja bántani a programunkat. Legjobb, ha közvetlenül a program utáni üres helyet adjuk meg BASIC kezdetként, illetve, ha a programunk a memória végén helyezkedik el, nyugodtan megadhatunk $1001-et is. A példánkban az $1000—1800-ig terjedő program $1801-től kerül DATÁ-sításra. Figyelem: ha a programunk nem 1010 előtt kezdődik és ha a BASIC sorokat $1001-re töltve annak végcíme NAGYOBB, mint a programunk kezdőcíme, akkor inkább jegyezzük meg, hová tettük DATÁ-sításkor a BASIC kezdetet, és a BASIC program betöltése előtt a $2B-2C címekre írjuk ezt be.

Egy kis műhelytitok: a program gyorsasága abban rejlik, hogy egész működése alatt egy ujjal sem nyúl a BASIC szerkesztőhöz, tehát nincs beszúrás, rendezés stb. Ennek apró hátránya viszont, hogy ha voltak BASIC soraink a megjelölt helyen, azok elvesznek (hacsak nem mentettük ki őket). De azt hiszem, ahhoz képest, amit a program nyújt, ez elhanyagolható csekélység.

Nagy Attila

Catalog-Check (CTC)

Tegyük fel, hogy van egy lemezem, rajta 80 file, és a validáláskor kiderül, hogy az egyik hibás. Melyik? Na, ekkor kell a CTC-t elindítani. Ez ugyanis a bejegyzett file-ok logikai láncát olvassa végig, ellentétben a lemez-ellenőrzők zömével. Ha hibát talál, megjelöli a hibás, és az azt megelőző blokkot is, ez a lényeg. Igyekeztem sokféle hibára felkészülni, például hurokba zárt katalógussal, két file által is használt blokk, vagy valótlan file-hossz esetére (vírustünet is lehet).

Indítás után megadhatjuk, hogy a teljes katalógust ellenőrizze, vagy az általunk kijelölt bejegyzéseket. Ha végzett, felsorolja a hibás file-okat, és ezek bármelyikét kijelölhetjük törlésre. Törlés után külön utasításra validál is.

Hódi Gyula

```
0 rem *** ctc * v2.01
1 rem (c) hodi gyula - 9009
2 me=144: mt=35: ms=20: bt=18: bs=1: bm=0
3 poke 53280,11: poke 53281,0: poke 650,128: poke 788,52
4 dim a%(me,1),e%(me),l%(me),n$(me),t%(me),t$(6),w%(me),b%(mt,ms)
5 s$="  ": u$="—": for i=1 to 4: s$=s$+s$: u$=u$+u$: next i
6 u$=left$(u$,29): z$=chr$(0)
7 n$(0)="* directory *": t%(0)=5: b%(bt,0)=1
8 for i=0 to 6: read t$(i): next i
9 rem ---
10 print "■■■ ■■ catalog-check v2.01 ■■ by dave■■■"
```

```
11 print " insert disk to check": gosub 142: close 15: if v=3 then 110
12 open 15,8,15,"i0": gosub 144: if e then gosub 142: goto 10
13 for i=1 to ms: b%(bt,i)=0: next i
14 open 8,8,8,"#": print " - reading active files -"
15 q=0: z=0: c=0: n=0: t=bt: s=bs: a=bt: b=bm
16 print " U──┬──IU──────────────────┬───┬──I"
17 print " | t | s|| filename          |typ|len|"
18 print " ├──┼──┤├──────────────────┼───┼──┤U──I"
19 print " |  |  ||                  |   |  ||  |"
20 print " J──┴──KJ──────────────────┴───┴──KJ──K"
21 rem ------ 1.
22 if t=0 then 45
23 print " "right$(str$(t),2)""right$(str$(s),2)
24 print#15,"u1:";8;0;t;s: input#15,e,e$: if e=0 then 27
25 q=1: a%(0,0)=t: a%(0,1)=s: w%(0)=a*256+b: e%(0)=e
26 print "  error in directory ": goto 45
27 if b%(t,s) then print "  directory loop ": z=1: goto 45
28 b%(t,s)=1: print#15,"b-p:"8;0: a=t: b=s
29 gosub 140: t=x: gosub 140: s=x
30 rem ---
31 for i=2 to 255 step 32: print#15,"b-p:"8;i
32 get v$: if v$="" then 45
33 gosub 140: if (x and 128)=0 then 43
34 n=n+1: x=x and 15: if x>4 then x=6: e%(n)=100: q=q+1
35 t%(n)=x: gosub 140: a%(n,0)=x: gosub 140: a%(n,1)=x: w%(n)=a*256+b
36 v$="": for j=1 to 16: gosub 140: if x<>160 then v$=v$+chr$(x): next j
37 n$(n)=v$: if v$="" then e%(n)=200: q=q+1
38 if t%(n)<>4 then 40
39 print#15,"b-p:"8,i+19: gosub 140: v=256*(x and 127): gosub 140: w%(n)=v+x
40 print#15,"b-p:"8;i+27: gosub 140: v=256*(x and 127): gosub 140: l%(n)=v+x
41 print ""tab(9);: v$=left$(n$(n)+s$,16): gosub 138
42 print ""t$(t%(n))""right$(" "+str$(l%(n)),3)""right$(" "+str$(n),3)
43 next i: goto 22
44 rem ------ 2.
45 if n=0 then print "  no files ": goto 108
46 print "  check each file? y"
47 gosub 142: if v=89 or v=13 then 62
48 if v=3 then close 8: goto 10
49 if v<>78 then 47
50 print "   assign the files to check!"
51 print " nr  filename          typ len": print u$
52 rem ---
53 c=0: for i=1 to n
54 print right$(" "+str$(i),3)"  ";: gosub 121: print "  y/n";
55 if e%(i) then print "err": goto 60
56 gosub 142: if v=89 then print "yes": goto 60
57 if v=78 then print "no ": t%(i)=-1: c=c+1: goto 60
58 if v<>3 then 56
59 print : for i=i to n: t%(i)=-1: c=c+1
60 next i: if c=n then 108
61 rem ------ 3.
62 print " - checking the assigned files -"
63 print "  U──┬──────────────────┬───┬──I U──I"
64 print "  | nr| filename          |typ|len| |err|"
65 print "  ├──┼──────────────────┼───┼──┤ ├──┤"
66 print "  |  |                  |   |  | |"right$(" "+str$(q),3)"|"
67 print "  J──┴──────────────────┴───┴──K J──K"
68 print tab(14)"U──┬──IU──I": print tab(14)"| t| s||blk|"
69 print tab(14)"├──┼──┤├──┤": print tab(14)"|  |  ||  |"
70 print tab(14)"J──┴──KJ──K"
71 for i=1 to n: if t%(i)<0 or e%(i) then 83
72 print "";: gosub 120: print ""
73 l=l%(i): c=0: t=a%(i,0): s=a%(i,1): a=int(w%(i)/256): b=w%(i) and 255
74 v=0: gosub 112: if v=3 then print : goto 110
75 if e then 78
76 if t%(i)=4 then 81
77 if l=c then 83
78 q=q+1: print ""tab(34)right$(" "+str$(q),3)"": if e then 80
79 e%(i)=300: t%(i)=t%(i) or c*8: goto 83
80 e%(i)=e: w%(i)=a*256+b: a%(i,0)=t: a%(i,1)=s: t%(i)=t%(i) or c*8: goto 83
81 if l%(i)<0 then 77
82 t=int(w%(i)/256): s=w%(i) and 255: a=18: b=0: l%(i)=-l%(i): goto 74
```

```
83 next i: close 8
84 rem ------ 4.
85 if q=0 then print "▇▇  ▇every checked file is ok.▇": goto 108
86 print "▇▇  ▇assign the files to ▇scratch▇!▇▇"
87 print " nr  filename          typ len": print u$"▇"
88 c=0: for i=0 to n: if e%(i)=0 then 96
89 gosub 124: if i=0 then print : goto 96
90 print "▇▇"tab(36)"▇y/n▇▇▇▇";
91 if n$(i)="" then 95
92 gosub 142: if v=89 then print "▇yes▇▇▇": c=c+1: goto 96
93 if v=3 then print : goto 110
94 if v<>78 then 92
95 print "no▇ ▇▇": e%(i)=0
96 next i: if c=0 then 108
97 if z then c=0: goto 102
98 print "▇▇▇▇  ▇validate after scratching?▇▇▇": c=0
99 gosub 142: if v=89 then c=1: goto 102
100 if v<>78 then 99
101 rem ---
102 print "▇▇▇▇ - scratching -": print#15,"i0": gosub 144: if e then 110
103 for i=1 to n: if e%(i)=0 then 106
104 print "▇"i"▇. "tab(7);: v$=n$(i): gosub 138: print
105 print#15,"s0:"+n$(i): input#15,e
106 next i: if c then print "▇▇ - validating -▇": print#15,"v0": gosub 144
107 rem ------ end
108 print"▇▇ - end - ▇"
109 close 8: close 15: poke 650,0: poke 788,49: end
110 print "▇▇▇ ▇ program aborted ▇▇": goto 109
111 rem ====== b-r
112 if t=0 then return
113 get v$: if v$="▇" then v=3: return
114 c=c+1: v$=right$(str$(t),2)+"▇"+right$(str$(s),2)+"▇▇"+right$("  "+str$(c),3)
115 print "▇▇"tab(15)v$
116 print#15,"u1:"8;0;t;s: input#15,e: if e then return
117 if b%(t,s) then e=400: return
118 b%(t,s)=1: a=t: b=s: gosub 140: t=x: gosub 140: s=x: goto 112
119 rem ====== line1
120 print right$("  "+str$(i),3)"▇";
121 v$=left$(n$(i)+s$,16): gosub 138
122 print "▇"t$(t%(i) and 7)"▇"right$("  "+str$(abs(l%(i))),3);: return
123 rem ====== line2
124 print right$("  "+str$(i),3)"  ";: gosub 121: print : e=e%(i)
125 if e=100 then print ,,"▇▇▇type error": return
126 if e=200 then print ,"▇empty name": return
127 if e<>300 then 129
128 print ," ▇incorrect length ▇("mid$(str$(int(t%(i)/8)),2)")": return
129 print "      ▇";: if l%(i)<0 then print "▇#";
130 print right$("   "+str$(int(t%(i)/8)),3)".blk ";
131 print right$("0"+mid$(str$(a%(i,0)),2),2)"-";
132 print right$("0"+mid$(str$(a%(i,1)),2),2);
133 print " (←"right$("0"+mid$(str$(int(w%(i)/256)),2),2)"-";
134 print right$("0"+mid$(str$(w%(i) and 255),2),2)") ";
135 if e=400 then print "▇overlap": return
136 print "err:"right$("0"+mid$(str$(e%(i)),2),2): return
137 rem ====== print name
138 poke 216,16: for y=1 to 16: print mid$(v$,y,1);: next y: poke 212,0: return
139 rem ====== get#
140 get #8,x$: x=asc(x$+z$): return
141 rem ====== get
142 wait 197,64: poke 198,0: wait 198,15: get v$: v=asc(v$): return
143 rem ====== error
144 input#15,e,e$: if e=0 then return
145 print "▇▇ ▇disk:▇"e;e$"▇▇": return
146 rem ==========
147 data del,seq,prg,usr,rel,"▇ * ▇",???
```

Számítógépes fogalmak

Lexikon

XIII. rész

RESET

A reset alatt egy olyan folyamatot értünk, amely a számítógépet (pl. a C64-est), vagy a perifériákat alapállapotba viszi. Alapállapot alatt a bekapcsolás utáni állapotot értjük. A C64-es processzora erre a célra egy külön reset vezetékkel rendelkezik, amelynek használatával (resetjel) elvégezhető a kívánt művelet. A C64-es esetében ilyenkor biznyos tárolócellák egy meghatározott értékre lesznek beállítva. Beállítjuk az úgynevezett bekapcsolási színeket a képernyőn és a csatlakoztatott készülékek felé is küldünk egy reset jelet. Akinek van egy úgynevezett reset kapcsolója (ezt a szaküzletekben kereshetjük), megspórolhatja a számítógép állandó ki-be kapcsolgatását azzal, hogy megnyomja az adott gombot. Ez a módszer ráadásul kíméletesebb is, mert ekkor nem lép föl a bekapcsoláskor az építőelemeket (igen rövid ideig érő) indukciós ,,sokk". Így jobban védjük a C64-es elemeit.

A resetet általában akkor kell kiváltanunk, amikor a rendszer valamilyen oknál fogva lemerevedett, ,,kiakadt". Mivel a reset során a C64-es esetében csak a fontos mutatók beállítása és a kazettapuffer törlése történik meg, ez hasznos eszköz a programozásban is. Gépi kódú programok vagy grafikák ugyanis változatlanul a tárolóban maradnak (kivéve az említett kazettapuffert).

STEPPERMOTOR

Ezt léptetőmotornak is nevezik. A 1541-es meghajtómotorjával ellentétben a léptetőmotor az író/olvasó fej mozgatásáért felel. Attól függően hogy hova kell írni az adatokat a lemezre, húzza vissza vagy viszi előre a léptetőmotor a fejet. Ez a felelős a régi 1541-esnél a lemezformatáláskor hallható kattogásért, mivel ekkor a motor a fejet ütközésig visszahúzza, hogy a műveletet egy meghatározott nullapontról kezdje el. A fej meghajtása nem közvetlenül történik, hanem egy fémszalag segítségével, amely átviszi a mozgásokat a fejre. Erre a szalagra van a fej tartója felerősítve, amely síneken fekszik, így a fej két mozgásirányra szilárdan rögzítve van.

ÍRÓ/OLVASÓ FEJ

A floppynk eme alkotórésze veszi át a lemezreírás tulajdonképpeni feladatát. Az egész elem két részből áll, magából a fejből és egy kis filcből, amely a lemezt föntről a fej irányába nyomja. Természetesen egy lemezre nem a szó hagyományos értelmében írunk. Sokkal inkább az történik, hogy a fej a lemeznek azon részét mágnesezi, ahonnan később az adatokat olvasni szeretnénk. Az olvasásnál tehát az írási művelet megfordul. Ez azt jelenti, hogy ekkor az író/olvasó fej azt ellenőrzi, mágneses-e az éppen vizsgált rész. Innen kerülnek azután az adatok a számítógépbe. A fej szilárdan rögzül a léptetőmotor fémszalagjára, és ezen kívül két sinen csúszik. Így a fejet nem lehet sem balra, sem jobbra kitéríteni. Az ellennyomást kifejtő filc gondoskodik emellett a lemez és az író/olvasó fej megfelelő kapcsolatáról.

TÁROLÓ MÉDIUMOK I.

Hogy adatokat tartósan tárolhassunk, több lehetőség is a rendelkezésünkre áll. Ma már szinte történelmi tárolóeszköz a hagyományos magnószalag. Az adatokat itt a zenéhez hasonlóan visszük föl egymás után. Ennek a módszernek a legnagyobb hátránya a lassú sebesség. Jelenleg az információ tárolásának legnépszerűbb elemei a mágneslemezek. Különböző méretekkel találkozunk, amelyek mögött különböző tárolókapacitás áll. Eredetileg 8 collos lemezeket használtak, de ezek kezelése túl bonyolult lett. Ezekre a lemezekre megabyte nagyságrendű adatmenynyiségeket lehet fölvinni. A 1541-es által használt 5 1/4 collos lemezek manapság a legáltalánosabban elterjedt információhordozók. Ezekre a használt meghajtótól függő kapacitással lehet adatokat írni. A 1541-es floppy például 166 kbyte adatot képes ezekre írni.

TÁROLÓ MÉDIUMOK II.

A lemezpiacon a legfiatalabb lemezméret a 3 1/2 coll. Ezeket például a Commodore Amiga használja. Ezeknél is sokkal nagyobb kapacitást jelentenek az úgynevezett fixlemezek. Ezeket azonban általában csak a PC-khez kínálják, bár az USA-ban létezik egy fixlemez a C64-hez is. A fixlemezek manapság gigabyte nagyságrendű információk befogadására képesek, ezeket azonban csakis a nagygépes számítóközpontokban alkalmazzák. A legújabb, ma még kissé kiforratlan tárolóeszköz a Compact Disc. Ezekre, a HiFi világából ismert szeletekre igen nagy mennyiségű adatot lehet fölvinni. Ugyanakkor az ezek olvasásához szükséges készülékek csakis a PC-k számára elérhetők. Emellett ez a technika még nem nevezhető beérettnek, s az alkalmazása igen drága is.

RAM operációs rendszer védelme

Ha kimásoltuk az operációs rendszert a RAM-ba, s ezután el akarjuk kerülni, hogy egy (RUN/STOP) + (RESTORE) kikapcsolja ezt, elég, ha beadjuk a POKE 64982,53 utasítást.

Directory listavédelem

Aki a lemezeit szeretné listázás ellen védeni, a jövőben a következő utasítással formatálja azokat:
OPEN1,8,15, " N:név(shift-l) " :closel
Az ID helyén beadott ⟨SHIFT⟩ ⟨L⟩ meggátolja a directory kilistázást.

Dump-master

Ez a kis rutin megakadályozza a 1541/70/71-es floppyknál az író/olvasófej ütődését:

```
OPEN15,8,15, "M-W" CHR$(106) CHR$
(O) CRS$(1) CHR$(128):CLOSE15
```

Képernyővarázslat — a TED

Hatodik rész: A memória és a billentyűzet programozása

Nos, végre eljutottunk a cikksorozat utolsó részéhez. Persze ez még csak a cikk eleje, és remélem, tudok új információkat nyújtani a TED-ről, valamint hogy még mindig vannak, akik ezt elolvassák.

A billentyűzet

Mint azt már az első részben leírtam, a billentyűzet és joystick kezelése is eme chip feladata. A TED K0—K7 bitjeivel figyeli ezeket. Nézzük meg, hogyan!

Az I/O területen ($FD00-$FEFF) belül az $FD30-$FD3F terület a billentyűzet-mátrix számára fenntartott hely. Az FPLA (Field Programmable Logical Array — programozható logikai hálózat; ezt a gépbe készre égetve, programozva szerelik be) a címbusz felső 12 bitjét figyel (A4—A15), így 16 bájtos blokkokkal képes megkülönböztetni. Ha a $FD3× címek bármelyikét találja a címbusz (ezek között semmi különbség nincs), aktivál egy jelet. Ez a KEYBOARD CHIP-SELECT (billentyűzet chip kiválasztás) jel egy 6529B típusú IC-be fut be. Ez az IC kapcsolódik az adatbusz mind a nyolc bitjére. A KEYBOARD CHIP-SELECT vételekor eltárolja az adatbusz állapotát, a kimenetére helyezi, és a következő írásig megtartja azt. Erre a kimenetre csatlakozik maga a mátrix. Ez valójában egy 8*8-as hálózat. Eme hálózat 64 metszéspontjának a gép 64 különböző billentyűje felel meg (a két SHIFT és a SHIFT-LOCK, valamint a két CONTROL [csak PLUS/4-en] egy-egy billentyűnek számít). Nyolc sorát a 65229B kimenetéről érkező jelek alkotják, míg nyolc oszlopa a TED K0—K7 bitjeibe fut be. Ezek a bitek ellenállásokkal +5 V tápfeszültségre vannak felhúzva. Egy billentyű lenyomásakor a hálózat azon sorának állapota, amelyikben a lenyomott billentyű van, a TED K0—K7 bitjeinek valamelyikébe íródik. Hogy melyikbe, az a billentyű mátrixbéli helyétől függ, vagyis attól, hogy melyik sor és oszlop metszéspontjában áll. Ha az adatbuszon ehhez a sorhoz ,,egyes'' bitet rendelünk, a TED nem érzékeli a lenyomást, hiszen az ellenállások eleve ,,magas'' szinten tartották a TED bemeneti bitjét. Ha azonban ,,alacsonyra'' állítottuk a sorkiválasztó jelet, a billentyű a TED felé vezető jelet is lehúzza. Ez az, amit a TED $FF08 regiszterében érzékelhetünk. A két joystick a mátrix után, közvetlenül a TED bemenő bitjeire kapcsolódik, így ha ezeket kívánjuk figyelni, és a billentyűzetet nem, az $FD30 cím írását kihagyhatjuk. Nézzük most meg mindezt programban (1. lista)! A SEI utasítás ilyen esetekben elengedhetetlen, ugyanis ha a gépi megszakító rutin — mely ugyanezt a módszert használja — átírja az általunk beállított értéket, hamis értéket olvasunk be. A rendszer ROM-ban találhatunk egy hasznos szubrutint. Hívási címe: $DB70/73. Itt az alábbiakat találhatjuk:

```
. DB70 STA $FD30; billentyűzet is
. DB73 STA $FF08; csak joystick
. DB76 LDA $FF08
. DB79 RTS
```

Mint említettem, a gépi megszakító rutin is ezt a módszert használja, majd a kapott kódokból ASCII-kódot készít. Ehhez konverziós táblákat használ, melyekből négy darab van, és az $E026-$E128 területen helyezkednek el.

billentyűk magukban:	$E026-$E065
billentyűk SHIFT-tel:	$E67-$E0A6
billentyűk C=-ral:	$E0A8-$E0E7
billentyűk CTRL-lal:	$E0E9-$E128

Ez a táblázat a ROM-ban foglal helyet, tehát nem változtathatjuk meg. Ha mégis szükség van arra, hogy az egyes billentyűkhöz rendelt ASCII-kódokat megváltoztassuk, átírhatjuk a dekódoló rutint. Bár ez szintén ROM-ban van, de kezdetére egy vektor mutat, mely a $0545—$0546 címen helyezkedik el. Alapértéke $DB7A.

$EC-$ED:	aktuális billentyű-dekódertábla kezdete
$EE	aktuális billentyűzet-mátrix kód
$EF:	a billentyűzet-pufferben lévő karakterek száma
$0527 — $0530:	billentyűzet-puffer
$053F:	billentyűzet-puffer hossza
$0540:	billentyűismétlés kapcsoló
-00:	kurzorvezérlők
-$40:	egyik sem
-$80:	mindegyik
$0541:	billentyűismétlés számláló
$0542:	billentyűismétlési sebesség
$0543:	SHIFT, CTRL, C= jelző
$0547:	SHIFT/C= letiltás/engedélyezés
-$00:	engedélyezett
-$FF:	letiltott
$07EB:	utoljára lenyomott karakter
$07F6:	billentyűzet-dekódertábla mutatója

Ennyit kívántam a billentyűzetről szólni, és most rátérnék a cikk másik témájára: a memóriakezelésre. A RAM-okat már az első részben elég részletesen tárgyaltuk, így most inkább a ROM-okat helyezném előtérbe.

A 64K RAM-mal rendelkező gépeknél $8000-$FCFF-ig és $FF40-$FFFF-ig a memória ,,több rétegű''. Ez alatt azt értem, hogy ,,egymáson'' helyezkedik el RAM és ROM terület. Hogy egy olvasóciklus ezen a területen honnan olvas, az attól függ, hogy melyiket választottuk ki (,,lapoztuk be'') utoljára. Ezt a célt a TED két regisztere szolgálja: az $FF3E, melyre bármit írva a ROM lapozódik be, és az $FF3F, melynek írása a RAM kiválasztását jelenti. Ez a két regiszter úgynevezett ,,fantomregiszter'', mert csak írásuknak van jelentősége, a beírt adat milyensége közömbös, és olvasásuk hatástalan (nem a beírt adatot olvassuk vissza).

Ha abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy nemcsak BASIC és KERNAL ROM van gépünkben, tovább bonyolódik a helyzet. Ilyenkor azt is meg kell adni, melyik ROM-ot kívánjuk használni. Erre a célra külön lapozóelektronikát építettek a gépbe. Ez az elektronika az $FDD0-$FDDF címeken érhető el.

FIGYELEM! Nem mindegy, melyikbe írunk! Ez most nem olyan, mint a billentyűzetnél volt, inkább a RAM/ROM lapozáshoz hasonlít. Ezek a címek nem a TED regiszterei, az I/O területen vannak. A RAM és a TED kapcsolatáról már volt szó. Ha ROM-ot választottunk ki, és az átfedő területről olvasunk, a RAM-ok nem kapnak CAS jelet, tehát náluk egy plusz frissítési ciklus játszódik le. Aktiválódik a TED CS0 vagy CS1 jele, attól függően, hogy melyik 16K-s tartományt használjuk ($8000-$BFFF vagy $C000-$FFFF). Hogy ezek után melyik ROM IC kap chipselect jelet, az a lapozóelektronika dolga. Ismét a FPLA a dolgok fő irányítója. Ha az $FDD0-$FDDF címekre hivatkozunk, az FPLA aktiválja az ADDR CLK

(ADDRESS CLOCK — cím órajel; kicsit furcsán hangzik, de a tároló aktiváló jelét órajelnek hívják) jelet. Ennek hatására — írás esetén — eltárolódik a címbusz alsó négy (A0—A3) bitje egy 74LS175-ös típusú IC-ben. Ebből a dekódoló hálózat a CS0 vagy CS1 jelek hatására aktiválja egyik vagy másik kimenetét, és ezzel valamelyik ROM-ot. Az az adatot az adatbuszra teszi, és innen az a proceszorba kerül. A logikai hálózatnak összesen nyolc darab kimenő jele van, tehát összesen 8*16=128K ROM-ot képes kezelni egy PLUS/4. Ezek:

BASIC	($8000-BFFF)
KERNAL	($C000-FFFF)
FUNCTION LOW	($8000-BFFF)
FUNCTION HIGH	($C000-FFFF)
CARTRIDGE1 LOW	($8000-BFFF)
CARTRIDGE1 HIGH	($C000-FFFF)
CARTRIDGE2 LOW	($8000-BFFF)
CARTRIDGE2 HIGH	($C000-FFFF)

Természetesen $FD00-$FEFF-ig mindig az I/O terület lapozódik be. Közös ezen túl az $FC00-$FCFF-ig terjedő terület. Ha ide hivatkozunk, mindig a KERNAL lapozódik be. Ennek oka az, hogy itt helyezkednek el a ROM-okat egymással összekapcsoló rutinok (pl. LONG JUMP — egyik ROM-ból a másikba ugrik), és itt kezdődik és végződik a megszakító rutin is. Ennek hardver megvalósítása az FPLA KERN jelével történik, amely nem a neves színészt, hanem a lapozóelektronika azon funkcióját aktiválja, hogy függetlenül az utoljára kiválasztott ROM-tól a KERNAL kapjon chip-select jelet. A címek és ROM-ok kapcsolata:

Cím	$8000-BFFF	$C000-$FFFF
$FDD0	BASIC	KERNAL
$FDD1	FUNCTION LOW	KERNAL
$FDD2	CARTRIDGE 1 LOW	KERNAL
$FDD3	CARTRIDGE2 LOW	KERNAL
$FDD4	BASIC	FUNCTION HIGH
$FDD5	FUNCTION LOW	FUNCTION HIGH
$FDD6	CARTRIDGE 1 LOW	FUNCTION HIGH
$FDD7	CARTRIDGE2 LOW	FUNCTION HIGH
$FDD8	BASIC	CARTRIDGE1 HIGH
$FDD9	FUNCTION LOW	CARTRIDGE1 HIGH
$FDDA	CARTRIDGE1 LOW	CARTRIDGE1 HIGH
$FDDB	CARTRIDGE2 LOW	CARTRIDGE1 HIGH
$FDDC	BASIC	CARTIRDGE2 HIGH
$FDDD	FUNCTION LOW	CARTRIDGE2 HIGH
$FDDE	CARTRIDGE1 LOW	CARTRIDGE2 HIGH
$FDDF	CARTRIDGE2 LOW	CARTRIDGE2 HIGH

Nézünk most egy programot, mely felhasználja a cikk teljes anyagát: egy ROM-COPY-t (2. lista).

Úgy hiszem, eljött a búcsú pillanata. A sorozat itt véget ér. Szeretnék köszönetet mondani önöknek türelmükért, valamint Nagy Attilának és Tamásnak felbecsülhetetlen értékű segítségükért. Remélem a jövőben még viszontlátjuk egymást az újság hasábjain.

Felhasznált irodalom:

COMMODORE+4 felhasználói kézikönyv — (c) COMMODRE ELECTRONICS LIMITED, 1984. Babán Gábor—Masa István: Gépi kódú programozás kezdőknek és haladóknak — NOVOTRADE, 1987. Tóth Viktor: A COMMODORE 16-os belső felépítése — NOVOTRADE, 1986. Wilhelm Besenthal—Jens Muus: PLUS/4-kézikönyv az összes tudnivalóval — NOVOTRADE, 1989.

```
0000                 ;kukac
0000                          * = $7000
7000                 x1         = $d0        ;atmeneti
7000                 y1         = x1+1       ;koordinatak
7000                 ciml       = y1+1       ;olvasas/
7000                 cimh       = ciml+1     ;/irashoz
7000                 bteszt     = $db70      ;billentyuteszt
7000                 irqveg     = $ce0e      ;gepi megszakitorutin
7000                 keret      = $ff19
7000                 sorl       = $d802      ;tablazat sorok
7000                 sorh       = $d81b      ;kezdocimeivel a romban
7000 a2 00                    ldx #0
7002 a9 a0           inck     lda #$a0       ;init ciklus
7004 9d 00 0c                 sta $0c00,x    ;kepernyo
7007 9d 00 0d                 sta $0d00,x    ;inverz
700a 9d 00 0e                 sta $0e00,x    ;space
700d 9d f8 0e                 sta $0ef8,x    ;feltoltes
7010 a9 10                    lda #$10
7012 9d 00 08                 sta $0800,x    ;fekete szin
7015 9d 00 09                 sta $0900,x    ;beallitasa
7018 9d 00 0a                 sta $0a00,x
701b 9d f8 0a                 sta $0af8,x
701e e8                       inx
701f d0 e1                    bne inck
7021 a9 80                    lda #$80       ;fekete
7023 8d 19 ff                 sta keret
7026 a2 07                    ldx #7
7028 a9 14           tabc     lda #20        ;kepernyo kozepe
702a 9d f9 70                 sta xtab,x
702d a9 0d                    lda #13
702f 9d 01 71                 sta ytab,x
7032 ca                       dex
```

```
7033 10 f3          bpl tabc
7035 78             sei
7036 a2 44          ldx #<mexak
7038 a0 70          ldy #>mexak
703a 8e 14 03       stx $0314
703d 8c 15 03       sty $0315
7040 58             cli
7041 4c 41 70 vege   jmp vege
7044 ad 00 71 mexak  lda xtab+7     ;modositando
7047 85 d0          sta x1         ;koord-ak
7049 ad 08 71       lda ytab+7
704c 85 d1          sta y1
704e a9 df    kle    lda #$df       ;k.le
7050 20 70 db       jsr bteszt     ;figyeles
7053 29 01          and #1         ;teszt
7055 d0 07          bne kfel       ;nincs lenyomva
7057 a5 d1          lda y1         ;y1=y1+1
7059 18             clc
705a 69 01          adc #1
705c 85 d1          sta y1
705e a9 df    kfel   lda #$df       ;k.fel
7060 20 70 db       jsr bteszt     ;figyeles
7063 29 08          and #8         ;teszt
7065 d0 09          bne kjobb      ;nincs lenyomva
7067 a5 d1          lda y1         ;y1=y1-1
7069 38             sec
706a e9 01          sbc #1
706c 30 02          bmi kjobb      ;ha negativ
706e 85 d1          sta y1
7070 a9 bf    kjobb  lda #$bf       ;k.jobb
7072 20 70 db       jsr bteszt     ;figyeles
7075 29 08          and #8         ;teszt
7077 d0 07          bne kbal       ;nincs lenyomva
7079 a5 d0          lda x1         ;x1=x1+1
707b 18             clc
707c 69 01          adc #1
707e 85 d0          sta x1
7080 a9 bf    kbal   lda #$bf       ;k.bal
7082 20 70 db       jsr bteszt     ;figyeles
7085 29 01          and #1         ;teszt
7087 d0 09          bne check      ;nincs lenyomva
7089 a5 d0          lda x1         ;x1=x1-1
708b 38             sec
708c e9 01          sbc #1
708e 30 02          bmi check      ;ha negativ
7090 85 d0          sta x1
7092 a5 d0    check  lda x1
7094 c9 28          cmp #40
7096 90 04          bcc chy
7098 a9 27          lda #39
709a 85 d0          sta x1
709c a5 d1    chy    lda y1
709e c9 19          cmp #25
70a0 90 04          bcc utolso
70a2 a9 18          lda #24
70a4 85 d1          sta y1
70a6 a2 00    utolso ldx #0         ;utolso
70a8 20 e2 70       jsr cimsz      ;karakter
70ab a9 10          lda #$10       ;feketere
70ad 91 d2          sta (ciml),y
70af a2 00          ldx #0
70b1 bd fa 70 masc   lda xtab+1,x   ;tablazat
70b4 9d f9 70       sta xtab,x     ;elemenkenti
70b7 bd 02 71       lda ytab+1,x   ;hatramozditas
70ba 9d 01 71       sta ytab,x
70bd e8             inx
70be e0 07          cpx #7
70c0 d0 ef          bne masc
70c2 a6 d0          ldx x1
70c4 a4 d1          ldy y1
```

```
70c6 8e 00 71            stx xtab+7        ;uj koord
70c9 8c 08 71            sty ytab+7        ;beirasa
70cc a2 00               ldx #0
70ce 20 e2 70   focik    jsr cimsz         ;cim szamitas
70d1 8a                  txa
70d2 0a                  asl a             ;szinkod
70d3 0a                  asl a             ;eloallitasa
70d4 0a                  asl a             ;szin=16*x+1
70d5 0a                  asl a
70d6 09 01               ora #1
70d8 91 d2               sta (ciml),y
70da e8                  inx
70db e0 08               cpx #8
70dd d0 ef               bne focik
70df 4c 0e ce            jmp irqveg        ;vege
70e2 bd f9 70   cimsz    lda xtab,x        ;x koord.
70e5 48                  pha               ;mentes
70e6 bd 01 71            lda ytab,x        ;y koord.
70e9 a8                  tay
70ea b9 02 d8            lda sorl,y        ;sorkezdet
70ed 85 d2               sta ciml          ;cime
70ef b9 1b d8            lda sorh,y        ;rom
70f2 29 0b               and #$0b          ;tablazatbol
70f4 85 d3               sta cimh
70f6 68                  pla
70f7 a8                  tay
70f8 60                  rts
70f9            xtab     * = *+8
7101            ytab     * = *+8

end of assembly, error count = 00000

bteszt  db70    check   7092    chy     709c    cimh    00d3
ciml    00d2    cimsz   70e2    focik   70ce    inck    7002
irqveg  ce0e    kbal    7080    keret   ff19    kfel    705e
kjobb   7070    kle     704e    masc    70b1    mexak   7044
sorh    d81b    sorl    d802    tabc    7028    utolso  70a6
vege    7041    x1      00d0    xtab    70f9    y1      00d1
ytab    7101
```

```
0000                     ;rom-copier
0000                     ;
0000                     * = $1100
1100                     ;
1100                     mon     = $ff52
1100                     rom     = $d0
1100                     bank    = $fdd0
1100                     pot     = $ff10
1100                     primm   = $ff4f
1100                     scnclr  = $d888
1100                     cursl   = $ff0d
1100                     cursh   = $ff0c
1100                     matrix  = $db70
1100                     innen   = $d0
1100                     ide     = innen+2
1100                     border  = $ff19
1100                     hely    = $0ea5
1100                     ;
1100                     ;
1100                     ;
1100                     ;
1100                     ;
1100 78                  sei
1101 20 88 d8            jsr scnclr
1104 18                  clc
```

```
1105 a2 03            ldx #3              ;4. sor
1107 a0 0b            ldy #11             ;12. oszlop
1109 20 f0 ff         jsr plot
110c 20 4f ff         jsr primm
110f             ;
110f             ;
110f             ;a menu szovege
110f             ;
110f             ;
     52 4f 4d 2d 43 4f 50 49 45 52 20 42 59 20 4b 4f 46 41 0d
110f                  .byt 'rom-copier by kofa',13
     0d 0d 0d 41 20 50 52 4f 47 52 41 4d 20 41 20 4b 49 56 41 4c 41
     53 5a 54 4f 54 54 20 52 4f 4d 2d 4f 54 20 52 41 4d 2d 42 41 0d
1122                  .byt 13,13,13,'a program a kivalasztott rom-ot ra
-BA',13
     20 20 20 20 20 20 4d 41 53 4f 4c 4a 41 20 24 32 30 30 30 2d 54
     4f 4c 20 4b 45 5a 44 4f 44 4f 45 4e 2e
114c                  .byt '      masolja $2000-tol kezdodoen.'
     0d 0d
116e                  .byt 13,13
     31 20 2d 20 53 59 53 54 45 4d 20 52 4f 4d 20 28 42 41 53 49 43
     20 26 20 4b 45 52 4e 41 4c 29 0d
1170                  .byt '1 - system rom (basic & kernal)',13
     32 20 2d 20 49 4e 54 45 52 4e 41 4c 20 45 58 50 41 4e 53 49 4f
     4e 20 28 46 55 4e 43 54 49 4f 4e 29 0d
1190                  .byt '2 - internal expansion (function)',13
     33 20 2d 20 43 41 52 54 52 49 44 47 45 31 0d
11b2                  .byt '3 - cartridge1',13
     34 20 2d 20 43 41 52 54 52 49 44 47 45 32 0d 0d 0d
11c1                  .byt '4 - cartridge2',13,13,13
     20 20 20 49 52 44 20 42 45 20 41 20 4b 49 56 41 4c 41 53 5a 54
     4f 54 54 20 52 4f 4d 20 53 5a 41 4d 41 54 21 00
11d2                  .byt '   ird be a kivalasztott rom szamat!',0
11f7             ;
11f7             ;
11f7             ;a szam bekerese
11f7             ;
11f7             ;
11f7 a2 a5            ldx #<hely          ;kurzor a kepre
11f9 a0 0e            ldy #>hely
11fb 8e 0d ff         stx cursl
11fe 8c 0c ff         sty cursh
1201 a9 7f       figyel lda #$7f          ;7. sor
1203 20 70 db         jsr matrix
1206 c9 fe            cmp #$fe            ;0. oszlop
1208 f0 1d            beq system          ;1-est nyomtak
120a c9 f7            cmp #$f7            ;3. oszlop
120c f0 15            beq expans          ;2-est nyomtak
120e a9 fd            lda #$fd            ;1. sor
1210 20 70 db         jsr matrix
1213 c9 fe            cmp #$fe            ;0. oszlop
1215 f0 08            beq cart1           ;3-ast nyomtak
1217 c9 f7            cmp #$f7            ;3. oszlop
1219 d0 e6            bne figyel          ;nem 4-es
121b a2 34            ldx #$34            ;4-es kepernyokod
121d d0 0a            bne ok
121f a2 33       cart1 ldx #$33           ;3-as kepernyokod
1221 d0 06            bne ok
1223 a2 32       expans ldx #$32          ;2-es kepernyokod
1225 d0 02            bne ok
1227 a2 31       system ldx #$31          ;1-es kepernyokod
1229             ;
1229             ;
1229             ;return-t vagy del-t kerunk
1229             ;
1229             ;
1229 8e a5 0e    ok    stx hely           ;a szam kiirasa
122c ee 0d ff         inc cursl           ;kurzor jobbra
122f a9 fe       var   lda #$fe           ;0.sor
1231 20 70 db         jsr matrix
```

```
1234 c9 fd                cmp #$fd        ;1.oszlop->return
1236 f0 0f                beq masol
1238 c9 fe                cmp #$fe        ;0.oszlop->del
123a d0 f3                bne var
123c a9 20                lda #$20        ;space
123e 8d a5 0e             sta hely        ;szam torles
1241 ce 0d ff             dec cursl       ;kurzor vissza
1244 4c 01 12             jmp figyel      ;uj szam bekerese
1247               ;
1247               ;
1247               ;a bank-kod eloallitasa
1247               ;
1247               ;
1247 ca            masol  dex             ;valasztott rom szama-1
1248 8a                   txa             ;akkuba
1249 29 03                and #$03        ;ertek levalasztasa
124b 85 d2                sta ide         ;atmeneti tar
124d 0a                   asl a           ;ottel valo szorzas
124e 0a                   asl a
124f 18                   clc
1250 65 d2                adc ide
1252 aa                   tax             ;attoltes
1253               ;
1253               ;
1253               ;masolas
1253               ;
1253               ;
1253 a9 0b                lda #$0b
1255 8d 06 ff             sta $ff06       ;kep ki
1258 9d d0 fd             sta bank,x      ;rom belapozasa
125b a0 00                ldy #0          ;mutatok bealitasa
125d a9 80                lda #$80        ;$8000-tol
125f a2 20                ldx #$20        ;$2000-re
1261 84 d0                sty innen
1263 85 d1                sta innen+1
1265 84 d2                sty ide
1267 86 d3                stx ide+1
1269 b1 d0         ciklus lda (innen),y
126b 91 d2                sta (ide),y
126d ee 19 ff             inc border
1270 c8                   iny
1271 d0 f6                bne ciklus
1273 e6 d3                inc ide+1
1275 e6 d1                inc innen+1
1277 d0 f0                bne ciklus      ;$ffff-ig ok
1279               ;
1279               ;
1279               ;befejezes
1279               ;
1279               ;
1279 8d d0 fd             sta bank        ;system vissza
127c a9 1b                lda #$1b        ;kep be
127e 8d 06 ff             sta $ff06
1281 20 88 d8             jsr scnclr
1284 20 4f ff             jsr primm
     0d 0d 20 20 20 41 20 4d 41 53 4f 4c 41 54 20 4b 45 53 5a 20 21
     0d 00
1287                      .byt 13,13,'   a masolat kesz !',13,0
129e 4c 52 ff             jmp mon

end of assembly, error count = 00000

bank    fdd0   border  ff19   cart1   121f   ciklus  1269
cursh   ff0c   cursl   ff0d   expans  1223   figyel  1201
hely    0ea5   ide     00d2   innen   00d0   masol   1247
matrix  db70   mon     ff52   ok      1229   pot     fff0
primm   ff4f   rom     00d0   scnclr  d888   system  1227
var     122f
```

```
00001  2000                 * = $2000
00002  2000        mexak      = $fffe           ;mexakitorutin-vektor
00003  2000        irq        = $ff09           ;interrupt erzekeles
00004  2000        keret      = $ff19
00005  2000        ;
00006  2000        ;
00007  2000        ;
00008  2000        ;
00009  2000        ;
00010  2000 78     start    sei                 ;interrupt ki
00011  2001 ee 19 ff csik   inc keret           ;keret csikozasa
00012  2004 2c 09 ff       bit irq             ;tortent mexak?
00013  2007 10 f8          bpl csik            ;nem
00014  2009 a9 20          lda #>tovabb        ;pc high
00015  200b 48             pha
00016  200c a9 17          lda #<tovabb        ;pc low
00017  200e 48             pha
00018  200f 08             php                 ;sr
00019  2010 68             pla                 ;break-bit
00020  2011 29 ef          and #$ef            ;torlese
00021  2013 48             pha                 ;vissza
00022  2014 6c fe ff       jmp (mexak)         ;irq kezeles
Ø0023                      JMP START           ;UJRA
end of assembly, error count = 00000

csik     2001    irq     ff09    keret   ff19    mexak   fffe
start    2000    tovabb  2017
```

Szövegszeletelő

SYS49152 hatására 5 karakter vastagságú szöveget görgeti és közben elvágja. SYS49179 hatására a legfelső sort jobbról balra görgeti.

```
100 REM"┌──────────────────────────────┐"
110 REM"|    SZOVEGSZELETELO      C-64|"
120 REM"|     ───────────────         |"
130 REM"|                             |"
140 REM"| KESZITETTE: BRUCE MAESTRO   |"
150 REM"└──────────────────────────────┘"
160 :
170 DEFFNA(X)=ASC(MID$(A$,X,1))-48+7*(MID$(A$,X,1)>"@")
180 FOR I=49152 TO 49202 STEP 8:S=0
190 ::FOR J=0 TO 7
200 :::READ A$
210 :::A=16*FNA(1)+FNA(2)
220 :::POKE I+J,A
230 :::S=S+A
240 ::NEXT
250 ::READ A$
260 ::A=16*FNA(1)+FNA(2)
270 IF(SAND255)=ATHENNEXT:PRINT"OK":GOTO290
280 PRINT"HIBA:";PEEK(63)+256*PEEK(64)
290 PRINTCHR$(147):POKE53280,0:POKE53281,0:POKE646,5
300 PRINT"7SZOVEGSZELETELO...BY.BRUCE.MAESTRO....."
310 GOSUB330
320 FORI=0TO90:NEXT:SYS49179:SYS49152:GOTO320
330 PRINT"▒ ┬   ┬ ┌──┤  ┬     ┬     ┌──┐"
340 PRINT" │   │ │     │     │     │  │"
350 PRINT" ├───┤ ├─┤   │     │     │  │"
360 PRINT" │   │ │     │     │     │  │"
370 PRINT" ┴   ┴ └──┤  └──┤  └──┤  └──┘"
380 RETURN
390 DATA A9,00,A2,00,AC,27,04,EA,0C
400 DATA CA,BD,27,04,E8,9D,27,04,62
410 DATA CA,E0,00,D0,F3,8C,27,04,24
420 DATA 60,C8,00,A2,00,AC,00,04,7A
430 DATA EA,E8,BD,00,04,CA,9D,00,FA
440 DATA 04,E8,E0,39,D0,F3,8C,27,7B
450 DATA 04,60,FF,FF,FF,FF,FF,FF,5E
460 ***********************************
470 * SYS49152 : A SZOVEGET SZELETELI *
480 *                                 *
490 * SYS49179 A FELSO SORT GORGETI ← *
500 ***********************************
```

Még többet ésszel!

X. rész

Az első kérdésem úgy szólt, hogy mért jó a négybyte-os előolvasás kétszeri szerepeltetése a 180. és 250. sorokban. A válasz: semmiért, sőt.

Ilyen előolvasásnak akkor van értelme, ha egy ciklus feltételének része a rekordok első részének vizsgálata, vagy valami másért fel akarjuk borítani az olvasás-feldolgozás rendszer egyensúlyát, az olvasás javára. Időnként előfordul ilyen helyzet, amelyet lehetne ugyan formulákba öntve tipizálni, de enélkül is felismerhetők. Itt például úgy tűnik, hogy a ,,$" nevű, a tartalomjegyzék kicsit kódolt képét tartalmazó file végén van négy felesleges byte. Mivel a (hátultesztelő) ciklus feltétele a file végének el nem érése, ezért ilyen esetben valóban csak előolvasással akadályozható meg a file végén túlról való olvasás.

Csakhogy a ,,$" file végén nincsenek felesleges byte-ok. A múltkor elmondtam, hogy az adatokat 32 byte hosszú egységekben kapjuk, és az utolsó (a szabad terület) üzenet után a file-nak vége van. Az ST értékét tehát a 32-es blokkok után kell megnézni, és helytelen dolog a file-t ,,túlolvasni". Ezzel ugyanis kockáztatjuk, hogy valami hiba vagy egy spéci lemezturbó program miatt az ST értéke már elveszíti a ,,file vége" értelmű 64-es tartalmat. Egyébként tudni illik, hogy az ST nyolc bitje különböző üzeneteket hordoz. Mivel előfordulhat, hogy a file vége elérésével egyidőben beüt valami adatátviteli hiba is, ezért file végét jelezheti a például a 65, a 66 vagy a —64 is. Ilyen esetre jobb az ,,ST = 64" helyett az ,,ST AND 64" vay az ,,ST" feltételek használata. Ez utóbbival a ciklust minden nem nulla ST megszakítja, de ez általában úgyis célszerű.

Elég tehát minden rekord elején kiolvasni a négy byte-ot (1. pl.). De vegyük észre, hogy a 190-es sorban így egymás után beolvasunk 4 majd 28 byte-ot. Ezt értelmesnek látszik felváltani egy 32 byte-os olvasási ciklussal, aminek csak az az ára, hogy a rekordon belül minden pozícióhoz négyet kell adnunk.

Van itt egy kis probléma. Ez a megoldás elméletben nagyon klassz, de kipróbálva valamiért nem működik. Néhány kísérlet a gyanút egyértelműen az ominózus négyesre tereli, ezek olvasásakor valami nem stimmel. Hadd mutassak be az újoncoknak egy közismert Nagy Titkot, amelyről soha többé nem szabad elfeledkezni.

A BASIC hibás. Nem ez az egyetlen ilyen pontja, de talán a legkínosabb. A GET utasítás, ha egy nullás kódú ⟨CHR$(0)⟩ karaktert olvas el, akkor nem ezt, hanem egy üres karakterláncot ⟨""⟩ ad vissza értékként. Ha tehát egy 32 byte hosszú rekordot olvasok be, amelyben valahol van nullás karakter is, akkor a kapott karakterlánc hossza kisebb lesz 32-nél, és persze a későbbi karakterek mind balra tolódnak. Sajnos csak az a megoldás, ha a GET helyett a 2. példához hasonló szubrutint használunk, vagy valami gépi kódú szubrutint írunk e célra.

Most már igazán nem illik tovább titkolnom, hogy mit tartalmaz a bajkeverő négy byte. Az első kettő csak töltelék, fejléc esetében $01/04, egyébként $01/01 lehet. A másik két byte a file hossza, alsó/felső byte alakban. Aki még nem ismeri ezt a szóhasználatot, annak megmagyarázom: a hossz értékét két byte-on ábrázoljuk, és a kisebb helyiértékű (alsó) byte van előbb. Így például egy 258 blokk hosszú file esetében a négy byte értéke $01/01/02/01. Látszik, hogy ha a hossz egyik byte-ja nulla (pl. 256 blokknál rövidebb a file), akkor a GET utasítás itt hibázik.

Miért beszélek én végig GET utasításról, és miért nem GET#-ről? File-okat az utóbbival kell olvasni, hogy működhet mégis a program? — szólt a második kérdés. A kulcs a 180. és 250. sorok SYS utasítása, amelyek meghívják a CHKIN és CLRCHN nevű Kernal szubrutinokat.

Talán kezdjük az elején. A gép használata során úgy tűnhet, hogy a PRINT utasítás a képernyőre ír, és a GET vagy INPUT a billentyűzetről olvas. Ehelyett a gép mindig az ún. elsődleges kiviteli eszközre ír, és az elsődleges bemeneti eszközről olvas. Ezek az eszközök persze általában megegyeznek a képernyővel és a billentyűzettel, de a kapcsolat megváltoztatható. A tárban a DFLTO és DFLTN nevű rekeszekben (C64-en ezek címei 154 és 153) van a megfelelő elsődleges eszközök száma, bekapcsolás után 3 (képernyő) és 0. A PRINT mindig arra az eszközre ír, amelynek a száma a DFLTO rekeszben található. Ha a nyomtatót felkészítjük adatfogadásra és ezt a számot 4-re cseréljük, akkor onnantól minden PRINT eredménye a nyomtatóra megy. Körülbelül ez lesz egy OPEN és egy CMD utasítás együttes hatása is. Átállítható a bemeneti eszköz is, csak ehhez nincs a CMD-hez hasonló utasításunk.

A külső egységekkel való kapcsolatteremtést végző szubrutinok, az operációs rendszer részeként, a memória valamely területén ROM-ba vannak ,,beégetve". Ezeknek a szubrutinoknak az összefoglaló neve a Kernal. A név eredetét nem ismerem, talán rövidítés, de a ,,kernel" angolul magot jelent, itt esetleg az operációs rendszer magját. Tudomásom szerint a Kernal minden Commodore gépen úgy van elhelyezve, hogy belépési pontjai (a meghívható címek) valami jellegzetes helyen csoportosulnak. Talán mert így könnyebb azokat megjegyezni, vagy megtalálni. Nem igazán BASIC tudnivaló, de a legfontosabb Kernal szubrutinok úgy vannak előkészítve, hogy helyettük egyszerű módon beilleszthetjük saját szubrutinjainkat, és még a belépési pontokat sem kell az azokat felhasználó programokban megváltoztatni.

A Kernal szubrutinoknak saját nevük van, amelyet a Commodore cég szabványosított a gépei számára. Ezért mostantól nem említem meg a belépési pontokat, mivel az minden gépen más lehet. A megfelelő számértékek minden tisztességes kézikönyvből kikereshetők.

A Kernal azért érdekes a számunkra, mert BASIC programból is elindíthatók a szubrutinjai, és ily módon néha olyan elemi periféria-műveleteket végezhetünk, amelyek BASIC utasításokkal nem valósíthatók meg. Például a LOAD szubrutin meghívásával betölthető egy file anélkül, hogy a BASIC főprogram elölről kezdődne, lásd LOAD utasítás.

A meghívásra a SYS utasítást vagy az USR függvényt lehet használni. Ekkor a BASIC program értelmezése félbeszakad, elindul a kijelölt gépi kódú program. A RETURN gépi kódú megfelelőjének (assemblyben RTS) hatására a gép visszatér a BASIC programhoz, mint egy rendes szubrutin esetében. A kézikönyvekben olvasható, hogy melyik Kernal szubrutin milyen bemeneti paramétereket kíván, ezek átadásáról híváskor szintén gondoskodnunk kell. A SYS végrehajtásakor a gép a tár 780—783. számú (C64) rekeszeiből feltölti az A, X, Y és SP nevű regisztereket (ezt most már nem magyarázom el), ezek megfelelő értékét tehát nekünk kell a hívás előtt beállítanunk.

A Kernal felhasználására egy másik példa a 180. sorban látható alkalmazás. A C64-ben a 65478-as címen a CHKIN nevű

szubrutin kezdődik. Lényegében ez a CMD utasítás bemeneti megfelelője. Ennek köszönhetően a bemeneti eszköz átváltozik az 1 logikai számú file-ra, a számot a 781. rekeszben adjuk át az X regiszternek, ahogy kell. A továbbiakban a GET utasítás már nem a billentyűzetet olvassa, hanem az 1. számú file-t. Ezt az állapotot szünteti meg a 250. sorban a CLRCHN meghívása, amely nem kíván paramétert.

Kérdés lehet, hogy miért jó, ha az elsődleges eszközök ilyen átirányítását választjuk a file-ok (másodlagos) közvetlen olvasása helyett. Sajnos én nem tudok meggyőző választ adni. Ennek a módszernek valami történeti oka lehet, a kevésbé fejlett nyelvek és gépek archaikus korszakából. Talán azt a lehetőséget igyekszik szolgálni, hogy a kiviteli utasítás egységesen a PRINT lehessen, és a mindenkori célt szabadon állítgathassuk CMD utasításokkal. Hasonlóan kell értelmezni a beviteli eszközre vonatkozóan is.

Nem hibás ez a módszer, de őszintén ajánlom az elkerülését. A ki- és beviteli eszközöket a rendszer önmaga is gyakran állítgatja, ezért könnyen keresztezhetjük a géppel egymás szándékát. Az átirányított adatforgalomba, mivel azt nem szabályozzuk közvetlenül, bekerülhet oda nem illő részlet, a gép rendszerüzenetei, az INPUT promptja, és még ki tudja, mi minden. Nagy bosszakodás oka lehet, ha a PRINT szövegében feledékenyen elejtett színvezérlő karakter a nyomtatáskor például ledob egy lapot vagy valami ördöngős nyomtatási módba vált. Szándékosan utoljára említem meg az, hogy egy GET# utasításról nyomban

```
(1.)
180 ...  SYS 64748
190 GET A$,A$,A$,A$: ...
250 IF ST=64 ...


(2.)
1000 GET A$: A$=CHR$(ASC(A$+CHR$(0))):
     RETURN
```

látszik, hogy valamilyen file-ból olvasok vele, és akkor ehhez tartom magam a program többi részében is (nyitás, zárás, ST, hibaüzenet stb.). Egyetlen olyan I/O utasítás van, amelynek nincs másodlagos eszközre irányuló párja a LIST. Hagyjuk meg tehát a CMD-t és Kernal társait a programlistázás igénytelen feladatára, és a file-ok írását-olvasását végezzük erre kitalált utasításokkal. Vonatkozik ez a mostanáig vizsgált kis programra is, amelynek elemzegetését ezennel befejeztem.

Hódi Gyula

IRQ sprite

SYS49152 hatására a 11-es tárolóban lévő sprite jobbról balra görög. A spritében tárolhatunk üzenetet vagy jegyzetet.

```
100 REM *****************************
110 REM *      IRQ SPRITE      C-64 *
120 REM *      ==========           *
130 REM * AKT:49152 LEALL.:RUN/STOP*
140 REM *   ,   ,                   *
150 REM * KESZITETTE: BRUCE MAESTRO *
160 REM *****************************
170 :S=0:E=0
180 :FOR I= 49152 TO 49241
190 ::READA:POKEI,A:S=S+A
200 ::NEXT
210 :::IF S<> 12533  THEN PRINT"HIBA"
220 :::POKE53288,1
230 ::FOR I= 704TO 766
240 ::READA:POKEI,A:E=E+A
250 :NEXT
260 :IF E<> 3613   THEN PRINT"HIBA"
270 DATA 120,169,021,141,020,003,169
280 DATA 192,141,021,003,160,000,140
290 DATA 084,192,140,086,192,088,096
300 DATA 169,011,141,249,007,169,003
310 DATA 141,021,208,169,120,141,003
320 DATA 208,238,002,208,234,234,234
330 DATA 234,234,234,234,234,234,234
340 DATA 234,234,234,234,234,234,234
350 DATA 234,234,234,234,234,234,234
360 DATA 169,000,141,032,208,141,033
370 DATA 208,200,192,030,208,002,160
380 DATA 000,140,086,192,076,049,234
390 DATA 000,000,004,006,009,011
400 REM   ***************************
410 REM   *     A SPRITE ADATAI     *
420 REM   ***************************
430 DATA 000,000,000,000,000,000,000
440 DATA 000,000,255,255,255,000,000
450 DATA 000,151,161,015,148,033,009
460 DATA 148,033,009,247,161,009,148
470 DATA 033,009,148,033,009,151,189
480 DATA 239,000,000,000,255,255,255
490 DATA 000,000,000,000,000,000,000
500 DATA 000,000,000,000,000,000,000
510 DATA 000,000,000,000,000,000,000
```

JACKIE UTILITES C-64

II. rész

A C64-esben lévő VIC-II grafikus chip rasztermegszakítási lehetőségeit BASICből is (!) kihasználhatjuk a 4. listán található ,,RATER HELP" rutinnal. A képernyő 0—255-ig terjedő rasztersor tartományában tetszőleges számú, de maximum 255 db megszakítást hozhatunk létre, ahol a keret és a háttér színét megváltoztathatjuk. Használata: *SYS 49152, tömb 1 % (0), tömb 2 % (0), tömb 3 % (0).* Az egész típusú, azonos elemszámú, egydimenziós tömböket előre definiáljuk és töltsük föl a megfelelő értékekkel. De vigyázzunk, csak akkorára dimenzionáljuk, amekkora részt ki is használunk teljesen belőlük! A ,,tömb 1"-be a megszakítási helyek rasztersor számát (0—255) kell beírni. Az egész helyek közt legalább 4 rasztersornak, a két legalsó közt pedig (ha a billentyűzetet is használjuk közben) legalább 34-nek (!) kell lennie! A ,,tömb 2" a keret, a ,,tömb 3" a háttér színének kódjait tartalmazza, ami akkor íródik be a megfelelő VIC-II regiszterekbe, ha a nála eggyel kisebb indexű ,,tömb 1" elem által definiált helyen jön létre a megszakítás. A rutint a *SYS 49440* paranccsal állíthatjuk le.

Az 5. lista ,,IRQ MUSICER" programja a BASIC-ben programozó zenekedvelőknek nyújt nagy segítséget. Akár három szólamú zenét is képes eljátszani a BASIC programunk futása vagy írása közben is. A megszakítás-vezérelt programot a következőképpen bírhatjuk munkára: *SYS 49152, lassítás, F1% (0), K1% (0), F2% (0), K2% (0), F3% (0), K3% (0), H% (0).* Ismét azonos elemszámú, egydimenziós egész típusú tömböket kell használnunk és kötelezően csak akkorára definiálhatjuk őket, amennyit ki is használunk, mert különben a rutin hibásan működhet! A számozott ,,F" tömbök az egyes szólamokhoz tartozó frekvenciatáblázatot tartalmazzák. A ,,K"-kban a szólamok kontrollregisztereinek értékét kell megadni (SID 4, 11., 18. vagy) végül pedig a ,,H" tömb elemeinek első byte-ja a SID 24., felső byte-ja pedig a SID 23. regiszterébe íródik be minden, a lassításnak (1—255) megfelelő számú IRQ-ban. Amennyiben nem kívánjuk kihasználni mind a három szólamot, a megfelelő tömböket nullákkal töltsük föl!

,,MULTI SPRITE POSITIER" a neve a 6. lista programjának. Intrókban, meókban és a játékok címképernyőinek látványos megalkotásához rendkívül jól felhasználható, ugyanis segítségével egyszerre mozgatható a C64-es által biztosított 8 db sprite egy előre — a felhasználó által — definiált pályán, tetszőleges követési távolsággal. Indítsa tehát: *SYS 49152, X % (0), y % (0), lassítás, I % (0).* Az első két paraméterenként megadott azonos (max. 254!) elemszámú, kötelezően egydimenziós, Integer típusú tömbök tartalmazzák a szellemek pályájának koordinátáit rendre, x, y sorrendben. A ,,lassítás" funkciója egyértelmű, de ha nullának vesszük, a rutin kikapcsolódik. Az utolsó paraméter egy 8 eleműre (0—7!) definiált integer tömbváltozó, melyen minden szellemhez külön-külön úgy kell adni a követési távolságot. A kipróbálásban segít a ,,MULTI POSITIER HELP" rutin (7. lista), amelynek segítségével egy ellipszis pályát határozhatunk meg a szellemeknek. Ha a középpontot 172;140-nek, az x;y számokat pedig 148, ill. 90-nek vesszük, a sprite-ok a látható területen a legnagyobb ellipszis pályán fognak mozogni. És mindez természetesen raszter megszakításban! Ha netán egy-egy helyen villanást észlelünk az objektumokban, azt a POKE (140), PEEK (140)-1 paranccsal korrigálhatjuk.

```
100 REM"┌──────────────────────┐"
110 REM"|     RASTER HELP      |"
120 REM"|    COMMODORE  64     |"
130 REM"├──────────────────────┤"
140 REM"|IRTA: JACKIE MAESTRO  |"
150 REM"└──────────────────────┘"
160 :
170 K=49152:V=49463
180 DEFFNA(X)=ASC(MID$(A$,X,1))-48+7*
(MID$(A$,X,1)>"@")
190 FOR I=K TO V STEP 8:S=0
200 :FOR J=0 TO 7
210 ::READ A$
220 ::A=16*FNA(1)+FNA(2)
230 ::POKE I+J,A:PRINT"]";I+J
240 ::S=S+A
250 :NEXT
260 :READ A$
270 :A=16*FNA(1)+FNA(2)
280 IF(SAND255)=ATHENNEXT:PRINT"OK":END
290 PRINT"HIBA:";PEEK(63)+256*PEEK(64)
300 DATA 20,BE,C0,A0,06,B1,47,8D,C9
301 DATA AA,02,20,FF,C0,A2,00,A0,CD
302 DATA 00,B1,47,C9,00,F0,03,4C,00
303 DATA 48,B2,C8,B1,47,9D,00,CD,24
304 DATA 20,F1,C0,E8,EC,AA,02,D0,21
305 DATA E6,20,BE,C0,20,FF,C0,A2,05
306 DATA 00,A0,01,B1,47,9D,00,CE,04
307 DATA 20,F1,C0,E8,EC,AA,02,D0,21
308 DATA F0,20,BE,C0,20,FF,C0,A2,0F
309 DATA 00,A0,01,B1,47,9D,00,CF,05
310 DATA 20,F1,C0,E8,EC,AA,02,D0,21
311 DATA F0,AD,00,CF,8D,21,D0,AD,97
312 DATA 00,CE,8D,20,D0,A9,01,8D,82
313 DATA A9,02,A9,00,8D,0E,DC,78,43
314 DATA AD,00,CD,8D,12,D0,AD,11,A7
315 DATA D0,29,7F,8D,11,D0,A9,81,10
316 DATA 8D,1A,D0,A9,8F,8D,14,03,53
317 DATA A9,C0,8D,15,03,58,60,AD,73
318 DATA 19,D0,8D,19,D0,AE,A9,02,B8
319 DATA BD,00,CF,8D,21,D0,BD,00,C7
320 DATA CE,8D,20,D0,BD,00,CD,8D,62
321 DATA 12,D0,EE,A9,02,E8,EC,AA,F9
322 DATA 02,D0,08,A9,00,8D,A9,02,BB
323 DATA 4C,31,EA,4C,BC,FE,20,FD,8A
324 DATA AE,20,8B,B0,38,A5,47,E9,16
325 DATA 07,85,47,A5,48,E9,00,85,2E
326 DATA 48,A0,00,B1,47,0A,B0,05,9F
327 DATA A2,16,4C,3A,A4,C8,B1,47,A2
328 DATA 0A,90,F5,A0,04,B1,47,C9,F4
329 DATA 02,90,05,A2,12,4C,3A,A4,75
330 DATA 60,18,A5,47,69,02,85,47,9B
331 DATA A5,48,69,00,85,48,60,A0,23
332 DATA 05,B1,47,C9,00,F0,03,4C,05
333 DATA 48,B2,C8,B1,47,CD,AA,02,33
334 DATA D0,F5,18,A5,47,69,07,85,BE
335 DATA 47,A5,48,69,00,85,48,60,CA
336 DATA 78,A9,31,8D,14,03,A9,EA,89
337 DATA 8D,15,03,A9,00,8D,1A,D0,C5
338 DATA A9,01,8D,0E,DC,58,60,00,D9
339 REM ===========================

READY.
```

```
100 REM"┌──────────────────────┐"
110 REM"│MULTI SPRITE POSITIER│"
120 REM"│    COMMODORE  64     │"
130 REM"├──────────────────────┤"
140 REM"│IRTA: JACKIE MAESTRO │"
150 REM"└──────────────────────┘"
160 :
170 K=49152:V=49553
180 DEFFNA(X)=ASC(MID$(A$,X,1))-48+7*
(MID$(A$,X,1)>"@")
190 FOR I=K TO V STEP 8:S=0
200 ::FOR J=0 TO 7
210 :::READ A$
220 :::A=16*FNA(1)+FNA(2)
230 :::POKE I+J,A:PRINT"]";I+J
240 :::S=S+A
250 ::NEXT
260 ::READ A$
270 ::A=16*FNA(1)+FNA(2)
280 IF(SAND255)=ATHENNEXT:PRINT"OK":END
290 PRINT"HIBA:";PEEK(63)+256*PEEK(64)
300 DATA 20,27,C1,A0,06,B1,47,8D,33
301 DATA AA,02,20,68,C1,A2,00,A0,37
302 DATA 00,B1,47,C9,02,90,03,4C,A2
303 DATA 48,B2,9D,00,C7,C8,B1,47,1E
304 DATA 9D,00,C6,20,5A,C1,E8,EC,72
305 DATA AA,02,D0,E3,20,27,C1,20,87
306 DATA 68,C1,A2,00,A0,00,B1,47,63
307 DATA C9,00,F0,03,4C,48,B2,C8,CA
308 DATA B1,47,9D,00,C8,20,5A,C1,98
309 DATA E8,EC,AA,02,D0,E6,20,FD,53
310 DATA AE,20,9E,B7,86,8E,AD,AA,8E
311 DATA 02,85,8C,A9,08,8D,AA,02,FD
312 DATA 20,27,C1,20,68,C1,A2,00,F3
313 DATA A0,00,B1,47,C9,00,F0,03,54
314 DATA 4C,48,B2,C8,B1,47,9D,00,A3
315 DATA C9,20,5A,C1,E8,E0,08,D0,A4
316 DATA E7,A5,8E,D0,17,78,A9,31,53
317 DATA 8D,14,03,A9,EA,8D,15,03,DC
318 DATA A9,00,8D,1A,D0,A9,01,8D,57
319 DATA 0E,DC,58,60,A9,00,85,8F,5F
320 DATA 78,A9,FF,8D,12,D0,AD,11,4D
321 DATA D0,29,7F,8D,11,D0,A9,81,10
322 DATA 8D,1A,D0,A9,00,8D,0E,DC,97
323 DATA A9,C4,8D,14,03,A9,C0,8D,07
324 DATA 15,03,58,60,AD,19,D0,8D,F3
325 DATA 19,D0,E6,8F,A5,8F,C5,8E,E5
326 DATA F0,03,4C,31,EA,A9,00,85,88
327 DATA 8F,A9,00,85,02,8D,10,D0,2C
328 DATA A6,02,BD,00,C9,AA,A5,02,7F
329 DATA 0A,A8,BD,00,C6,99,00,D0,9E
330 DATA BD,00,C8,99,01,D0,BD,00,AC
331 DATA C7,F0,0B,A4,02,B9,89,C1,6B
332 DATA 0D,10,D0,8D,10,D0,E6,02,42
333 DATA A5,02,C9,08,D0,D2,A2,00,BC
334 DATA FE,00,C9,BD,00,C9,C5,8C,9E
335 DATA D0,05,A9,00,9D,00,C9,E8,CC
336 DATA E0,08,D0,EC,4C,31,EA,20,2B
337 DATA FD,AE,20,8B,B0,38,A5,47,2A
338 DATA E9,07,85,47,A5,48,E9,00,92
339 DATA 85,48,A0,00,B1,47,0A,B0,1F
340 DATA 05,A2,16,4C,3A,A4,C8,B1,60
341 DATA 47,0A,90,F5,A0,04,B1,47,72
342 DATA C9,02,90,05,A2,12,4C,3A,9A
343 DATA A4,60,18,A5,47,69,02,85,F8
344 DATA 47,A5,48,69,00,85,48,60,CA
345 DATA A0,05,B1,47,C9,00,F0,03,59
346 DATA 4C,48,B2,C8,B1,47,CD,AA,7D
347 DATA 02,D0,F5,18,A5,47,69,07,3B
348 DATA 85,47,A5,48,69,00,85,48,EF
349 DATA 60,01,02,04,08,10,20,40,DF
350 DATA 80,00,00,00,00,00,00,00,80
351 REM ============================

READY.
```

```
100 REM"┌──────────────────────┐"
110 REM"│     IRQ MUSICER      │"
120 REM"│    COMMODORE  64     │"
130 REM"├──────────────────────┤"
140 REM"│IRTA: JACKIE MAESTRO  │"
150 REM"└──────────────────────┘"
160 :
170 K=49152:V=49626
180 DEFFNA(X)=ASC(MID$(A$,X,1))-48+7*
(MID$(A$,X,1)>"@")
190 FOR I=K TO V STEP 8:S=0
200 ::FOR J=0 TO 7
210 :::READ A$
220 :::A=16*FNA(1)+FNA(2)
230 :::POKE I+J,A:PRINT"]";I+J
240 :::S=S+A
250 ::NEXT
260 ::READ A$
270 ::A=16*FNA(1)+FNA(2)
280 IF(SAND255)=ATHENNEXT:PRINT"OK":END
290 PRINT"HIBA:";PEEK(63)+256*PEEK(64)
300 DATA 20,FD,AE,20,9E,B7,8E,A8,76
301 DATA 02,20,78,C1,A0,05,B1,47,F8
302 DATA C9,00,F0,03,4C,48,B2,C8,CA
303 DATA B1,47,8D,AA,02,20,B9,C1,CB
304 DATA A2,00,A0,00,B1,47,9D,00,D7
305 DATA C6,C8,B1,47,9D,00,C5,20,08
306 DATA AB,C1,E8,EC,AA,02,D0,EA,A6
307 DATA 20,78,C1,20,B9,C1,A2,00,95
308 DATA A0,00,B1,47,C9,00,F0,03,54
309 DATA 4C,48,B2,C8,B1,47,9D,00,A3
310 DATA C7,20,AB,C1,E8,EC,AA,02,D3
311 DATA D0,E6,20,78,C1,20,B9,C1,A9
312 DATA A2,00,A0,00,B1,47,9D,00,D7
313 DATA C9,C8,B1,47,9D,00,C8,20,0E
314 DATA AB,C1,E8,EC,AA,02,D0,EA,A6
315 DATA 20,78,C1,20,B9,C1,A2,00,95
316 DATA A0,00,B1,47,C9,00,F0,02,54
317 DATA 4C,48,B2,C8,B1,47,9D,00,A3
318 DATA CA,20,AB,C1,E8,EC,AA,02,D6
319 DATA D0,E6,20,78,C1,20,B9,C1,A9
320 DATA A2,00,A0,00,B1,47,9D,00,D7
321 DATA CC,C8,B1,47,9D,00,CB,20,14
322 DATA AB,C1,E8,EC,AA,02,D0,EA,A6
323 DATA 20,78,C1,20,B9,C1,A2,00,95
324 DATA A0,00,B1,47,C9,00,F0,03,54
325 DATA 4C,48,B2,C8,B1,47,9D,00,A3
326 DATA CD,20,AB,C1,E8,EC,AA,02,D9
327 DATA D0,E6,20,78,C1,20,B9,C1,A9
328 DATA A2,00,A0,00,B1,47,9D,00,D7
329 DATA CE,C8,B1,47,9D,00,CF,20,1A
330 DATA AB,C1,E8,EC,AA,02,D0,EA,A6
331 DATA A9,00,8D,A7,02,8D,A9,02,17
332 DATA 78,A9,0D,8D,14,03,A9,C1,3C
333 DATA 8D,15,03,58,60,EE,A7,02,F4
334 DATA AD,A7,02,CD,A8,02,F0,03,C0
335 DATA 4C,31,EA,A9,00,8D,A7,02,46
336 DATA AE,A9,02,BD,00,C5,8D,00,68
337 DATA D4,BD,00,C6,8D,01,D4,BD,76
338 DATA 00,C7,8D,04,D4,BD,00,C8,B1
339 DATA 8D,07,D4,BD,00,C9,8D,08,83
340 DATA D4,BD,00,CA,8D,0B,D4,BD,84
341 DATA 00,CB,8D,0E,D4,BD,00,CC,C3
342 DATA 8D,0F,D4,BD,00,CD,8D,12,99
343 DATA D4,BD,00,CE,8D,17,D4,BD,94
344 DATA 00,CF,8D,18,D4,EE,A9,02,E1
345 DATA AD,A9,02,CD,AA,02,D0,05,A6
346 DATA A9,00,8D,A9,02,4C,31,EA,48
347 DATA 20,FD,AE,20,8B,B0,38,A5,03
348 DATA 47,E9,07,85,47,A5,48,E9,D9
349 DATA 00,85,48,A0,00,B1,47,0A,6F
350 DATA B0,05,A2,16,4C,3A,A4,C8,5F
351 DATA B1,47,0A,90,F5,A0,04,B1,DC
352 DATA 47,C9,02,90,05,A2,12,4C,A7
353 DATA 3A,A4,60,18,A5,47,69,02,AD
354 DATA 85,47,A5,48,69,00,85,48,EF
355 DATA 60,A0,05,B1,47,C9,00,F0,B6
356 DATA 03,4C,48,B2,C8,B1,47,CD,D6
357 DATA AA,02,D0,F5,18,A5,47,69,DE
358 DATA 07,85,47,A5,48,69,00,85,AE
359 DATA 48,60,00,00,00,00,00,00,A8
360 REM ============================

READY.
```

```
100 REM"┌───────────────────────────┐"
110 REM"|    MULTI POSITIER   HELP   |"
120 REM"|         COMMOODORE 64      |"
130 REM"├---------------------------┤"
140 REM"|     KESZITETTE: JACKIE     |"
150 REM"└───────────────────────────┘"
160 :
170 DIM X%(254),Y%(254),I%(7)
180 POKE 53280,.:POKE 53281,.
190 POKE   646,7:POKE   650,255
200 FOR I=0 TO 7
210 ::I%(I)=10*I
220 ::POKE 53287+I,3
230 ::POKE  2040+I,13
240 NEXT
250 FOR I=832 TO 896
260 ::POKE I,255
270 NEXT
280 POKE 53275,255: POKE 53269,255
290 PRINT CHR$(147)
300 INPUT "KOZEPPONT X-KOODRINATA";KX
310 INPUT "KOZEPPONT Y-KOODRINATA";KY
320 INPUT "X-IRANYU SUGAR NAGYSAGA";SX
330 INPUT "Y-IŔANYU SUGAR NAGYSAGA";SY
340 J=0
350 FOR I=0 TO 2*π STEP (π/127)
360 ::X%(J)=COS(I)*SX+KX
370 ::Y%(J)=SIN(I)*SY+KY
380 ::J=J+1
390 NEXT
400 POKE 53280,.:POKE 53281,.
410 SYS49152,X%(0),Y%(0),1,I%(0)
420 END
430 REM ===============================

READY.
```

```
100 REM ******************************
110 REM *   SPRITE OSSZEALLITO  C-64*
120 REM *   ====================     *
130 REM *                            *
140 REM * KESZITETTE: BRUCE MAESTRO *
150 REM *            (OLASZ ENDRE) *
160 REM ******************************
170 :
180 PRINT"J":POKE53280,0:POKE53281,0:POKE646,5
190 FORI=53287TO53295:POKEI,1:NEXT
200 POKE650,255
210 :
220 FOR I= 16320 TO 16382
230 ::READA:POKEI,A:S=S+A
240 NEXT
250 IF S<> 1056 THEN PRINT"HIBA"
260 DATA 000,000,000,000,000,000,000
270 DATA 000,000,000,000,000,000,000
280 DATA 000,000,000,000,000,004,000
290 DATA 000,012,000,000,024,000,000
300 DATA 048,000,000,096,000,024,192
310 DATA 000,025,128,000,027,000,000
320 DATA 030,000,000,031,192,000,031
330 DATA 192,000,000,000,000,000,000
340 DATA 000,000,000,000,000,000,000
350 POKE2040,255:F=0:A=0:B=0:C=0:D=0:R=0
360 POKE53269,255
370 X=24:Y=50
380 PRINTTAB(8)"[illegible]1[illegible]3[illegible]5[illegible]TTTTT2[illegible]4[illegible]6[illegible]
390 PRINT"1.... 1. SPRITE SHAPE +
400 PRINT"2.... 1. SPRITE SHAPE -
410 PRINT"3.... 2. SPRITE SHAPE +
420 PRINT"4.... 2. SPRITE SHAPE -
430 PRINT"5.... 3. SPRITE SHAPE +
440 PRINT"6.... 3. SPRITE SHAPE -
450 PRINT"7.... 4. SPRITE SHAPE +
460 PRINT"8.... 4. SPRITE SHAPE -
470 PRINT"9.... 5. SPRITE SHAPE +
480 PRINT"0.... 5. SPRITE SHAPE -
490 PRINT"+.... 6. SPRITE SHAPE +
500 PRINT"-.... 6. SPRITE SHAPE -
510 PRINT"K.... END
520 POKE53250,100:POKE53251,70
530 POKE53252,121:POKE53253,70
540 POKE53254,100:POKE53255,91
550 POKE53256,121:POKE53257,91
560 POKE53258,100:POKE53259,113
570 POKE53260,121:POKE53261,113
580 GETA$
590 IFA$="1"THENA=A+1:X=90:Y=55
600 IFA$="2"THENA=A-1:X=90:Y=55
610 IFA$="3"THENB=B+1:X=150:Y=55
620 IFA$="4"THENB=B-1:X=150:Y=55
630 IFA$="5"THENC=C+1:X=90:Y=80
640 IFA$="6"THENC=C-1:X=90:Y=80
650 IFA$="7"THEND=D+1:X=150:Y=80
660 IFA$="8"THEND=D-1:X=150:Y=80
670 IFA$="9"THENR=R+1:X=90:Y=105
680 IFA$="0"THENR=R-1:X=90:Y=105
690 IFA$="+"THENF=F+1:X=150:Y=105
700 IFA$="-"THENF=F-1:X=150:Y=105
710 IFA$="K"THENPOKE53269,0:END
720 IFA<0THENA=0
730 IFA>255THENA=255
740 IFB<0THENB=0
750 IFB>255THENB=255
760 IFC<0THENC=0
770 IFC>255THENC=255
780 IFD<0THEND=0
790 IFD>255THEND=255
800 IFF<0THENF=0
810 IFF>255THENF=255
820 IFR<0THENR=0
830 IFR>255THENR=255
831 POKE53248,X:POKE53249,Y
840 POKE2041,A:POKE2042,B:POKE2043,
C:POKE2044,D:POKE2045,R:POKE2046,F
845 POKE2040,255
850 GOTO580
```

Sprite összeállító

Ebben a programban maximum 6 spritét állíthatunk össze. Egy nyíl mutatja, hogy hányas számú spritét lapozgatjuk.

1. billentyű lenyomására az első spritét lapozzuk, 2. billentyű lenyomására az első spritét visszafelé lapozzuk.

3., 4. billentyű második sprite lapozás előre, hátra.
5., 6. billentyű harmadik sprite lapozás előre, hátra.
7., 8. billentyű negyedik sprite lapozás előre, hátra.
9., 0. billentyű ötödik sprite lapozás előre, hátra.
+., –. billentyű hatodik sprite lapozás előre, hátra.
K. kilépés

Hobbi **ELEKTRONIKA**

C-64 bővítések

C-64 IC teszter

Különböző C-64 bővítők, logikai áramkörök építése, tesztelése, javítása során gyakran találkozunk olyan problémával, amikor egy TTL IC paramétereit működőképességét kellene meghatározni. Elviekeg ez nem nagy gond. Mivel ezek katalógus áramkörök, egyértelműen adott a működésük igazságtábázata, ami alapján a teszt elvégezhető. A gyakorlati megvalósítás azonban komoly korlátokba ütközik. Gondoljuk meg, hogy ezen IC-k nagy többsége 14, 16, 18 vagy 20 lábú tokban helyezkedik el. Vegyük alapul a 14 lábú tokot és ennek egy gyakran használt reprezentását a 7400-át. A bekötését és igazságtáblázatát itt most szándékosan nem adom meg, mert mindenkinek van olyan katalógusa, amelyben ez szerepel. Ha ezt az IC-t tesztelni akarjuk hagyományos módszerrel az igazságtáblája szerint, tápot adunk neki és jelkombinációt kapcsolunk a bemenetekre, közben figyeljük a kimenet válaszát. A fixen felkötött két tápvezetéket leszámítva 12 lábat kell „végigtapogatni". A gyakorlati megvalósítása ennek nem is olyan egyszerű, pedig itt 4×3-as csoportban végezhetjük el a mérést. A nagyobb gond akkor van, ha nincs igazságtáblánk vagy olyan IC kerül a kezünkben, amit nem tudunk azonosítani. A saját gyakorlatomból tudom, hogy a szovjet IC-k nagyrésze ilyen és ezeknél a megbízhatóság sem a legjobb. Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy egyre több helyen kerülnek selejtezésre a 70-es, 80-as évek berendezései, amelyek tele vannak ilyen TTL áramkörökkel. Ezeket kár lenne szemétbe dobni, hiszen nagy részük újra hasznosítható, ha biztosak vagyunk benne, hogy kiforrasztáskor nem sérültek meg. E pár indok alapján kirajzolódik, hogy jó lenne egy olyan „táblázat", amely tartalmazza sok TTL IC igazságtábláját és kellene egy olyan hardver, ami biztosítja, hogy a táblázat adata minden IC lábra eljusson. Erre a feladatra számítógépet célszerű használni. A működés így már világossá válik. A szoftver tartalmazza minden egyes IC igazságtábláját, amit sorban egymás után rákapcsol a katalógusban megadott lábakra és a katalógusban jelzett kimeneteken nézi a válaszfüggvényt. Ahol ez a válaszfüggvény megegyezik a táblázatéval az a keresett IC adata, ami alapján kijelezhető a név és a paraméter. Ezután vizsgáljuk meg részletesen, hogy hogyan működik az az áramkör, ami erre a feladatra készült.

Az IC teszter hardverének működése

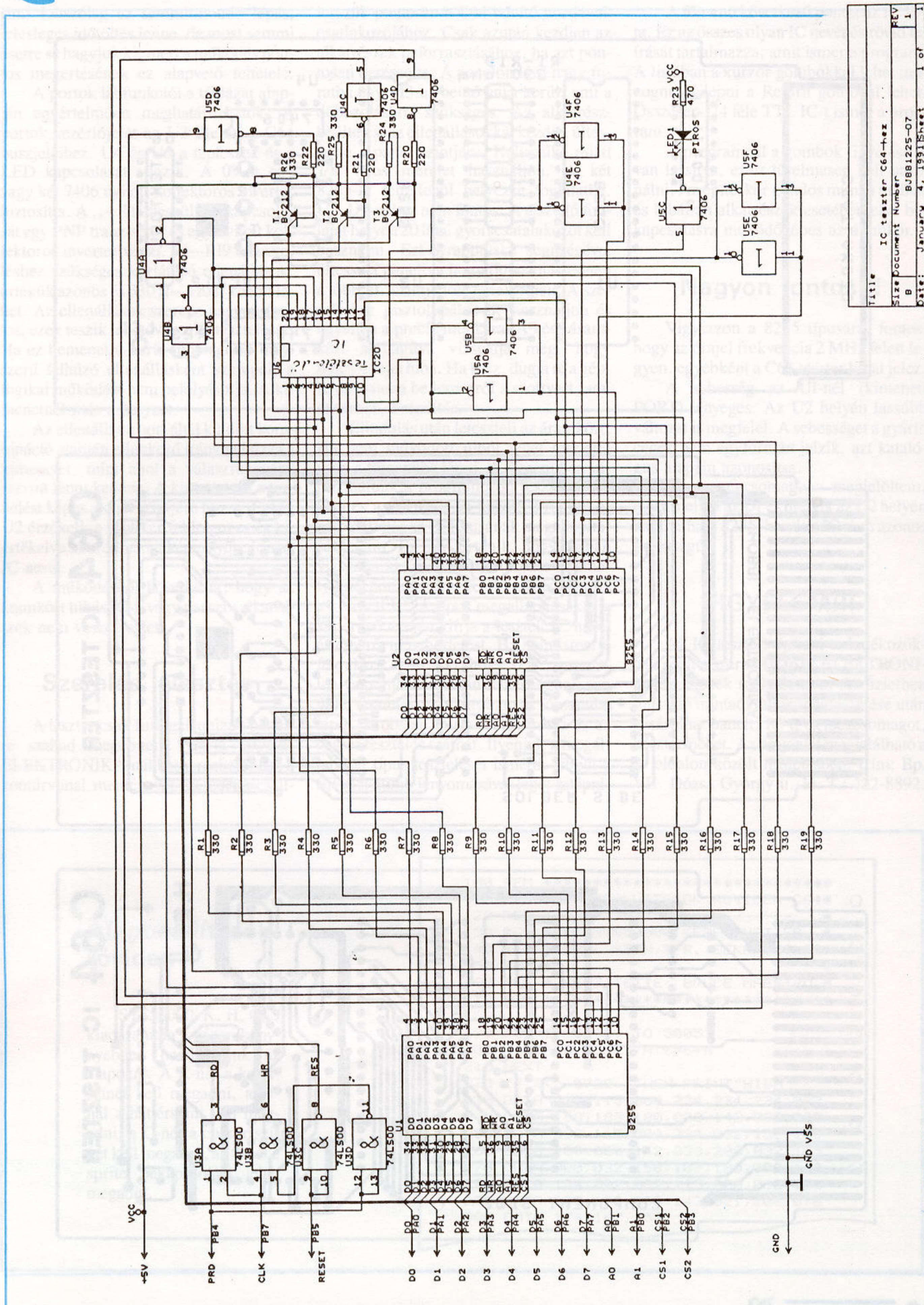
Már említettem, hogy a leggyakrabban alkalmazott áramkörök 14, 16, 18 vagy 20 lábúak. Ezeket megvizsgálva kiderül, hogy az esetek nagy többségében a tápfesz lábak azonos helyen vannak, de néhány kivétel miatt szükséges más helyre is tápot kapcsolni. Így az áramkör földet kapcsolhat a 7, 8, 9, 10, 16, 17 lábakra. +5 V-ot kapcsolhat a 4, 5 és 20 lábakra. A táppontok közül egy, a 10. láb fixen földre köthető, a többi tápellátása csak szoftver útján, kapcsolófokozatokkal lehetséges. Az 1. ábra mutatja a kapcsolási rajzot. Az áramkör lényeges eleme a két db 8255 típ. IC, amely egyenként három 8 bites portot tartalmaz. U1 esetében mindhárom kimeneti üzemmódban dolgozik. U2-nél a C-port 3., 7. bitjei kimeneti, az összes többi bemeneti üzemmódban van. A beállított üzemmód a működés során sosem változik.

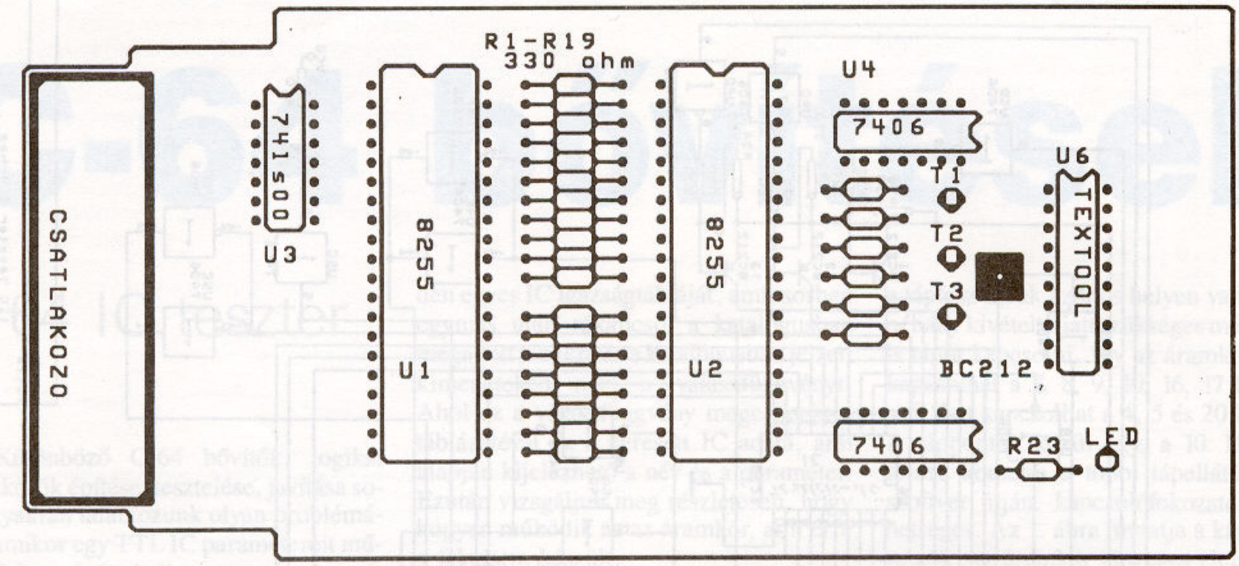
Kövessük végig a kimeneti portok lábait az 1. táblázat és a kapcsolási rajz sze-

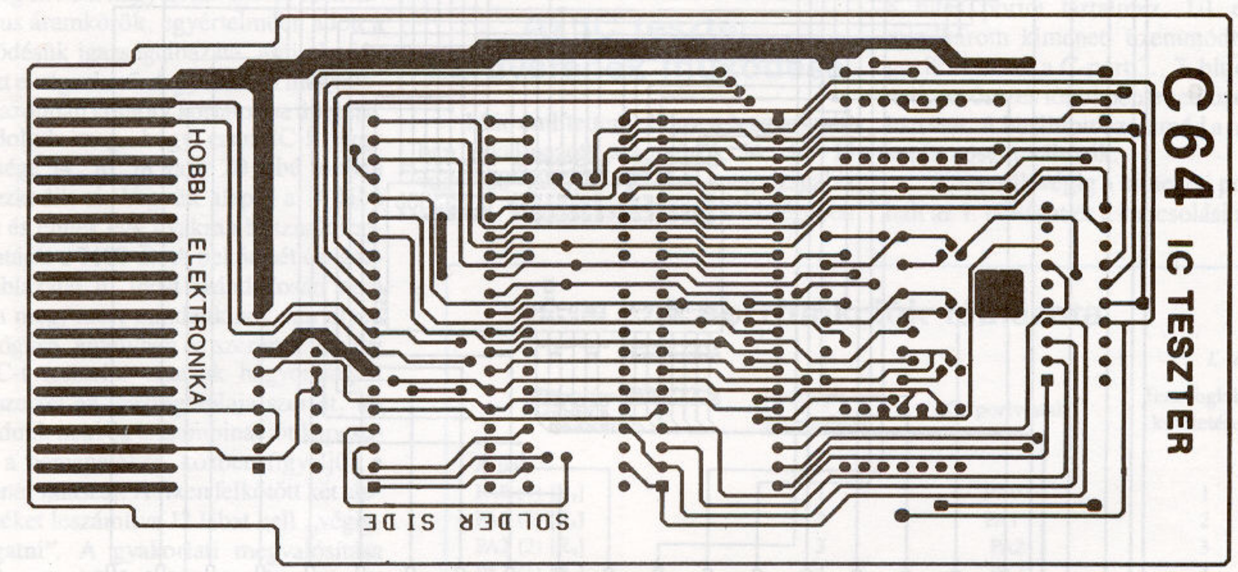
A portfunkciók táblázata

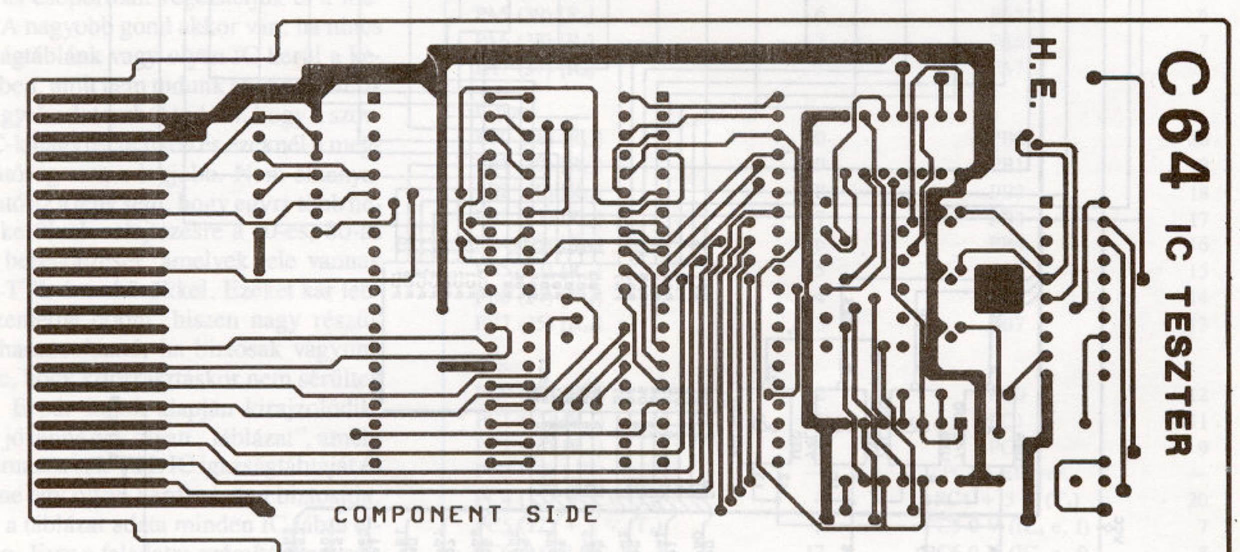
1. táblázat

IC_1 portvonalai (lábszám)	Tesztfoglalat kivezetéssel	IC_2 portvonalai	Tesztfoglalat kivezetései
A port			
PA0 (4) [R_7]	1	PA0	1
PA1 (3) [R_6]	2	PA1	2
PA2 (2) [R_4]	3	PA2	3
PA3 (1) [R_2]	4	PA3	4
PA4 (40) [R_1]	5	PA4	5
PA5 (39) [R_3]	6	PA5	6
PA6 (38) [R_5]	7	PA6	7
PA7 (37) [R_8]	8	PA7	8
B port			
PB0 (18) [R_{12}]	20	PB0	20
PB1 (19) [R_{13}]	19	PB1	19
PB2 (20) [R_{14}]	18	PB2	18
PB3 (21) [R_{19}]	17	PB3	17
PB4 (22) [R_{18}]	16	PB4	16
PB5 (23) [R_{17}]	15	PB5	15
PB6 (24) [R_{16}]	14	PB6	14
PB7 (25) [R_{15}]	13	PB7	13
C port			
PC0 (14) [R_9]	12	PC0	12
PC1 (15) [R_{19}]	11	PC1	11
PC2 (16) [R_{11}]	9	PC2	9
PC3 (17) LED vezérlés	—	PC2 LED vez.	—
PC4 (13) + 5 V (T_3)	4	PC4 + 5 V (T_1)	20
PC5 (12) + 5 V (T_2)	5	PC5 0 V (IC_5 e, f)	7
PC6 (11) 0 (IC_4 b)	17	PC6 0 V (IC_4 e, f)	8
PC7 (10) 0 (IC_4 a)	16	PC7 0 V (IC_5 a, b)	9

Title
IC teszter C64-hez
Size Document Number
B BJ881225-07
REV
1
Date: January 4, 1991 Sheet 1 of 1
8255
8255
74LS00
7406
BC212
LED1
PIROS
VCC
GND VSS
+5V
PRD
CLK
RESET
D0
D1
D2
D3
D4
D5
D6
D7
A0
A1
CS1
CS2

CSATLAKOZO
74LS00
U3
R1-R19
330 ohm
8255
U1
8255
U2
U4
7406
T1
T2
T3
U6
TEXTOOL
BC212
7406
R23
LED

HOBBI ELEKTRONIKA
C64 IC TESZTER
SOLDER SIDE

H.E.
C64 IC TESZTER
COMPONENT SIDE

rint! Látszólag ez semmitmondó lépés, felesleges időtöltés lenne, de most semmi esetre se hagyjuk ki, mert a működés pontos megértésének ez alapvető feltétele.

A portok lábfunkciói a táblázat alapján egyértelműen meghatározhatók. A portok vezérlőjelét az U3 illeszti a C64 buszjeleihez. U4 és U5 a tápfeszek és a LED kapcsolását végzik. A 0V-ot egy vagy két 7406 nyitott kollektoros inverter biztosítja. A „+" tápfeszültség kapcsolását egy PNP tranzisztor és egy nyitott kollektoros inverter végzi. R1—R19 a teszteléshez szükséges korlátozó ellenállások, értékük azonos és 330 Ω—470 Ω között lehet. Az ellenállások szerepe nagyon fontos, ezek teszik lehetővé az IC tesztelését. Ha ez bemenetre kerül nincs gond, egyszerű felhúzó ellenállásként szerepel, a logikai működést nem befolyásolja. A kimenetnél más a helyzet.

Az ellenállás a port által küldött kombináció alapján ellenkező irányba húzza a kimenetet, mint ahol a válaszfüggvény szerint lenni kellene. A kimenet ezt a terhelést képes a saját szintjére húzni. Ezt az U2 érzékeli, a szoftver feldolgozza és kiértékelve az eredményt képernyőre írja az IC nevét.

A működésből következik, hogy az áramkört hibás IC-k vagy passzív alkatrészek nem veszélyezteti.

Szerelés, élesztés

A teszter csak furatgalvanizált panelre szabad megépíteni. Ez a HOBBI ELEKTRONIKÁ-nál beszerezhető. Ezt a kontúrvonal mentén vágjuk körbe és illesszük pontosan a C64 bővítő portjának csatlakozójához. Csak azután kezdjen az alkatrészek beforrasztásához, ha azt pontosan bereszelte. A panelon lévő nagy furatba egy M3-as beütő anya kerül, ami a dobozoláshoz szükséges. Az alkatrész-beültetést az ellenállásokkal kezdje, ültesse le a panel szintjére. Helyszűke miatt 1/8 W-os méretet használjon. A két 8255-öt feltétlenül helyezze foglalatba, U3, U5-nél ez nem fontos. A tesztelő foglalat helyén 20 lábú gyorscsatalakozót kell használni. Ezt wrapptüske segítségével ültesse a panelbe, hogy dobozolás esetén a többi IC szintje fölé emelkedjen. A szereléskor pisztolypákát ne használjon és ügyeljen a precíz munkára. A kész áramkört átvilágítva vizsgálja meg, hogy nincs-e rajta hiba. Ha kész, dugja rá a gépre és olvassa be lemezről a szoftvert, ami önturbós, önindítós.

Elindulás után leteszteli az áramkört. Ha nem működött újból lehet tesztelni vagy a főmenübe lépni. A főmenüben választhatunk a programozott tesztelés, IC lista és a teszter teszt között. Programozott tesztelés az IC típusának megállapítását jelenti. Ez úgy történik, hogy sorban vizsgálja az összes ismert típust és amelyiknél pontosan megfelelő választ kap, az a keresett IC. A típus megállapításakor a képernyő tetején kiírja a tesztelt IC nevét és egy rövid ismertetést. Ha nem ismerte fel, akkor azt írja ki, hogy az IC ismeretlen vagy hibás. Ezután lehetőségünk van új IC tesztelésre, IC próbára és főmenübe lépni. Próbánál kiírja a jó, a rossz és az összes tesztelés számát. Ilyenkor a megállapított típus tesztelését ismétli. Ebből a SPACE gomb lenyomásával lehet kilépni.

A főmenü következő pontja az IC lista. Ez az összes olyan IC nevét és rövid leírását tartalmazza, amit ismer a program. A listában a kurzor gombokkal lehet mozogni. Kilépni a Return gombbal lehet. Összesen 174 féle TTL IC-t ismer a program.

A programnál a gombok figyelése le van lassítva, ezért türelmesen kell használni. Az építéskor gondos munka mellett és hibátlan alkatrészek esetében első bekapcsolásra működőképes az áramkör.

Nagyon fontos!!!

Vigyázzon a 8255 típusára, fontos, hogy az órajel frekvencia 2 MHz felett legyen, egyébként a C64 teszter hibát jelez.

A sebesség az U1-nél (kimeneti PORT) lényeges. Az U2 helyén lassúbb változat is megfelel. A sebességet a gyártó cégek nem egyformán jelzik, azt katalógus alapján azonosítsa.

Az egységcsomagban megjelöltem, hogy melyik az U1 és melyik az U2 helyén használható 8255, ha a két IC nem azonos sebességű.

FIGYELEM!!!

Az IC tesztert építeni szándékozóknak segít a szerző HOBBI ELEKTRONIKA üzletének szolgáltatása. Az üzletben működő mintadarabok megtekintése után vásárolhat panelt, IC-t, egységcsomagot, készterméket. Az árajánlat megtalálható a 2. oldalon közölt hirdetésben. Cím: Bp. VII. Dózsa György u. 16. T.: 122-8892.

Alapbeállítások röviden

SYS50000, K, H, C, S kiadása után a gépen könnyebben beállíthatjuk az alapokat. A K-nál a keretszínét kell megadni, a H-nál a háttérszínt kell megadni, a C-nél a cursor színét kell megadni, az S-nél a sprite bekapcsolást lehet megadni.

```
100 REM ****************************
110 REM *ALAPBEALLITASOK ROVIDEN-C64*
120 REM *--------------------------*
130 REM *AKT:SYS50000,KERET,HATTER.,*
140 REM *CURS. SZIN,SPR. BEKAPCSOLAS*
150 REM * , ,                      *
160 REM * KESZITETTE: BRUCE MAESTRO *
170 REM ****************************
180 :
190 FOR I= 50000 TO 50051
200 :READA:POKEI,A:S=S+A
210 NEXT
220 IF S<> 5720  THEN PRINT"HIBA"
230 DATA 032,115,000,234,234,234,032
240 DATA 158,183,180,000,142,032,208
250 DATA 032,115,000,234,032,158,183
260 DATA 180,000,142,033,208,032,115
270 DATA 000,032,158,183,180,000,142
280 DATA 134,002,032,115,000,032,158
290 DATA 183,180,000,142,021,208,076
300 DATA 174,167,153
```

Pattogó golyók

Olvastam pályázati felhívásukat és szeretnék benevezni a mellékelt programmal. Remélem megfelel a pályázati feltételeknek. A feldolgozott játék eredeti nevét nem ismerem, ezért adtam neki a ,,Pattogó golyók'' fantázianevet. A játék látszólag a dámajátékra hasonlít, azonban itt a játék célja, hogy a lehető legkevesebb lépésből saját bábuinkat átlósan mozgatva, a kiindulási mezőkkel ellentétes oldal utolsó 2 sorába juttassuk. A bábukat kizárólag a sárga üres mezőkre lehet mozgatni átlós irányban úgy, hogy mind a saját, mind az ellenfél bábuit átugorjuk. Az győz, aki hamarabb eléri összes bábujával az utolsó 2 sort. Ha valamelyik játékos nem tud lépni, akkor kimarad, ha egyik játékos sem, akkor döntetlen a parti. Csak előre lehet haladni a sakktáblaszerű játéktéren, amely 8×8 mezőből áll. A programban a gép ellen játszhatunk 2 fokozatban. A fokozatok között ,,csupán'' annyi a különbség, hogy a második fokozatban nem fordulhat elő, hogy a gép ne tudja befejezni a játszmát. A gép az 1. fokozatban 2 stratégiát valósít meg, amelyeknek fontossági sorrendjük van. A legfontosabb szabály a gép számára: azzal a bábuval lépjen, amelyikkel a legtöbb lépést lehet megtenni, ha több ilyen lépés van, akkor a 2. szabály lép érvénybe: az a figura lép, amelyik a haladási irányhoz viszonyítva a leghátsó pozícióban van. Ha ez is megegyezik, akkor a RND függvény dönti el a lépést. Mivel előfordulhat olyan lépéssorozat, amelyről nem lehet a játszmát befejezni, szükséges volt egy új szabályt bevezetni, amely a ,,célmező elérési szabály'' nevet viseli. Ez a szabály hosszabb számolást igényel, ezért került a 2. fokozatba. Vagyis a lépés csak akkor kivitelezhető, ha ezzel a lépéssel be lehet fejezni a partit. Ez a szabály tehát a legmagasabb rendű, de a 2. fokozatban is csak a 9. lépéstől lép érvénybe. Ez azért van, mivel 8 lépésből még nem lehet olyan szituációt előidézni, amely előnytelen pozícióhoz vezet. Erre és a szabállyal kapcsolatos egyéb megállapításokra ,,próbálgatásokkal'' jöttem rá.

Ezután pedig a programleírás következik. A játékteret T%(9,9) tömbben ábrázoltam, ahol az első index a tábla X koordinátája, a 2. index az Y. Az origó a bal alsó sarok. Mind a gép, mind a játékos figuráinak aktuális pozícióját külön tömbben tároltam. F%(16,2) tömbben azoknak a figuráknak a pozíciói vannak tárolva, amelyek egy bizonyos lépéshosszal rendelkeznek, ahol F%(X, 0) a lépés iránya. Ezek a definíciók a program 1000–1050 soraiban találhatók. Ezután egy iracionális rész van a programban, amely beállítja az alapértékeket. A T% tömbben 0 a tiltott mezőt, 1 a játékos bábuit, 2 a gép bábuit és 3 az üres mezőket szimbolizálja. A gép lépése a 2000 sortól van elhelyezve. Mivel 8 bábu van, ezért egy ciklus indul 1-től 8-ig, és egy bábu elméletileg 2 irányban tud lépni, ezért a ciklus magja gyakorlatilag 16-szor fut le. Az első fázisban a ciklus meghívja a lépésgenerátort, melynek feladata 1. fokozatban az aktuális lépés hosszának meghatározása F%(0, 0)-ban. 2. fokozatban ezenkívül eldönti a gép, hogy a lépéssel befejezhető-e a parti, ha nem, lépésszámnak 0-át ad át. A 2020–2030 sorban a program mindig a leghoszszabb lépést jegyzi meg. Ha ezzel megegyező hosszúságú lépés is létezik, akkor ezt is megjegyzi. Tehát ez a rész valósítja meg az 1. szabályt. A 2. szabályt, vagyis a hátrébb lévő figurákat a program 2050–2100 sora válogatja ki, majd ha még mindig több lépés marad, a 2110 sor dönt. Ezután megtörténik a lépés mind a képernyőn, mind a tömbökben, majd a 2180 sorban megvizsgálja a gép, hogy nem nyerte-e meg utolsó lépésével a partit; ha nem, akkor átadja a vezérlést a játékos lépésével foglalkozó résznek 1500 sortól. Szintén az 1500-as sorra lép a program, ha a maximális lépésszám 0, vagyis nincs szabályos lépés, de ebben az esetben a döntetlenjelző magas lesz. A lépésgenerátor úgy működik, hogy a program ,,képzeletben'' addig lépteti a figurát, amíg üres mezőre nem jut vagy 0-ra, de ez azt jelenti, hogy erre már nem léphet. 9600-as sortól van a 2. fokozat főszabálya, az ,,elérési szabály''. Ez nem számtömbbel dolgozik, hanem a tábla t$-ba másolódik soronként. Ezzel a fogással gyorsítottam a programot, mivel a stringműveletek gyorsabbak. A lelke a 9800-tól kezdődő szubrutin, amely kiszámítja, hány figura éri el az aktuális álmezőt. Abból a megfontolásból, hogy az álmezőt csak azok a figurák érik el, amelyek a célmezőtől fölfelé benne vannak abban a háromszögalakban, amelynek csúcsa a célmező. Ezután a program összehasonlítja az egyes célmezőket minimálisan elérő bábuk számával. Ha ennél kevesebb éri el a célmezőt, nem lehet a játszmát befejezni. Ezeket a számokat szintén próbálgatással állapítottam meg. Remélem, ez a programleírás és a programban lévő kommentek elegendőek a program megértéséhez.

Tisztelettel:

Gazsó János

```
10 GOSUB5000:GOTO500
100 GETQ$:IFQ$=""THEN100
110 PRINT"■■■"TAB(24)"-J PARTI? I=IGEN"
120 GETQ$:IFQ$=""THEN120
130 IFQ$<>"I"THENSYS64738:REM BYE BYE
140 GOTO1100
300 PRINT"■■K'RI A J-T'KSZAB-LYT? I=IGEN"
310 GETQ$:IFQ$=""THEN310
320 IFQ$<>"I"THEN1000
330 PRINT"■■               J-T'KSZAB-LY"
340 PRINT"■A J-T'KOS A PIROS GOLYLKAT VEZETI.
350 PRINT"A J-T'K C'LJA:AZ \SSZES GOLYLT AZ UTOL-"
360 PRINT"SL K'T SORBA JUTTATNI,A LEGKEVESEBB L'-"
370 PRINT"P'SB\L.A GOLYLKAT CSAK FERD'N LEHET A  "
380 PRINT"LEGK\ZELEBBI S-RGA MEZ\RE JUTTATNI.    "
390 PRINT"A GOLYLT A CRSR-RAL LEHET KIV-LASZTANI."
400 PRINT"A L'P'S IR-NY-T A SPACE-SZEL LEHET V-L-"
410 PRINT"TOZTATNI.HA K'SZEN VAGYUNK AKKOR RETURN"
412 PRINT"CSAK EL\RE LEHET HALADNI,HA VALAMELYIK "
414 PRINT"F'L NEM TUD L'PNI AKKOR A M-SIK K\VET- "
416 PRINT"KEZIK.HA EGYIK F'L SEM TUD L'PNI AKKOR"
418 PRINT"D\NTETLEN.        SOK SZERENCS'T!"
420 GETQ$:IFQ$=""THEN420
430 GOTO1000
500 PRINT"■■■■■■■■"TAB(16)"PATTOGL■■■■■■■■■GOLYLK"
510 PRINT"■■■■■■K'SZITETTE:■■■■GAZSL J-NOS■■■ 1992"
520 X1=2:Y1=7:X0=8:Y0=1:GOSUB8000
530 GETQ$:IFQ$=""THEN530
```

Játék-pályázat

```
540 GOTO300
1000 REM TOMBDEFINICIOK
1010 DIMT%(9,9),B%(8,2):REM TABLA ES GEP FIGURAI
1020 DIMF%(16,2):REM AKTUALIS FIGURA
1030 DIME%(8):REM CELMEZOKET ELERO FIGURAK SZAMA
1040 T1$=" 0 0 0 0":T2$="0 0 0 0 ":T3$=T2$+T1$+T2$+T1$+T2$+T1$+T2$+T1$:REM TABLA
1050 DIMJ%(8,2):REM JATEKOS FIGURAI
1100 REM TABLA KIRAJZOLAS
1110 PRINT"■■";:FORI=1TO4:PRINT"   ";P1$;:NEXTI:PRINT
1120 FORI=1TO4:PRINT"   ";P2$;:NEXTI:PRINT:FORI=1TO4:PRINT"   ";P3$;:NEXTI:PRINT
1130 FORI=1TO4:PRINTP1$;"   ";:NEXTI:PRINT
1140 FORI=1TO4:PRINTP2$;"   ";:NEXTI:PRINT:FORI=1TO4:PRINTP3$;"   ";:NEXTI:PRINT
1150 P4$="   ┌┬┐   ┌┬┐   ┌┬┐   ┌┬┐":P5$="┌┬┐   ┌┬┐   ┌┬┐   ┌┬┐   "
1160 PRINT"■";:FORI=1TO2:FORJ=1TO3:PRINTP4$:NEXTJ:FORJ=1TO3:PRINTP5$:NEXTJ,I:PRI
NT"■";
1165 FORI=1TO4:PRINT"   ";P1$;:NEXTI:PRINT
1168 FORI=1TO4:PRINT"   ";P2$;:NEXTI:PRINT:FORI=1TO4:PRINT"   ";P3$;:NEXTI:PRINT
1170 FORI=1TO4:PRINTP1$;"   ";:NEXTI:PRINT
1180 FORI=1TO4:PRINTP2$;"   ";:NEXTI:PRINT:FORI=1TO4:PRINTP3$;"   ";:NEXTI:PRINT
1200 REM INICIALIZALAS
1210 FORI=0TO9:FORJ=0TO9:T%(I,J)=0:NEXTJ,I
1220 FORI=1TO7STEP2:FORJ=3TO5STEP2:T%(I,J)=3:T%(I+1,J+1)=3:NEXTJ,I:LS=0
1230 FORI=1TO7STEP2:T%(I,1)=1:T%(I+1,2)=1:T%(I,7)=2:T%(I+1,8)=2:NEXT
1240 REM 1=1. JATEKOS;2=GEP;3=URES;0=NEM LEHET IDE LEPNI
1250 FORI=1TO7STEP2:B%(I,2)=7:B%(I,1)=I:B%(I+1,2)=8:B%(I+1,1)=I+1:NEXT
1260 REM B%(X,X)=GEP BABUINAK KOORD.;B%(X,1)=X-KOORD.;B%(X,2)=Y-KOORD.
1270 FORI=1TO7STEP2:J%(I,2)=1:J%(I,1)=I:J%(I+1,2)=2:J%(I+1,1)=I+1:NEXT
1280 REM J%(X,X)=JATEKOS BABUINAK KOORD.;J%(X,1)=X-KOORD.;J%(X,2)=Y-KOORD.
1400 REM KI KEZD?
1405 PRINT"■■■■";TAB(25)"H.NYAS FOKOZAT?":PRINT"■";TAB(27)"1. VAGY 2.■"
1406 GETQ$:IFVAL(Q$)<1ORVAL(Q$)>2THEN1406
1407 FO=VAL(Q$)
1410 PRINTTAB(25)"■KI KEZD? G=G P ":PRINT"■";TAB(27)"   "
1415 GETQ$:IFQ$=""THEN1415
1417 PRINT"■■■";TAB(25)"                    "
1420 IFQ$="G"THEN2000
1430 GOTO1500
1500 REM JATEKOS LEPESENEK BEVITELE
1505 GOSUB3000:IFI=21THEN1510
1506 IFO1=1THENPRINT"■■■■";TAB(25)"O NTETLEN!":GOTO100
1507 PRINT"■■"TAB(25)"NEM L PHET!":GOTO2000
1510 GOSUB4000
1580 T%(X0,Y0)=3:T%(X1,Y1)=1
1585 J%(I-16,1)=X1:J%(I-16,2)=Y1:GOSUB8000:REM LEPES
1590 FORI=1TO7STEP2:IFT%(I,7)<>1ORT%(I+1,8)<>1THENI=10
1600 NEXTI
1610 IFI=12THEN2000
1620 REM JATEKOS NYERT
1630 PRINT"■■■■"TAB(25)"J T KOS NYERT!":GOTO100
2000 O1=0
2010 F=0:LS=LS+1:F%(0,1)=0:IR=-1:FORFI=1TO8
2015 IR=0-IR:GOSUB9500:REM IR=LEPES IRANYA
2020 IFF%(0,0)>F%(0,1)THEN2025
2023 GOTO2030
2025 F%(0,1)=F%(0,0):F%(1,1)=B%(FI,1):F%(1,2)=B%(FI,2):F=1:F%(1,0)=IR:GOTO2035
2030 IFF%(0,0)=F%(0,1)THENF=F+1:F%(F,1)=B%(FI,1):F%(F,2)=B%(FI,2):F%(F,0)=IR
2035 IFIR=1THEN2015
2040 NEXTFI:REM F%(X,X)=LEGTOBBET LEPO BABU;F=BABUK SZAMA;F%(0,1)=LEPESHOSSZ
2045 IFF%(0,1)=0THENO1=1:GOTO1500
2050 A7=1:IFF=1THEN2120
2060 A7=0:FORI=1TOF:IFF%(I,2)>F%(1,2)THENA7=1:GOTO2080
2065 IFF%(I,2)=F%(1,2)THENA7=A7+1:GOTO2080
2070 GOTO2100
2080 F%(A7,2)=F%(I,2):F%(A7,0)=F%(I,0)
2090 F%(A7,1)=F%(I,1)
2100 NEXTI:REM A LEGHATSO FIGURA F%(1,X)
2110 IFA7>1THENA7=INT(A7*RND(0)+1)
2120 X0=F%(A7,1):Y0=F%(A7,2):IR=F%(A7,0):X1=X0+IR*F%(0,1):Y1=Y0-F%(0,1)
2140 T%(X0,Y0)=3:T%(X1,Y1)=2:GOSUB9000:REM LEPES
2150 FORI=1TO8
2160 IFB%(I,1)=F%(A7,1)ANDB%(I,2)=F%(A7,2)THENB%(I,1)=X1:B%(I,2)=Y1:I=8
2170 NEXT:REM BABUMUTATO AKTUALIZALAS
2180 FORI=1TO7STEP2:IFT%(I,1)<>2ORT%(I+1,2)<>2THENI=10
2190 NEXTI:IFI=12THEN1500
2200 REM GEP NYERT
```

```
2210 PRINT"■■■"TAB(25)"G 'P NYERT!":GOTO100
3000 IR=-1:FORI=1TO8:REM VAN-E A JATEKOSNAK LEPESE?
3010 IR=0-IR
3020 A1=J%(I,1):A2=J%(I,2):A3=A1:A4=A2
3030 A3=A3+IR:A4=A4+1:IFT%(A3,A4)=1ORT%(A3,A4)=2THEN3030
3040 IFT%(A3,A4)=3THENI=20:GOTO3060
3050 IFIR=1THEN3010
3060 NEXTI:RETURN
4000 X0=1:Y0=1:IR=1
4010 POKE53252,24*X0:POKE53253,50+(8-Y0)*24:POKE50170,18+IR
4020 POKE53269,4
4030 GETQ$:IFQ$=""THEN4030
4040 IFQ$=" "THENIR=0-IR:GOTO4010
4050 IFQ$="■"THENX0=X0+1
4060 IFQ$="■"THENX0=X0-1
4070 IFQ$="]"THENY0=Y0+1
4080 IFQ$="■"THENY0=Y0-1
4082 IFX0>8THENX0=8
4084 IFX0<1THENX0=1
4086 IFY0<1THENY0=1
4088 IFY0>8THENY0=8
4090 IFQ$=CHR$(13)THEN4120
4100 GOTO4010
4120 FORI=1TO8:IFJ%(I,1)=X0ANDJ%(I,2)=Y0THENI=15+I
4130 NEXTI:IFI=9THEN4010
4140 X1=X0:Y1=Y0
4150 X1=X1+IR:Y1=Y1+1:IFT%(X1,Y1)=1ORT%(X1,Y1)=2THEN4150
4160 IFT%(X1,Y1)=0THEN4010
4170 RETURN
5000 REM GRAFIKUS ELOKESZITES
5010 POKE56576,PEEK(56576)AND252OR0:REM C000-FFFF
5020 POKE53272,PEEK(53272)AND240OR2:REM KARAKT.M. C800
5030 POKE53272,PEEK(53272)AND15OR0:REM KEPERNYO M. C000
5040 POKE648,192:PRINTCHR$(8);"]"
5050 REM KARAKTERKESZLET BEALL.
5060 POKE56334,PEEK(56334)AND254:POKE1,PEEK(1)AND251
5070 FORI=0TO64*8:POKE51200+I,PEEK(53248+I):NEXT
5080 POKE1,PEEK(1)OR4:POKE56334,PEEK(56334)OR1
5090 FORI=0TO8*16-1:READJ:POKE51712+I,J:NEXT:REM KARAKTEREK
5100 FORI=0TO4*64-1:READJ:POKE50176+I,J:NEXT:REM SPRITEOK
5110 POKE53280,15:POKE53281,15:PRINT"■";:POKE53282,7:POKE53283,0
5115 POKE53270,PEEK(53270)OR16:POKE53286,15:POKE53288,0:POKE53276,1:REM SZINEK
5120 DATA 85,85,85,85,87,95,95,95
5130 DATA 85,85,85,255,255,255,243,192
5140 DATA 85,85,85,85,213,245,245,245
5150 DATA 127,127,124,124,127,127,127,127
5160 DATA 192,3,63,255,255,255,255,255
5170 DATA 253,253,253,253,253,253,253,253
5180 DATA 95,95,95,87,85,85,85,85
5190 DATA 255,255,255,255,255,86,85,85
5200 DATA 245,249,250,234,170,168,85,85
5210 DATA 50,122,200,252,204,204,204,0
5220 DATA 250,194,192,240,192,192,248,0
5230 DATA 8,106,98,102,102,102,60,0
5240 DATA 2,122,200,204,204,204,120,0
5250 DATA 102,0,60,102,102,102,60,0
5260 DATA 102,0,102,102,102,102,60,0
5270 DATA 255,255,255,255,255,255,255,255
5280 DATA 0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,170,0,2,170,128,10,170,160,10,174,160,10,191,160
5290 DATA 42,191,168,42,254,168,43,234,168,43,170,168,42,170,168,42,170,168
5300 DATA42,170,168,42,170,168,10,170,160,10,170,160,10,170,160,2,170,128,0,170
5303 DATA0,0,255,0,0,255,0,0,240,0,0,248,0,0,220,0,0,206,0,0,199,0,0,195,128,0,1
5306 DATA192,0,0,192,0
5310 DATA0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0
5320 DATA0,0,0,0,0,0,0,15,240,0,63,252,0,127,254,0,63,252,0,15,240,0,0,0,0,0,0,0
5330 DATA0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0
5370 DATA 0,0,0,255,0,0,255,0,0,15,0,0,31,0,0,59,0,0,115,0,0,227,0,1,195,0,3,129
5375 DATA 0,3,0
5380 DATA0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0,0
5500 POKE50168,16:POKE50169,18:POKE53289,0:REM SPRITE MUTATOK
5510 P1$="—♠|":P2$="——":P3$="—| |":RETURN
6000 POKE54296,15:POKE54277,113:POKE54278,124:POKE54273,13:POKE54272,172
6010 POKE54276,129:RETURN:REM HANGHATAS
6020 POKE54276,128:RETURN
6030 POKE54296,15:POKE54277,113:POKE54278,124:POKE54273,8:POKE54272,172
```

```
6040 POKE54276,129:RETURN:REM HANGHATAS
8000 Y0=9-Y0:Y1=9-Y1:REM LEPES JATEKOS
8010 POKE53248,X0*24:POKE53249,50+(Y0-1)*24:POKE53287,2:REM SPRITE KOORD
8020 POKE53250,X0*24+10:POKE53251,65+(Y0-1)*24
8030 POKE53269,3:PRINT"■■";:IFY0<>1THENFORI=1TO((Y0-1)*3):PRINT:NEXT
8035 PRINTTAB((X0-1)*3)"]TTT■■■■TT■■■■TT"
8040 FORI=1TOY0-Y1:GOSUB6000
8050 FORJ=1TO24:POKE53248,PEEK(53248)+(X1-X0)/ABS(X1-X0)
8060 POKE53249,PEEK(53249)-1
8070 POKE53250,PEEK(53250)+(X1-X0)/ABS(X1-X0)
8080 IFJ<7THEN8110
8090 IFJ>18THENPOKE53251,PEEK(53251)-1
8100 POKE53251,PEEK(53251)-1
8110 NEXTJ:GOSUB6020:NEXTI
8115 PRINT"■■";:IFY1<>1THENFORI=1TO((Y1-1)*3):PRINT:NEXT
8120 PRINTTAB((X1-1)*3)"]";P1$;"■■■■";P2$;"■■■■";P3$:POKE53269,0:RETURN
9000 Y0=9-Y0:Y1=9-Y1:REM LEPES GEP
9010 POKE53248,X0*24:POKE53249,50+(Y0-1)*24:POKE53287,6:REM SPRITE KOORD
9020 POKE53250,X0*24+10:POKE53251,65+(Y0-1)*24
9030 POKE53269,3:PRINT"■■";:IFY0<>1THENFORI=1TO((Y0-1)*3):PRINT:NEXT
9035 PRINTTAB((X0-1)*3)"]TTT■■■■TT■■■■TT"
9040 FORI=1TOY1-Y0:GOSUB6030
9050 FORJ=1TO24:POKE53248,PEEK(53248)+(X1-X0)/ABS(X1-X0)
9060 POKE53249,PEEK(53249)+1
9070 POKE53250,PEEK(53250)+(X1-X0)/ABS(X1-X0)
9080 IFJ<7THEN9110
9090 IFJ>18THENPOKE53251,PEEK(53251)+1
9100 POKE53251,PEEK(53251)+1
9110 NEXTJ:GOSUB6020:NEXTI
9115 PRINT"■■":FORI=1TO(Y1-2)*3:PRINT:NEXT:PRINT"■";
9120 PRINTTAB((X1-1)*3)P1$;"■■■■";P2$;"■■■■";P3$:POKE53269,0:Y1=9-Y1:RETURN
9500 REM LEPESGENERATOR
9510 A1=B%(FI,1):A2=B%(FI,2):A3=A1:A4=A2:F%(0,0)=0:REM F%(0,0)=LEPESSZAM
9520 A3=A3+IR:A4=A4-1:IFT%(A3,A4)=1ORT%(A3,A4)=2THENF%(0,0)=F%(0,0)+1:GOTO9520
9530 IFT%(A3,A4)=0THENF%(0,0)=0:RETURN
9540 IFT%(A3,A4)=3THENF%(0,0)=F%(0,0)+1
9550 IF F0<2ORLS<8THENRETURN
9555 IF F%(0,0)<F%(0,1)THENRETURN
9560 REM2.FOKOZAT
9590 B%(FI,1)=A3:B%(FI,2)=A4
9600 T$=T3$:FORI=1TO8:X=B%(I,1):Y=B%(I,2):K=(Y-1)*8+X
9610 T$=LEFT$(T$,K-1)+CHR$(48+I)+RIGHT$(T$,64-K):NEXTI:REM VIZSGALANDO ALLAS=T$
9620 B%(FI,1)=A1:B%(FI,2)=A2
9630 A6=8:GOSUB9800:IFE%(8)<1THEN9790:REM A 8. CELMEZOT NEM ERI EL FIGURA!
9640 A6=1:GOSUB9800:IFE%(1)<2THEN9790
9650 A6=7:GOSUB9800:IFE%(7)<3THEN9790
9660 A6=4:GOSUB9800:IFE%(4)<1THEN9790
9670 A6=3:GOSUB9800:A5=ASC(MID$(T$,1,1)):A6=ASC(MID$(T$,3,1))
9680 IF(A5<>48ANDA6<>48)ANDE%(3)<2THEN9790
9690 IF(A5<>48ANDA6=48)ANDE%(3)<3THEN9790
9700 IF(A5=48ANDA6<>48)ANDE%(3)<3THEN9790
9710 IF(A5=48ANDA6=48)ANDE%(3)<4THEN9790
9720 RETURN
9790 F%(0,0)=0:RETURN:REM NEM NYERO LEPES!
9800 E%(A6)=0:X=A6:Y=1+ABS(A6/2=INT(A6/2)):REM A6 CELMEZO KOORDINATAI
9810 FORI=0TO3:X1=X:Y1=Y+I*2:GOSUB9950:NEXTI:REM A CELMEZO MOGOTTI MEZOK VIZSG.
9820 IFX=1THEN9880
9830 FORI=1TOX-1:REM A CELMEZOTOL BALRA LEVO MEZOK
9840 IFY+I>8THEN9870
9850 FORJ=1TOINT(((9-(Y+I))+1)/2):REM X.OSZLOPBAN LEVO MEZOK
9860 X1=X-I:Y1=J*2+I-1:GOSUB9950:NEXTJ
9870 NEXTI:IFX=8THENRETURN
9880 FORI=1TO8-X:REM CELMEZOTOL JOBBRA
9890 FORJ=1TOINT(((9-(Y+I))+1)/2)
9900 X1=I+X:Y1=J*2+I-1:GOSUB9950:NEXTJ,I:RETURN
9950 K=(Y1-1)*8+X1:A5=ASC(MID$(T$,K,1))-48
9960 IFA5<>0THENE%(A6)=E%(A6)+1
9970 RETURN

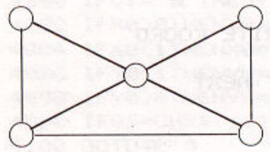
READY.
```

Beszorítós (DO-GUTI)

A játék szabályai

A Beszorítós egy kétszemélyes, táblás játék. A játék eredeti neve a hinduk ősi nyelvén egyszerűen párjátékot jelent. Lényege az ellenfél mozgásának megakadályozása. Mindkét játékosnak 2 bábuja van.

A tábla:

– Az egyik játékos a bábuit a négyzet két alsó sarkába, a másik a két felső, vonallal nem összekötött sarkába helyezi. (Az aszimmetria ellenére a kiinduló helyzet nem kedvez egyik játékosnak sem.)

– A bábuk a vonalak mentén tolhatók át az egyik szomszédos mezőre. Bármelyik bábuval lehet kezdeni a játszmát. Az a játékos győz, aki ellenfelét beszorítja, vagyis megakadályozza a további lépéseit.

– Megjegyezzük, hogy két, egymással szimmetrikus helyzet létezik, amelyben bábuinkkal az ellenfél két bábuját beszoríthatjuk.

– A győzelem tévesztésen alapul, azaz ha két jó játékos elég figyelmesen játszik, a végtelenségig tologathatják a bábukat (ez az eset ebben a programban akkor fordulhat elő, ha a nehézségi fokozat kettes (azaz nehéz, és a játékos a SEGÍTSÉG opció szerint teszi meg lépéseit).

A program kezelése

A program betöltése lemezről: LOAD ,,BESZORÍTÓS",8. Indítása: RUN paranccsal.

Először a nehézségi fokozatot (1 – könnyű, 2 – nehéz) kell megadni, majd a kezdés jogát (1 – játékos, 2 – gép). Ezután láthatóvá válik a tábla a bábukkal, a menürész és egy nyíl, amit a 2. portba dugott joystickkal mozgathatunk.

A lépés következőképpen történik: Vigyük a nyilat valamelyik saját bábunkra (□ alakú), és nyomjuk meg a tűzgombot. Erre a bábu arra a helyre kerül, ahol eddig az üres mező volt.

Ezután automatikusan a gép lép, majd ismét mozgathatjuk a nyilat egészen addig, amíg valamelyik fél meg nem nyeri a játékot. Ekkor a program kiírja, hogy nyertünk vagy vesztettünk-e és leáll. Újabb játszmához egyszerűen gépeljük be a RUN parancsot.

A menürész

Három menüpont áll rendelkezésre, amit úgy aktiválhatunk, ahogy a lépést (tűzgomb megnyomása az adott szónál).

– Vége menüpont: A játék befejezése. Vigyázat, az állás örökre elvész! Újraindítás lehetséges a RUN paranccsal.

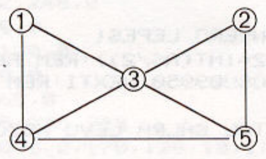
– SEGÍTSÉG menüpont: Aktivizálása után az egyik bábunk villogni kezd. Ez a program által javasolt bábu a következő lépéshez, amelyet meglépve nem veszthetjük el a játékot.

– A JÁTÉKRÓL menüpont: Egy rövid ismertetőt ad a játékról és a szabályokról. A tűzgombbal vagy egy tetszőleges billentyű lenyomásával térhetünk vissza a játékba.

A stratégia

A gép stratégiáját a nehézségi fokozat befolyásolja. Könnyű fokozatban a gép véletlenszerűen választja ki a megfelelő bábut, így könnyű megvenni.

Az öt mezőt megszámoztam 1-től 5-ig a következőképpen:

A gép a nyeréshez a következő logikát használja:

Mivel a játékban csak egy üres mező (továbbiakban: luk) létezik, csak azt kell meghatároznia, hogy melyik bábujával lépjen a lukra. Az esetek többségében azonban nem is kell gondolkodnia, ugyanis csak egy bábujával léphet ilyenkor. Ekkor megkeresi, melyik ez a bábu, és meglépi.

Amikor két bábuval léphet, a gépnek azzal kell lépnie, amelyikkel a következő lépésben nem lesz beszorítható. Ezt úgy érheti el, ha elkerüli a két bábuja egymás fölé kerülését. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy nem azt a lépést lépi, amelyikkel a bábui az 1. és 4., illetve a 2. és 5. pozícióba kerülnének. Ezenkívül akkor sem egészen mindegy, hogy mit lép, amikor első ránézésre mindegynek tűnik. Ugyanis előbbre hozhatjuk a nyerést, ha a bábuk a felső terület felé mozognak. Így a gép akkor is számol, ha a luk a 3-as mezőre esik.

Itt jegyzem meg, hogy a program a SEGÍTSÉG menüpont választásakor ugyanilyen módszer szerint számolja ki a megfelelő bábut a játékos számára.

Nagyjából ennyit a stratégiáról. Bővebben a Részletes leírás megfelelő részében olvashatunk erről.

Részletes programleírás

A program leírásakor megpróbáltam a strukturált programozás elveit követni (már amennyire ezt a 2.0-ás BASIC lehetővé teszi). Így elkülöníthetők egyes szubrutinok (amiket GOSUB-bal hívnak meg) és igyekeztem kevés GOTO-t használni.

A játék ciklusába (130–300. sorok) az SZ (szerva) változó függvényeként lépünk be (játékos vagy gép lépése).

A játékciklus a játékos lépésével kezdődik (a 130. sortól). Először beállítjuk (aktualizáljuk v. frissítjük) az E$() tömböt (2000), majd megállapítjuk, hogy melyik mezőn van a luk (3000). Az eredmény a LU változóba kerül. (Értéke 1-től 5-ig mehet.)

Ezután megnézzük, hogy a játékos melyik bábuja (esetleg mind a kettő) léphet egyáltalán (3200), és ha egyik sem (mindkét KI() értéke 0), kiírjuk, hogy vesztett, majd befejezzük a program futását (11000. sor).

Ha léphet a játékos, tovább fut a program (140. sor). Meghívunk egy olyan szubrutint, amely a tűzgomb megnyomására tér vissza, egyébként meg a nyilat mozgatja a JOY-nak megfelelően (2500). Ha benyomták a tűzgombot, jön a következő szubrutin (5000). Ez előállít egy OB (object) nevű változót, aminek értéke 0-tól 8-ig terjedhet, és azt mutatja, hogy hol történt a tűzgomb lenyomása (vagyis hova mutatott a játékos):

- 1–5 esetén az egyes mezők valamelyikén,
- 6 esetén a VÉGE menüponton,
- 7 esetén a SEGÍTSÉG menüponton,
- 8 esetén pedig az A JÁTÉKRÓL menüponton.

Játék-pályázat

```
1 REM ***************************
2 REM *       BESZORITOS        *
3 REM * BY ALEXAY PETER (AXP) *
4 REM *       1992.X.12.        *
5 REM *    FOR THE C= UJSAG     *
6 REM ***************************
7 :
100 GOSUB 1000      :REM BEALLITASOK
110 GOSUB 1500      :REM TABLA KI
115 GOSUB 1660      :REM SPRITE-OK BE
120 IFSZ=2THEN200 :REM SZERVA A GEPNEL
122 :
124 REM A JATEKOS LEP
126 REM *************
129 :
130 GOSUB 2000:GOSUB 3000
134 J$="J":GOSUB 3200 :REM KI LEPHET ?
136 IFKI(1)=0ANDKI(2)=0THEN11000
138 : REM * VESZTETT *
140 GOSUB 2500      :REM VARAS A FIRE-RA
145 GOSUB 5000      :REM OB KISZAMOLASA
150 IF OB=0 THEN 140
155 IF OB>5 THEN 400 :REM MENURE MENT
160 IF E$(OB)<>"J" THEN 140
165 IFKI(2)=0THENIFKI(1)=OBTHENHN=OB:HV=LU:GOTO180
170 IFKI(2)THENHN=OB:HV=LU:GOTO180
175 GOTO 140
180 GOSUB4000       :REM LEPES
190 :
192 REM GEP JON
194 REM ******
196 :
200 GOSUB 2000      :REM FRISSITES
210 GOSUB 3000      :REM HOL A LUK ?
220 J$="G"
230 GOSUB 3200      :REM MELYIK BABUVAL ?
240 IFKI(2)=0THENIFKI(1)=0THEN10000
245 : REM * A GEP ELVESZTETTE *
250 IFKI(2)=0THENHN=KI(1):GOTO280
255 HN=0
260 IF FO=2 THEN J$="G":GOSUB3400
265 IF HN THEN280
270 VE=INT(RND(1)*2)+1
275 HN=KI(VE)
280 HV=LU           :REM A LUKRA LEPUNK
290 GOSUB 4000      :REM LEPES
300 GOTO 130        :REM A JATEKOS JON
399 :
400 IFOB=6THEN21000     :REM VEGE
410 IFOB=7THEN440       :REM SEGITSEG
420 GOSUB8000           :REM A JATEKROL
430 GOTO140             :REM VISSZA
439 :
440 S=4:GOSUB7500       :REM INVERZ BE
450 GOSUB2000:GOSUB3000 :REM FRISSITES
460 IFKI(2)=0THENHN=KI(1):GOTO490
470 J$="J":GOSUB3400    :REM GONDOLKOZZ !
480 IFHN=0THENHN=KI(INT(RND(1)*2)+1)
490 GOSUB7000           :REM VILLOGTATAS
500 S=4:GOSUB7530       :REM INVERZ KI
510 GOTO140             :REM VISSZA
989 :
990 REM BEALLITASOK
994 REM ***********
999 :
1000 V=53248:RESTORE
1005 DIMSX(5),SY(5),XA(8),XF(8),YA(8),YF(8),MS(8)
1007 DIMM$(5),ES$(4)
1010 POKE53280,0:POKE53281,0
1015 POKE788,52
1020 PRINT"♥"CHR$(8)CHR$(142)
1030 FORI=1TO5:READSX(I),SY(I)
1040 NEXTI
1050 DATA48,74,208,74,128,146,48,218,208,218
1060 FORI=1TO8
1070 :READXA(I),XF(I),YA(I),YF(I),MS(I)
1080 NEXTI
1085 DATA32,88,58,106,0
1090 DATA192,248,58,106,0
```

A többi helyre való mutatáskor az OB értéke 0 lesz. Ezután OB kiértékelése folyik.

Először azt vizsgáljuk meg, hogy 0 volt-e. Ha igen, visszaugrunk a várakozási részre (140).

Ha OB értéke nagyobb 5-nél (tehát menüpont), akkor a vezérlést átadjuk a 400-as sornak (lásd a következő bekezdést!)

Ezután már biztos, hogy egy mezőre mutatott a játékos. Megnézzük, hogy azon a mezőn, ahová mutatott, az ő bábuja van-e (160. sor). Ha nem, visszaugrunk a várakozási részre. Most már tudjuk, hogy a játékos valamelyik saját bábujára mutatott. A 4000. sortól kezdődő ,,LÉPÉS'' szubrutin két paramétert vár. Az egyik (HN, azaz honnan) az, hogy melyik mezőről (1–5), a másik (HV, azaz hová) pedig az, hogy melyik mezőre mozgassa a megfelelő bábut.

Ha a játékos egyetlen lehetséges lépését tette meg, így HN az OB értékét veszi fel, HV pedig természetesen LU (azaz a luk) értékét (165. sor). Ugyanez a helyzet, ha a játékos két lépése közül választott (170. sor). Ha csak egy bábuval léphetett, de a másikra mutatott, visszaugrunk a várakozásra (mivel ezzel nem tud lépni). Ezután már minden kész a lépéshez, tehát ez következik (4000). Ezzel a játékossal foglalkozó részt befejeztük.

A 200 sortól kezdődik a GÉP LÉPÉSE rész. Ez ugyanúgy kezdődik, ahogyan a JÁTÉKOS LÉPÉSE rész kezdődött (E$() frissítése; LU meghatározása; KI (1) és KI (2) meghatározása, majd ezek ellenőrzése.

Ezután megnézzük, hogy egy vagy két lehetőségünk van-e a lépésre (250. sor). Ha csak egy, úgy HN az első lehetőség, KI (1) értékét veszi fel. Ha két eset van, úgy a fokozat szerint véletlenszerűen vagy gondolkozással előállítjuk, hogy melyik bábuval lépjünk.

Ha nehéz fokozatra van beállítva, a program meghívja a MIVEL LÉPJÜNK szubrutint (3400). Ez a rutin beállítja HN értékét a megfelelő mezőre; vagy 0-át ad vissza, ha mindegy, hogy melyikkel lépjünk. Ez esetben az RND függvény segítségével választjuk ki, hogy KI (1) vagy KI (2) legyen-e a meglépendő bábu.

Ha készen van HN értéke, HV fölveszi LU értékét (a lukra lépünk), és meghívódik a LÉPÉS rutin (4000). Ezután visszaugrunk a játékciklus elejére.

A 400-tól 510-ig terjedő rész a menüpontokkal foglalkozik:

– ,,VÉGE'' esetén a 21000. sorra ug-

runk, ami elköszön és befejezi a programot.

– „SEGÍTSÉG” esetén a „MIVEL LÉPJÜNK” szubrutin segítségével az előzőekhez hasonlatos módon kiválasztunk egy mezőt (a HN-ben), majd meghívjuk a VILLOGTATÁS szubrutint (GOSUB 7000), és végül visszaugrunk a várakozási részre (GOTO 140).

– A maradék esetben (ez csak az „A JÁTÉKRÓL” lehet) egy szubrutin segítségével (8000) kiírjuk a magyarázat szöveget és várunk a tűzgombra (vagy egy billentyűre), majd visszaugrunk a 140-es sorra.

Ennyit a főprogramról, és most következzen néhány szubrutin leírása részletesebben.

Frissítés (2000–2080)

Bemenő paraméterek: ––; kimenő paraméterek: E$ (1–5). Ez a fontos és gyakran használt szubrutin a táblán szereplő bábukat leíró E$() tömböt tölti fel „J” vagy „G” értékkel. Ezt a SPRITE-ok, azaz az egyes bábuk mindenkori helyzetéből állapítja meg. Az SX (1–5) és az SY (1–5) nevű konstans tömbökben az egyes mezőkhöz tartozó SPRITE-koordináták értéke szerepel.

Az ES$ (1–4) menü konstans tömb elemei rendre: „G”,„G”,„J”, „J”; azt mutatják, hogy egy bizonyos sorszámú SPRITE melyik fél bábuját jelenti. (A 0-ás sprite a Nyíl, az 1–2. sprite-ok a gép bábui, a 3–4. pedig a játékos bábui).

Az E$() tömb egyik helyére nem kerül adat; itt az első sorban (2000.) elvégzett „0”-val való feltöltés eredményeképpen „0” fog állni (azaz itt van a luk).

Luk meghatározása (3000–3040)

Bemenő paraméterek: E$ (1–5); kimenő paraméterek: LU.

Ki mehet a lukra (3200–3290)

Bemenő adatok: J$, LU, E$(); kimenő adatok: KI (1–2). Ezt a szubrutint talán lépésgenerátornak is hívhatnánk, ugyanis megmondja, hogy egy adott fél mely bábui léphetnek a következő lépésben. Ezeket a lehetséges lépéseket a KI (1–2) változókban kapjuk meg (mező-értékekben, azaz 1–5 ér-

```
1095 DATA112,168,130,178,0
1100 DATA32,88,202,250,0
1105 DATA192,248,202,250,0
1110 DATA8,40,66,74,1
1115 DATA8,72,82,90,1
1120 DATA8,88,98,106,1
1130 FORI=1TO5:READM$(I):NEXTI
1140 DATA34,35,1245,135,234
1150 FORI=1TO4:READES$(I):NEXTI
1160 DATAG,G,J,J
1165 :
1170 POKE19,1:INPUT"♥FOKOZAT (1-2) = ";FO:POKE19,0:PRINT
1175 IF(FO<>1)AND(FO<>2)THEN1170
1180 INPUT"KI KEZD (1=JATEKOS, 2=GEP) ";SZ
1185 IF(SZ<>1)AND(SZ<>2)THEN1180
1199 :
1200 FORI=832TO894
1210 :READA:POKEI,A:NEXTI
1215 :
1220 REM SP1-2 ; 13.BLOKK
1225 REM ****************
1230 DATA0,16,0,0,56,0,0,56,0
1235 DATA0,124,0,0,124,0,0,254,0
1240 DATA0,255,0,1,255,0,1,255,128
1245 DATA3,255,128,7,255,192,7,255,224
1250 DATA15,255,224,15,255,240,31,255,240
1255 DATA31,255,248,63,255,252,63,255,252
1260 DATA127,255,254,127,255,254,255,255,255
1265 REM MOST JON A 14.BLOKK,SP3-4
1267 REM ***************************
1270 FORI=896TO958
1280 :POKEI,255:NEXTI
1290 FORI=704TO736
1300 :READA:POKEI,A:NEXTI
1305 :
1310 REM SP0 ; 11.BLOKK
1320 REM **************
1330 DATA254,0,0,252,0,0,248,0,0
1335 DATA252,0,0,254,0,0,223,0,0
1340 DATA143,128,0,7,192,0,3,224,0
1345 DATA1,192,0,0,128,0
1350 FORI=737TO766
1360 :POKEI,0:NEXTI
1370 RETURN
1492 :
1493 REM TABLARAJZOLAS
1495 REM ************
1499 :
1500 T1$="┌──────┐":T2$="└──────┘"
1505 T3$="┌──┴───┐":T4$="└──┬───┘"
1510 T5$="│":T6$="\":T7$="/"
1515 S5$="     ":S13$="             "
1520 S6$="      ":S4$="    "
1525 T8$="──────────────":T9$=" │"+S5$+T5$+S13$+T5$+S5$+T5$
1527 U1$=S4$+T5$+S6$+T5$+S5$+T5$+S6$+T5$
1530 PRINT" ";T1$;S13$;T1$
1535 PRINTT9$:PRINTT9$:PRINTT9$:PRINTT9$
1540 PRINT" ";T4$;S13$;T4$
1545 PRINTS4$;T5$;"  ";T6$;"              ";T7$;"   ";T5$
1550 PRINTS4$;T5$;S4$;T6$;"          ";T7$;S4$;T5$
1555 PRINTS4$;T5$;S5$;T6$;"        ";T7$;S5$;T5$
1560 PRINTS4$;T5$;S6$;T1$;S6$;T5$
1565 PRINTU1$:PRINTU1$:PRINTU1$:PRINTU1$
1570 PRINTS4$;T5$;S6$;T2$;S6$;T5$
1575 PRINTS4$;T5$;S5$;T7$;S6$;"  ";T6$;S5$;T5$
1580 PRINTS4$;T5$;S4$;T7$;S6$;"    ";T6$;S4$;T5$
1585 PRINTS4$;T5$;"   ";T7$;"              ";T6$;"   ";T5$
1590 PRINT" ";T3$;S13$;T3$
1595 PRINTT9$:PRINTT9$
1600 PRINT" ";T5$;S5$;"├";T8$;"┤";S5$;T5$
1605 PRINTT9$
1610 PRINT" ";T2$;S13$;T2$;
1619 :
1620 PRINT"♥                              "
1625 PRINTTAB(30);" ,"
1630 PRINTTAB(30);"VEGE"
1635 PRINTTAB(30);"  ,  ,"
1640 PRINTTAB(30);"SEGITSEG"
```

tékkel). Ha csak egy bábuval lehetséges a lépés, akkor a KI (2) értéke 0 lesz; ha egyáltalán nem léphet az illető fél (azaz beszorították), akkor mind a két változó 0 lesz. Az M$ (1–5) nevű, változó hosszúságú elemekből álló konstans tömbben azt tartjuk nyilván, hogy egy adott mezőre mely mezőkről léphetnek bábuk. A kérdéses mezőt az indexben adjuk meg, és értékként egy olyan sztringet kapunk, amely számokból áll. Például, ha a luk a 2-es mezőn van, akkor ugyebár a 3-as és az 5-ös mezőkről léphetünk rá. Ennek megfelelően M$ (2) értéke „35" Ha pedig a 3-as, középső mezőre esik a luk, akkor M$ (3) értéke = „1245", ugyanis ide bármely mezőről léphetünk. A rutinnak egy fontos jelzőkaraktert kell még átadni: J$-t. Ez azt jelzi, hogy melyik fél bábui a kérdésesek. Így J$-t a rutin hívása előtt fel kell tölteni „J" vagy „G" értékkel. Ezáltal elértük, hogy ezt a rutint mindkét fél használhassa.

Mivel lépjünk (3400–3510)

Bemenő adatok: LU, J$, E$(); kimenő adat; HN.

Ez a rutin tartalmazza a játék által alkalmazott stratégiát. Feladata: egy megadott luk-állás esetére meghatározza, hogy mely mezőről érdemes lépni. A választott mezőszámot (1–5) a HN nevű változóba rakja. Ez a rutin lényegében csupa IF-THEN-ből áll. A J$ paraméter itt azt jelenti, hogy melyik fél a kérdéses.

A legjobb lépést a luk (LU) 1, 2, 4 és 5 értékénél nem nehéz meghatározni. Csak arra kell figyelni, hogy ne keletkezzen olyan helyzet, ahol a két bábu függőlegesen egymás fölött áll. Tehát pl. ha a luk az 1. mezőre esik, akkor a két lehetséges lépés (4. és 3. mező) közül csak a 4. jó, mivel ha ezt lépjük, akkor az eddig 4-esen álló bábu kerül az 1. mezőre és az 1–3. mezők nem függőlegesek.

Akkor bonyolultabb a helyzet, ha a luk a 3. mezőre, azaz középre esik. Ilyenkor két állást kell meggondolni: Ha az egyik bábu a másik fölött van, akkor ez a nyerés előtti utolsó állás, ugyanis a felsőt betolva középre a másik játékos nem tud lépni.

A másik meggondolandó állás, ha a két bábu egymással ellentétes oldalon helyezkedik el, azaz az 1. és 5., illetve a 2. és 4. mezőket foglalja le. Ekkor az alsóval érdemes lépni, mert így megnő az esély a nyerésre. Ugyanis, ha az alsót feltoljuk középre, akkor a másik já-

```
1645 PRINTTAB(30);"      ,  ,  ,"
1650 PRINTTAB(30);"A JATEKROL"
1652 RETURN
1653 :
1655 REM SPRITE-OK BEKAPCSOLASA
1657 REM ************************
1658 :
1660 POKEV+6,SX(4):POKEV+7,SY(4)
1665 POKEV+8,SX(5):POKEV+9,SY(5)
1670 POKEV+16,0
1675 POKEV+39,1:POKEV+40,5:POKEV+41,5
1680 POKEV+42,6:POKEV+43,6
1685 POKE2040,11:POKE2041,13:POKE2042,13
1690 POKE2043,14:POKE2044,14
1695 POKEV,120:POKEV+1,100
1700 POKEV+2,SX(1):POKEV+3,SY(1)
1705 POKEV+4,SX(2):POKEV+5,SY(2)
1710 POKEV+6,SX(4):POKEV+7,SY(4)
1715 POKEV+8,SX(5):POKEV+9,SY(5)
1720 POKEV+21,31      :REM BEKAPCSOLAS
1730 RETURN
1990 :
1994 REM FRISSITES
1996 REM *********
1999 :
2000 FORI=1TO5:E$(I)="0":NEXTI
2005 FORJ=1TO5
2010 :FORI=V+2TOV+10STEP2
2020 ::IFPEEK(I)<>SX(J)THEN2060
2030 ::IFPEEK(I+1)<>SY(J)THEN2060
2040 ::E$(J)=ES$((I-V)/2)
2050 ::GOTO2070
2060 :NEXTI
2070 NEXTJ
2080 RETURN
2490 :
2494 REM JOY-KEZELES
2496 REM ***********
2499 :
2500 XA=0:YA=0
2510 A=PEEK(56320)
2520 IF(AAND16)=0THENRETURN
2530 IF(AAND8)=0THENXA=4
2540 IF(AAND4)=0THENXA=-4
2550 IF(AAND2)=0THENYA=4
2560 IF(AAND1)=0THENYA=-4
2570 IFXA=-4THEN2680
2580 D1=PEEK(V)+XA:JE=0
2590 IFD1<>64THEN2610
2600 IF(PEEK(V+16)AND1)THEN2740
2610 IFD1>255THENJE=1:D1=D1-256
2620 POKEV,D1
2630 IFJE<>1THEN2740
2640 D2=PEEK(V+16)AND1
2650 D2=1-D2
2660 POKEV+16,PEEK(V+16)AND254ORD2
2670 GOTO2740
2680 D3=PEEK(V)+XA:JE=0
2690 IFD3<>24THEN2710
2700 IF(PEEK(V+16)AND1)=0THEN2740
2710 IFD3<0THENJE=1:D3=D3+256
2720 POKEV,D3
2730 IFJETHEN2640
2740 D4=PEEK(V+1)+YA
2750 POKEV+1,D4
2760 IFD4>48THEN2780
2770 POKEV+1,50
2780 IFD4<230THEN2800
2790 POKEV+1,228
2800 GOTO2500
2990 :
2994 REM LUK MEGHATAROZASA
2996 REM *****************
2999 :
3000 FORI=1TO5
3010 :IFE$(I)="0"THEN3030
3020 NEXTI
3030 LU=I
3040 RETURN
```

tékos a bent lévő bábujával ráléphet az imént keletkezett üres helyre, s így már el is vesztette a játszmát.

Programtechnikailag a legegyszerűbb módon, egymás utáni IF-ekkel valósul meg a HN megkeresése.

A gyorsabb működés érdekében az AND logikai kapcsolat helyett egy sorban történő IF...THEN IF...THEN... utasításokat alkalmaztam. (Például: IF E$ (1) = J$ THEN IF E$ (4) = J$ THEN HN = 1.)

Végül még annyit, hogy mint az iménti példán is látszik, ez a rutin is független a játszó féltől. A SEGÍTSÉG opció ugyanis ugyanezt a rutint használja a megfelelő bábu megkeresésére. Ilyenkor elég csak J$ értékét „J"-re állítani és meghívni a rutint.

A bábu mozgatása (4000–4080)

Bemenő adatok: HN, HV. Kimenő adat: nincs.

A rutin egy bábut tol el egyik helyről a másikra. A HN mutatja, hogy honnan (1–5), a HV pedig, hogy hová tolja a bábu sprite-ot. A sprite-koordinátákat az SX() és SY() konstans tömbökből veszi, majd a megfelelő sprite-koordinátával egyszerűen felülírja a régit, ezáltal a bábu az új helyre kerül, helyén meg luk támad. Ezért van szükség ezután még a tábla „frissítésére", ugyanis ez a rutin az E$() tömbhöz nem nyúl.

Mire mutatott? (Object [OB] előállítása) (5000–5130)

Be –; ki: OB.

Erről a rutinról már volt szó a játékciklus elemzésekor. Még annyit, hogy az XA (1–8), XF (1–8), YA (1–8), YF (1–8) és MS (1–8) tömbkonstansok SPRITE-koordinátát jelölnek. Azt mutatják, hogy az indexben megadott objektum (mező, ill. menüszöveg) mint ablak milyen koordinátákkal bír.

Egy négyzet két átellenes pontjának koordinátáiról és a SPRITE legfelső (MSB) bitjének állásáról van szó. E négyzeten belüli tűzgomb lenyomást a program az adott objektumra való rámutatásként értelmezi.

Azt hiszem, a többi rutin nem igényel különösebb magyarázatot, s az előzőek és a programlista alapján megérthető.

Alexay Péter

```
3190 :
3194 REM KI MEHET A LUKRA ?
3196 REM ********************
3199 :
3200 X=1:KI(1)=0:KI(2)=0
3210 A$=M$(LU)
3220 A=LEN(A$)
3230 FORI=1TOA
3240 :B$=MID$(A$,I,1)
3260 :C$=E$(VAL(B$))
3270 :IFC$=J$THENKI(X)=VAL(B$):X=X+1
3280 NEXTI
3290 RETURN
3390 :
3394 REM MIVEL LEPJUNK ?
3396 REM ***************
3399 :
3400 IFLU=1THENHN=4:GOTO3510
3410 IFLU=2THENHN=5:GOTO3510
3420 IFLU=3THEN3460
3430 A=LU-3
3440 IFE$(A)=J$THENHN=A:GOTO3510
3450 HN=0:GOTO3510
3460 IFE$(1)=J$THENIFE$(4)=J$THENHN=1:GOTO3510
3470 IFE$(1)=J$THENIFE$(5)=J$THENHN=5:GOTO3510
3480 IFE$(2)=J$THENIFE$(5)=J$THENHN=2:GOTO3510
3490 IFE$(2)=J$THENIFE$(4)=J$THENHN=4:GOTO3510
3500 HN=0
3510 RETURN
3990 :
3994 REM BABU MOZGATASA
3996 REM ***************
3999 :
4000 FORI=V+2TOV+10STEP2
4010 :IFPEEK(I)<>SX(HN)THEN4050
4020 :IFPEEK(I+1)<>SY(HN)THEN4050
4030 :SK=I-V
4040 :GOTO4060
4050 NEXTI
4060 POKEV+SK,SX(HV)
4070 POKEV+1+SK,SY(HV)
4080 RETURN
4990 :
4992 REM        MIRE MUTATOTT ?
4994 REM /OBJECT (OB) ELOALLITASA/
4996 REM ****************************
4999 :
5000 X=PEEK(V):Y=PEEK(V+1)
5010 MS=PEEK(V+16)AND1
5020 OB=0
5030 FORI=1TO8
5040 :IFX<XA(I)THEN5110
5050 :IFX>XF(I)THEN5110
5060 :IFY<YA(I)THEN5110
5070 :IFY>YF(I)THEN5110
5080 :IFMS<>MS(I)THEN5110
5090 :OB=I
5100 :RETURN
5110 NEXTI
5120 OB=0
5130 RETURN
5999 :
6990 REM SEGITSEG
6992 REM ********
6999 :
7000 FORI=V+2TOV+10STEP2
7010 :IFPEEK(I)<>SX(HN)THEN7050
7020 :IFPEEK(I+1)<>SY(HN)THEN7050
7030 :SK=(I-V)/2
7040 :GOTO7060
7050 NEXTI
7060 A=2↑SK
7070 A1=255-A
7080 FOR JA=1 TO 4
7090 :FORQ=1TO100:NEXTQ
7100 :POKEV+21,PEEK(V+21)ANDA1
7110 :FORQ=1TO100:NEXTQ
7120 :POKEV+21,PEEK(V+21)ORA
7130 NEXT JA
7140 RETURN
```

```
7480 :
7490 REM MENUSZOVEG INVERZRE
7495 REM ********************
7499 :
7500 FORI=1024+40*S+30TO1024+40*S+39
7510 :POKEI,PEEK(I)OR128:NEXTI
7520 RETURN
7522 :
7525 REM MENUSZOVEG VISSZA
7527 REM *****************
7529 :
7530 FORI=1024+40*S+30TO1024+40*S+39
7540 :POKEI,PEEK(I)-128
7550 NEXTI
7560 RETURN
7990 :
7992 REM A JATEKROL
7995 REM **********
7999 :
8000 S=6:GOSUB7500        :REM SOR INVERZRE
8003 FORI=1TO100:NEXTI
8005 POKEV+21,0           :REM SPRITE-OK KI
8010 PRINT"♥"
8030 PRINT"             A JATEKROL :"
8040 PRINT
8050 PRINT"A JATEK EREDETI NEVE (DO-GUTI) A HINDUK"
8060 PRINT"OSI NYELVEN EGYSZERUEN PARJATEKOT"
8070 PRINT"JELENT.LENYEGE AZ ELLENFEL MOZGASANAK"
8080 PRINT"MEGAKADALYOZASA.MINDKET JATEKOSNAK"
8090 PRINT"              KET BABUJA VAN."
8100 PRINT
8110 PRINT"              SZABALYOK :"
8120 PRINT
8130 PRINT"A BABUK A VONALAK MENTEN TOLHATOK AT"
8140 PRINT"AZ EGYIK SZOMSZEDOS MEZORE."
8150 PRINT"BARMELYIK BABUVAL LEHET KEZDENI"
8160 PRINT"A JATSZMAT.AZ A JATEKOS GYOZ ,AKI"
8170 PRINT"ELLENFELET BESZORITJA ,VAGYIS MEGAKA"
8180 PRINT"DALYOZZA A TOVABBI LEPESEIT ."
8190 PRINT
8200 PRINT"A TABLA ASZIMMETRIAJA ELLENERE"
8210 PRINT"A KIINDULO HELYZET NEM KEDVEZ EGYIK"
8220 PRINT"             JATEKOSNAK SEM."
8230 PRINT
8240 PRINT"            A PROGRAMOT IRTA :"
8250 PRINT"        ALEXAY PETER , 1992.X.12-EN."
```

```
8500 POKE198,0
8510 GETT$
8520 IFT$<>""THEN8550
8530 IF(PEEK(56320) AND 16)=0THEN8550
8540 GOTO8510
8550 GOSUB1500          :REM TABLA KIRAJZ.
8560 POKEV+21,31        :REM SPRITE-OK BE
8900 RETURN
9999 :
10000 FORI=0TO300:NEXTI
10010 PRINT"♥NYERTEL!"
10020 POKEV+21,0:POKE788,49:END
10999 :
11000 FORI=0TO300:NEXTI
11010 PRINT"♥VESZTETTEL!"
11020 POKEV+21,0:POKE788,49:END
20999 :
21000 S=2:GOSUB7500
21010 FORI=0TO200:NEXTI
21020 POKEV+21,0:POKE788,49
21030 PRINT"♥A VISZONTLATASRA !":PRINT
21040 END
21999 :

READY.
```

Colour Magic

Ebben a programban a RUN parancs kiadása után varázslatos színek tárulnak elénk.

```
100 REM *****************************
110 REM *     COLOUR  MAGIC     C-64*
120 REM *   ,  ,                    *
130 REM * KESZITETTE: BRUCE MAESTRO *
140 REM *****************************
150 :
160 POKE 53280,0:POKE 53281,0:PRINT"♥"
170 KP=1024:KC=55304
180 FOR I=KP TO KP+1000:POKE I,160:NEXT
185 PRINTTAB(4)"CLOUR"
186 PRINTTAB(36)"IIIIIIIIIIIIIIMAGIC"
190 FOR W=0 TO 50
200 FOR I=0 TO 12
210 FOR J=0 TO 12
220 K=I+J
230 CO=INT(J*5/(I+3)+I*W/12)
240 POKE KC+I+K*40,CO:POKE KC+K+I*40,CO
250 POKE KC+24-I+(24-K)*40,CO:POKE KC+24-K+(24-I)*40,CO
260 POKE KC+K+(24-I)*40,CO:POKE KC+24-I+K*40,CO
270 POKE KC+I+(24-K)*40,CO:POKE KC+24-K+I*40,CO
280 NEXT J,I,W
290 GOTO190
```

Zsírozás

A „Zsírozás v 1.3" nevű játékprogram az azonos nevű gyermek-kártyajáték mikroszámítógépes változata Commodore 64-es számítógépre. A programban a számítógép egyfajta játék-stratégiát valósít meg.

A játékot egy személy játszhatja a számítógéppel. A játékszabályok egyszerűek. A 32 lapos magyar kártya összekevert paklijából négy-négy lapot kell kiosztani. A játékot kezdő játékos egy lapot játszik ki. A kijátszott kártya azonos rangú lappal vagy hetessel üthető, egyébként a kijátszott, asztalon fekvő lapokat a kijátszó viszi el. Ha a kijátszott lapot az ellenfél azonos rangú kártyával (pl. alsót alsóval, ászt ásszal stb.) vagy hetessel megütötte, az asztalon lévő lapok szintén azonos rangú lappal vagy hetessel tovább üthetők. Az asztalról csak páros számú lapot lehet elvinni. A következő kijátszás joga azé, aki az asztalon lévő lapokat (az ütést) hazavitte.

A játék célja az, hogy az ütésekben minél több tízes és ász (zsír) legyen. Egy-egy elvitt zsír 10 pontot ér. Ha a nyertes 40...70 pontot gyűjtött össze, 1 mérkőzéspontot kap. Kétszeresen számít a győzelem, ha a nyertes 80 pontot ért el, de a vesztes — akit ilyenkor „kopasznak" neveznek — legalább egy, bármilyen ütést hazavitt. Háromszoros a nyerés értéke, ha a vesztes egyetlen ütéssel sem rendelkezik, azaz „csupasz" lett.

A játék során a kártyalapok színét (tök, zöld, makk és piros) nem kell figyelembe venni, így csak a lapfajták — a hetes (7), a nyolcas (8), a kilences (9), a tízes (10), az alsó (A), a felső (F), a király (K) és az ász (ÁS) — játszanak lényegi szerepet a játékban és a stratégia kialakításában is. Hála az egyszerű szabályoknak, a kártyajáték viszonylag könnyen algoritmizálható és a stratégiai egyszerűsítésekkel akár 16K tárkapacitású gépen is megvalósítható.

A gép a bejelentkezést követően a (SPACE) billentyű lenyomására a játékszabályokat ismerteti dióhéjban. Minden más gomb lenyomásával a játék kezdődhet meg. A gép leosztja a lapokat a képernyőre, a bal oldalra a saját lapjait fonákjukkal felfelé, a jobb oldalra a játékos lapjait, látható módon. A játékos a kiválasztott lapot a lap mellett feltüntetett billentyűjel — a (Q), a (W), az (E), illetve az (R) — szerinti billentyű megnyomásával játszhatja ki. A kijátszott lapok a képernyő közepén jelennek meg, a kijátszás sorrendjében sorszámozva. A pakliból, a talonból még ki nem játszott lapok számát a legfelső képernyősor közepén megjelenő számláló mutatja. A játékban elért pontokat a kártyamezők alatti számlálók számolják. Egy-egy lejátszott partit követően szöveges értékelés következik, majd bármely nyomógomb lenyomására új parti játszható mindaddig, amíg a gépet ki nem kapcsoljuk. A játékot hangeffektusok és egyszerű zene színesítik.

Programáttekintés

A játékprogram három, egymástól fizikailag is elkülönülő alprogramból áll. Magát a játékot a „C" alprogram tartalmazza. Az „A" és „B" alprogramok előkészítő feladatokat látnak el. A játékot az „A" alprogram behívásával és futtatásával lehet elindítani.

Az „A" és a „B" alprogramokban alkalmazott programozási fogások (érdekesebb POKE-ok, önműködő programbehívás, karaktergenerátor — akár kibővítve vagy átalakítva is) más BASIC programokban is felhasználhatók.

A „C" alprogram

Mielőtt a vezérlés a játék gerincét képző programsorokra kerülne, az alprogram a fentebb már vázolt módon ismételten ellenőrzi a BASIC-munkaterület átkapcsolását. Ha ezt rendben lévőnek találja, elvégzi a játékhoz szükséges további előkészítéseket (a tömbkö dimenzionálását, a képernyőkép kialakításához szükséges X és Y változók beállítását, a hanggenerátor beállítását stb.) és az elsőnek bejelentkező képernyőképet előállító rutinra adja a vezérlést. A bejelentkezést követően jut a vezérlés az 1000...1400 sorokban látható vezérlő részbe.

A kártyajátékban felmerülő különböző részfeladatok végrehajtására — a moduláris programozás elveit követve — különböző egymástól jól elkülönülő rutinokat készítettem. Ezeket a szükséges sorrendben a vezérlő rész hívja meg.

A játék rutinjai a következő feladatokat látják el:

10000 — BEVEZETÉS

A rutin feltölti a kártyapaklit modellező P (32) tömböt 1-től 32-ig terjedő számokkal és képernyőre írja a Q-W-E-R szimbólumokat.

11000 — LAPOSZTÁS

A rutin a P (32) tömbből véletlenszerűen válogatva kiosztja a lapokat a gép és a játékos számára is. A stratégiai döntésekhez szükséges szinten a lapok a G1 (4) és a K1 (4) tömbökbe kerülnek. A képernyőn való megjelenítéshez szükséges adatokat a G2$ (4) és a K2$ (4) tömbök tartalmazzák. Az 1...32-ig terjedő számokból a két szintnek megfelelő átkódolást 30000 sorszámnál kezdődő rutin végzi el.

A laposztás rutinja felrajzolja a képernyőre a kiosztott lapokat szimbolizáló ábrákat és a talonban maradt lapok számlálóját is.

12000 — KÉZI LAP KIJÁTSZÁSA

A rutin a Q-W-E-R billentyűk valamelyikének lenyomásával kiválasztott lap kijátszásáról, a K1 (0) változóba helyezéséről gondoskodik. Egyúttal a lapot szimbolizáló ábrát törli a képernyő jobb oldaláról.

A rutin renonsz — téves kijátszás — elleni védelmet is tartalmaz. A „tovább ütés" játékhelyzetben ugyanis csak az asztalon lévő legalsó lapfajta vagy az adut képviselő hetes kijátszása szabályszerű. A védelem megakadályozza másfajta lap kijátszását.

13000 — KÖZÉPMEZŐ RAJZOLÁS

A rutin az asztalra kijátszott lapot jeleníti meg a képernyő középrészén.

14000 — A GÉP ÉRTÉKES LAPJAI

A rutin feladata a gép stratégiájában a jelentős, értékes lapok számbavétele. A HE változó a hetesek, a TZ a tízesek, az AS az ászok számát tárolja.

15000 — A GÉP VÁLASZA ÉRTÉKTELEN LAPRA

A rutin a gép stratégiáját tartalmazza arra az esetre, ha az ellenfél értéktelen lapot, vagy esetleg hetest játszott ki.

16000 — A GÉP VÁLASZA ÉRTÉKES LAPRA

A rutin a gép stratégiáját arra az esetre tartalmazza, amikor az ellenfél tízest vagy ászt játszott ki.

17000 — A GÉPI LAP KIJÁTSZÁSA AZ „A" TÖMBBE

A rutin feladata a gép által kijátszott lap elhelyezése az asztalt jelképező A(8) tömbbe és a kijátszott lapot szimbolizáló ábra törlése a képernyő bal oldaláról.

18000 — KÉZ VISZI

A rutin feladata a játékos által elütött lapok közül az értékesek számbavétele, az asztal A(8) tömbjének és a

képernyőn megjelenő ábrájának törlése. A rutin az ütésért járó pontokat a játékos lapjai alatt tünteti fel.

19000 – GÉP VISZI

A rutin feladata lényegében az előzővel azonos, avval a különbséggel, hogy a szükséges műveleteket a gép által elütött lapokra végzi el.

20000 – TOVÁBBÜTÉS VIZSGÁLATA

A rutin „kibic"-ként működik, annak érdekében, hogy az emberi tévedés lehetőségét kiszűrje. Előbb megjeleníti a „Tovább üti (i/n)?" kérdést, majd megfelelő válasz esetén gondoskodik a szöveg törléséről. Téves válasz esetén a „Sajnos önnek nincs ütőlapja!" üzenettel utal a hibás ütési szándékra.

21000 – GÉPI KEZDÉS

Amennyiben a kijátszott lapokat a gép ütötte, vagy a partit a gép nyerte meg, a következő, illetve a kezdő kijátszás joga őt illeti. Ez a rutin a gép stratégiája erre az esetre.

22000 – SZABAD VÁLASZTÁS

A „szabad választás" játékhelyzetében a gépnek csak akkor kell lapot kijátszania, ha meg tudja ütni az ellenfél által korábban kijátszott lapot. A gép csak akkor üti tovább a kijátszottakat, ha van ugyanolyan lapja, illetve ha a kijátszott lap értékes, akkor is továbbüti, ha hetessel rendelkezik. A rutin ezt a feltételvizsgálatot végzi el.

23000 – PARTI ÉRTÉKELÉS

A játszma végeztével ez a rutin értékeli ki a partit és az eredménynek megfelelő szövegváltozatot írja ki. A rutinból a vezérlés az 55000 sorban kezdődő zenei rutinba kerül át.

30000 – LAPÁTKÓDOLÁS

Korábban már volt arról szó, hogy a stratégiában a lapok színe figyelmen kívül hagyható, ugyanakkor a képernyőn való megjelenítésben ez is fontos. A rutin ezt a kétfajta átkódolást végzi el. A P(32) tömbből kiosztott 1...32 számból előállítja a stratégiai döntésekhez szükséges értékeket (hetes = 1...ász = 8) valamint a képernyőn való megjelenítéshez a színt jelképező karakterrel (tök = [, zöld = font, makk =], piros = felnyíl) együtt a lap szimbólumát (7, 8, 9, 10, A, F, K és balranyíl = ász).

40000 – CRSR POZICIONÁLÁS

A képernyő különböző pontjainak eléréséhez a képernyőkép kialakításához szükséges cursor pozicionáló rutin. (A rutin a POKE781,X:POKE782, Y:SYS65520 gépi kódú rutinnal helyettesíthető.)

50000 – KÖSZÖNTŐ

Két képernyőképet tartalmazó rutin. A játék legelején bejelentkező szöveget és szükség szerint a játékszabályokat írja föl a képernyőre. A S$ (24) tömbben elhelyezett szövegeket az 54000 sortól kezdődő kiíratό rutin írógépszerűen jeleníti meg.

A rutinból a vezérlés szintén az 55000 sorban kezdődő zenei rutinba kerül át.

55000 – ZENE

A rutin a kísérőzenét állítja elő.

A hangjegyeket és a megszólalási idő arányszámait az 56000 sortól kezdődő adatlista tartalmazza.

A játék v 1.1 verzióját a Texas Instruments TI99/4R típusú gépere, v 1.2 változatát a HT 1080Z típusú gépére készítettem. A C64-re adaptált változat magán viseli az elődök által meghatározott programszerkesztési követelmények nyomait. A program ezért nem tekinthető különösebben optimalizáltnak, ez azonban nem jelenti a játékszínvonal lényeges romlását. Úgy hiszem, nemcsak az elektronikus zsugaasztal mellett lehet eltölteni kellemes perceket, de a program esetleges optimalizálásával is, illetve – kihasználva a C64-esnek az említett elődöknél nagyobb tárkapacitását – a gép stratégiájának további erősítésével is lehetne kísérletezni.

Játék-pályázat

```
   1  REM ****************************************
CH 2  REM *          ZSIROZAS V1.3               *
AM 3  REM *                                      *
XM 4  REM *               M                      *
AM 5  REM *                                      *
PF 6  REM *      LIST: 001-480 LINES             *
BK 7  REM *       USED: 999 BYTES                *
HM 8  REM *                                      *
 K 9  REM ****************************************
TE 10  :
CA 100  REM - ELOKESZITO ATKAPCSOLASOK
DA 110  PRINT CHR$(147)
EH 120  POKE53272,21: REM = BILLENTYUZET ATKAPCSOLAS
FM 130  POKE657,128: : REM = BILLENTYUZET ATKAPCSOLAS LETILTAS
KK 140  :
PS 150  POKE775,200: : REM = LIST LETILTAS
KM 160  POKE808,225: : REM = RUN/STOP + RESTORE LETILTAS
NC 170  POKE819,246: : REM = SAVE LETILTAS
XQ 180  :
XM 190  POKE53280,5: POKE53281,5: REM = KERET ES MEZO SZINE
HR 200  :
EA 300  PRINT CHR$(144); CHR$(19);">[SPC]LOADING"
SB 310  FORI =1 TO1000: NEXTI
EQ 320  POKE53265, PEEK(53265) AND239: REM = KEPERNYO LEKAPCSOLAS
RH 330  POKE44,16: POKE43,1: POKE4096,0: CLR: REM = BASIC TERULET ATKA
      PCSOLASA
EG 340  :
SE 400  REM - KOVETKEZO PROGRAM HIVASA
QB 410  A$ ="8"
IP 420  PRINT CHR$(147);
BX 430  PRINT"LOAD" CHR$(34)A$ CHR$(34)",8"
DR 440  PRINT"[DOWN][DOWN][DOWN][DOWN]RUN
SH 450  POKE198,4
OX 460  POKE631,19
SC 470  POKE632,13: POKE633,13: POKE634,13
XX 480  :
```

```
XS 1    REM ************************************
CH 2    REM *         ZSIROZAS V1.3            *
MM 3    REM *                                  *
BT 4    REM *             B                    *
GM 5    REM *                                  *
MC 6    REM *      LIST: 1-10450 LINES         *
XX 7    REM *      USED: 2634 BYTES            *
HM 8    REM *                                  *
XR 9    REM ************************************
JE 10   :
PQ 1000  REM - BASIC TERULET ELLENORZESE
CE 1010  IF PEEK(44) < >16 THENQ =1
CB 1020  IF PEEK(43) < >1 THENQ =1
CM 1030  IF PEEK(4096) < >0 THENQ =1
DB 1040  IFQ =0 THEN2010
BH 1050  POKE646,0
JQ 1060  POKE53280,2: POKE53281,2
GP 1070  PRINT CHR$(147); CHR$(19);"?LOAD[SPC][SPC]ERROR"
BA 1080  PRINT
XP 1090  PRINT")TURN[SPC]THE[SPC]COMPUTER[SPC]OFF[SPC]AND[SPC]ON[SPC]A
       GAIN."
RB 1100  PRINT")LOAD[SPC]THE[SPC]PROGRAMME[SPC]WHICH[SPC]IS[SPC]CALLED
       [SPC](A)."
KS 1110  POKE120,2:: REM = KILLER POKE
KF 1120  END
XH 1130  :
MF 2000  REM - KARAKTERGENERATOR
XA 2010  REM -- PARAMETEREZES
MH 2020  DIMD(8)
XF 2030  CR =53248::: REM = KARAKTER ROM KEZDOCIM
QQ 2040  CW =2048::: REM = KARAKTER RAM KEZDOCIM
GX 2050  CT =2816::: REM = KARAKTER ATHELYEZO KARAKTER (SHIFT+SPACE)
       KEZDOCIME
AM 2060  POKE53272,18
EC 2070  :
EQ 3000  REM -- ASCII <-> POKE ATKODOLO
ER 3010  FORI =0 TO7: READD(I): NEXTI
PH 3020  DATA128,032,000,064,191,096,064,096
XP 4000  REM -- KARAKTER ROM MASOLAS A RAMBA
BG 4010  POKE56334,0: POKE1,51
MH 4020  FORI =0 TO2047 STEP512
KF 4030  : IFI =1024 THENP =255
BC 4040  : FORJ =0 TO511 STEP8
QA 4050  :: FORK =0 TO7
BX 4060  ::: POKECW +I +J +K, PEEK(CR +I +J +K)
CG 4070  :: NEXTK
CE 4080  : NEXTJ
MM 4090  NEXTI
SC 4100  P =0
CQ 4110  FORI =512 TO1536 STEP1024
HJ 4120  : IFI =1536 THENP =255
CX 4130  : POKECW +I +8,P
SR 4140  : FORJ =8 TO216
BF 4150  :: POKECW +I +J, PEEK(CR +I +J)
GP 4160  : NEXTJ
XB 4170  NEXTI
QB 4180  POKE1,55: POKE56334,1
RD 5000  REM -- KARAKTER BEHELYEZES
QX 5010  READA
KG 5020  IFA = -1 THEN6010
KF 5030  FORI =0 TO7
DP 5040  : READB
OS 5050  : POKECT +I,B
JF 5060  NEXTI
BS 5070  SH = INT(A /32):SL =A -SH *32
PA 5080  P =CW +(D(SH) +SL) *8
PS 5090  FORI =0 TO7
JP 5100  : POKEP +I, PEEK(CT +I)
RP 5110  NEXTI
AC 5120  GOTO5010
EC 6000  REM - KOVETKEZO PROGRAM HIVASA
PQ 6010  A$ ="C"
JM 6020  PRINT CHR$(147);
GC 6030  PRINT"LOAD" CHR$(34)A$ CHR$(34)",8"
DQ 6040  PRINT"[DOWN][DOWN][DOWN][DOWN]RUN
KG 6050  POKE198,4
```

```
DQ 6060  POKE631,19
CE 6070  POKE632,13: POKE633,13: POKE634,13
MX 6080  :
FX 10000  REM - UJ KARAKTEREK ADATAI
GR 10010  DATA91: REM = ASC [
KR 10020  DATA024,126,255,255,255,000,126,024
EK 10030  DATA92: REM = ASC £
RC 10040  DATA036,060,060,126,255,254,082,024
BF 10050  DATA93: REM = ASC ]
RH 10060  DATA024,060,060,060,060,126,024,012
DB 10070  DATA94: REM = ASC ↑
AF 10080  DATA066,231,255,255,126,060,024,000
RR 10090  DATA95: REM = ASC ←
CM 10100  DATA048,032,096,211,212,210,241,214
KK 10110  :
PS 10120  :
ES 10130  :
HX 10140  :
DC 10150  DATA35: REM = ASC #
XG 10160  DATA012,008,060,102,102,126,102,000
BS 10170  DATA36: REM = ASC $
EA 10180  DATA012,008,126,112,124,112,126,000
HM 10190  DATA37: REM = ASC %
BM 10200  DATA012,008,060,024,024,024,060,000
SP 10210  DATA38: REM = ASC &
AE 10220  DATA012,008,060,102,102,102,060,000
XH 10230  DATA39: REM = ASC '
AM 10240  DATA054,000,060,102,102,102,060,000
RH 10250  :
DH 10260  :
FD 10270  DATA42: REM = ASC *
MK 10280  DATA010,020,060,102,102,102,060,000
HX 10290  DATA43: REM = ASC +
DF 10300  DATA012,008,102,102,102,102,060,000
QM 10310  :
CM 10320  :
GH 10330  DATA60: REM = ASC <
HF 10340  DATA054,000,102,102,102,102,060,000
ED 10350  DATA61: REM = ASC =
DX 10360  DATA010,020,000,102,102,102,060,000
CX 10370  DATA62: REM = ASC >
BJ 10380  DATA060,066,153,161,161,153,066,060
QR 10390  :
FX 10400  :
KK 10410  DATA64: REM = ASC @
BO 10420  DATA030,096,111,096,111,096,030,000
PX 10430  DATA-1
QD 10440  :
```

```
AS 1   REM ***********************************
CH 2   REM *         ZS.KOZHS V1.3           *
MM 3   REM *                                 *
PK 4   REM *                                 *
GM 5   REM *                                 *
PK 6   REM *      LIST: 1-56780 LINES        *
AK 7   REM *      USED: 16290 BYTES          *
PM 8   REM *                                 *
AK 9   REM ***********************************
TE 10  :
AA 100  PRINT CHR$(147)
AF 110  REM - A BASIC TERULET ELLENORZESE
MS 120  IF PEEK(44) <>16 THENQ =1
JF 130  IF PEEK(43) <>1 THENQ =1
HA 140  IF PEEK(4096) <>0 THENQ =1
SR 150  IF Q =0 THEN300
OB 160  POKE646,0
HP 170  POKE53280,2:POKE53281,2
SR 180  PRINT CHR$(147); CHR$(19);"?LOAD[SPC][SPC]ERROR"
JE 190  PRINT
AD 200  PRINT"(TURN[SPC]THE[SPC]COMPUTER[SPC]OFF[SPC]AND[SPC]ON[SPC]AG
      AIN."
DH 210  PRINT"(LOAD[SPC]THE[SPC]PROGRAMME[SPC]WHICH[SPC]IS[SPC]CALLED
      [SPC](A)."
```

```
GK 220  POKE53265, PEEK(53265) OR16
FX 230  POKE120,2
ME 240  END
RA 250  :
FQ 300  CLR
MR 310  PRINT CHR$(147)
FB 320  FORI =631 TO640: POKEI,0: NEXT
CG 330  POKE53265, PEEK(53265) OR16
EG 340  :
AR 400  DIMA(8),G1(4),G2$(4),K1(4),K2$(4),P(32),S$(24)
XE 410  X1 =4:X2 =X1:::X3 =00:X4 =21:X5 =03:X6 =23:::X7 =X6:::
ES 420  Y1 =4:Y2 =Y1 +25:Y3 =17:Y4 =00:Y5 =15:Y6 =Y2 +1:Y7 =Y1 +1:
JP 430  TX =1000
XK 440  MG =0:MK =0
PR 450  :
GS 500  HW =54272:HI =90:SI =7
HX 510  FORI =0 TO24: POKEHW +I,0: NEXTI
HM 520  POKEHW +02,000: POKEHW +03,008: POKEHW +05,114: POKEHW +06,243
PG 530  POKEHW +24,015
FD 540  :
PA 600  P1 =13:P2 =13:P3 =0
SX 610  POKE53280,P1: POKE53281,P2: POKE646,P3
MH 620  :
FM 630  GOSUB51010: REM->KOSZONTO
AJ 640  IFG$ ="[SPC]" THEN GOSUB52010
OR 650  P1 =12:P2 =1:P3 =0:P4 =8:P5 =6:P6 =7:P7 =3
MM 660  :
JF 1000  REM - JATEKVEZERLES
PX 1010  GOSUB10010: REM->BEVEZETES
CS 1020  B =0
SB 1030  IFUP =1 THEN1200
QS 1040  GOSUB11010: REM->LAPOSZTAS
DB 1050  GOSUB12010: REM->KEZI LAP KIJATSZASA
SM 1060  KR =1
RM 1070  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
SB 1080  GOSUB14010: REM->A GEP ERTEKES LAPJAI
DD 1090  ON(K1(0)) GOSUB15010,15010,15010,16010,15010,15010,15010,1601
      0: REM->VALASZOK
JF 1100  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
PJ 1110  IFA(B) =1 THEN1160
QQ 1120  IFA(B) =A(1) THEN1160
HH 1130  GOSUB18010: REM->KEZ VISZI
QA 1140  IFVK >31 THEN1370
AK 1150  GOTO1040
HC 1160  GOSUB20010: REM->TOVABBUTES VIZSGALATA
XX 1170  IFTK >0 THEN1050
JF 1180  GOSUB19010: REM->GEP VISZI
RE 1190  IFVK >31 THEN1370
DF 1200  GOSUB11010: REM->LAPOSZTAS
SS 1210  GOSUB14010: REM->A GEP ERTEKES LAPJAI
SE 1220  GOSUB21010: REM->GEPI KEZDES
EQ 1230  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
DF 1240  GOSUB12010: REM->KEZI LAP KIJATSZASA
BG 1250  KR =1
RS 1260  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
PJ 1270  IFA(B) =1 THEN1290
JP 1280  IFA(B) < >A(1) THEN1170
PK 1290  GOSUB22010: REM->SZABAD VALASZTAS
SA 1300  IFTG >0 THEN1320
MA 1310  GOTO1130
DM 1320  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
JA 1330  GOSUB12010: REM->KEZI LAP KIJATSZASA
JQ 1340  KR =1
EE 1350  GOSUB13010: REM->KOZEPMEZO RAJZOLAS
DJ 1360  GOTO1270
FA 1370  GOSUB23010: REM->PARTI ERTEKELES
XE 1380  GOTO1010
FH 1390  END
PJ 1400  :
FD 10000  REM - BEVEZETES
AS 10010  FORI =1 TO32
HQ 10020  :P(I) =I
GG 10030  NEXTI
HB 10040  PP =32:PK =32
PQ 10050  POKE53280,P1: POKE53281,P2: POKE646,P3
DR 10060  X =05:Y =39: GOSUB40010: PRINT"Q"
```

```
PS 10070  X =09::::: GOSUB40010: PRINT"W"
JG 10080  X =13::::: GOSUB40010: PRINT"E"
HA 10090  X =17::::: GOSUB40010: PRINT"R"
JH 10100  RETURN
KK 10110  :
HS 11000  REM - LAPOSZTAS
RM 11010  L = INT(32 * RND(0)) +1
KK 11020  IFPP <1 THEN RETURN
EM 11030  IFP(L) <0 THEN11010
FQ 11040  ::
GX 11050  IFOK =1 THEN11240
DB 11060  FORI =1 TO4
CD 11070  : IFG1(I) >0 THEN11220
PH 11080  :Q =P(L)
SD 11090  : GOSUB30010
RD 11100  :G1(I) =Q1:G2$(I) =Q$
EP 11110  :P(L) = -1
KS 11120  :PP =PP -1
GQ 11130  : POKE646,P4
JJ 11140  :X =I *X1 +0:Y =Y1: GOSUB40010: PRINT"▒▒▒▒▒▒"
BB 11150  :X =I *X1 +1::::: GOSUB40010: PRINT"▒▒▒▒▒▒"
FX 11160  :X =I *X1 +2::::: GOSUB40010: PRINT"▒▒▒▒▒▒"
HP 11170  ::
SS 11180  :X =X3:Y =Y3: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC]"
KB 11190  :X =X3::::: GOSUB40010: PRINTPP
RP 11200  :OK =1
XK 11210  : GOTO11020
AQ 11220  NEXTI
DJ 11230  RETURN
AE 11240  FORI =1 TO4
BE 11250  : IFK1(I) >0 THEN11400
FQ 11260  :Q =P(L)
RG 11270  : GOSUB30010
KS 11280  :K1(I) =Q1:K2$(I) =Q$
SF 11290  :P(L) = -1
JB 11300  :PP =PP -1
DA 11310  : POKE646,P5
GD 11320  :X =I *X2 +0:Y =Y2: GOSUB40010: PRINT"┌────┐"
ED 11330  :X =I *X2 +1::::: GOSUB40010: PRINT"│[SPC][SPC][SPC][SPC]│"
GG 11340  :X =I *X1 +2::::: GOSUB40010: PRINT"└────┘"
CQ 11350  :X =I *X2 +1:Y =Y2 +1: GOSUB40010: PRINTK2$(I)
JB 11360  :X =X3:Y =Y3: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC]"
ME 11370  :X =X3::::: GOSUB40010: PRINTPP
PG 11380  :OK =0
HX 11390  : GOTO11020
HK 11400  NEXTI
AF 11410  RETURN
XS 11420  :
PE 12000  REM - KEZI LAP KIJATSZASA
RE 12010  B =B +1
DF 12020  POKE646,P3
KS 12030  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
EC 12040  X =X4::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]'N[SPC]
          [SPC]J'N][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
KR 12050  ::
MX 12060  POKEHW +05,009: POKEHW +06,009
BJ 12070  POKEHW +01,058: POKEHW,138
DF 12080  POKEHW +04,017: FORI =1 TOHI *2: NEXTI
PS 12090  POKEHW +04,016: FORI =1 TOHI: NEXTI
PQ 12100  POKEHW +01,029: POKEHW,069
QF 12110  POKEHW +04,017: FORI =1 TOHI *2: NEXTI
AS 12120  POKEHW +04,016: FORI =1 TOHI: NEXTI
GS 12130  POKEHW +05,114: POKEHW +06,243
DH 12140  ::
ME 12150  GETG$
FX 12160  IFG$ ="" THEN12150
SG 12170  H =0
RR 12180  IFG$ ="Q" THENH =1
ME 12190  IFG$ ="W" THENH =2
QC 12200  IFG$ ="E" THENH =3
XG 12210  IFG$ ="R" THENH =4
EK 12220  IFH =0 THEN12150
```

```
CP 12230  IFTK =0 THEN12290
KD 12240  REM -- RENONSZ ELLENI VEDELEM
AS 12250  IF(K1(H) < >A(1)) AND(K1(H) < >1) THENH =0
PF 12260  IFH =0 THEN12150
AH 12270  REM ------------------------------------------
AR 12280  ::
FJ 12290  IFK1(H) <1 THEN12150
KG 12300  K1(0) =K1(H)
HP 12310  X =H *X2 +0:Y =Y2: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
AB 12320  X =H *X2 +1::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
MX 12330  X =H *X2 +2::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
FP 12340  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
DB 12350  K(H) =0
PB 12360  A(B) =K1(0)
PQ 12370  IFB <2 THEN RETURN
KM 12380  K(0) =A(1)
BC 12390  RETURN
KK 12400  :
RK 13000  REM - KOZEPMEZO RAJZOLAS
HJ 13010  X =X5 +2 *B:Y =Y5: GOSUB40010
EB 13020  IFKR =0 THEN POKE646,P4: PRINTB;"[LEFT].[SPC]";G2$(F):G1(F)
          =0:G2$(F) ="[SPC]"
EH 13030  IFKR =1 THEN POKE646,P5: PRINTB;"[LEFT].[SPC]";K2$(H):K1(H)
          =0:K2$(H) ="[SPC]"
BX 13040  ::
GX 13050  PK =PK -1
GP 13060  KR =0
SP 13070  RETURN
QF 13080  :
RC 14000  REM - A GEP ERTEKES LAPJAI
DA 14010  HE =0:TZ =0:AS =0
MJ 14020  FORI =1 TO4
KS 14030  : IFG1(I) =1 THENHE =HE +1
HQ 14040  : IFG1(I) =4 THENTZ =TZ +1
RP 14050  : IFG1(I) =8 THENAS =AS +1
EG 14060  NEXTI
QM 14070  RETURN
SG 14080  :
DJ 15000  REM - A GEP VALASZA ERTEKTELEN LAPRA
KQ 15010  FORF =1 TO4
KJ 15020  : IFG1(F) < >K1(0) THEN15050
BF 15030  : GOSUB17010
BP 15040  : RETURN
KM 15050  NEXTF
MP 15060  FORF =1 TO4
BS 15070  : ON(G1(F) +1) GOTO15100,15100,15080,15080,15100,15080,15080
          ,15080,15100
PA 15080  : GOSUB17010
GH 15090  : RETURN
PE 15100  NEXTF
FF 15110  FORF =1 TO4
DX 15120  : IFG1(F) < >1 THEN15150
JC 15130  : GOSUB17010
KB 15140  : RETURN
RP 15150  NEXTF
HP 15160  ON(TZ +1) GOTO15240,15170,15180,15180,15240
GX 15170  E2 =4: GOTO15190
DG 15180  E2 =8
FC 15190  FORF =1 TO4
JS 15200  : IFG1(F) < >E2 THEN15230
HS 15210  : GOSUB17010
CQ 15220  : RETURN
JR 15230  NEXTF
DQ 15240  F = INT(4 * RND(0)) +1
XA 15250  IFG1(F) =0 THEN15240
KH 15260  GOSUB17010
DR 15270  RETURN
RE 15280  :
SC 16000  REM - A GEP VALASZA ERTEKES LAPRA
MD 16010  IFK1(0) < >4 THENE1 =AS:E2 =8: GOTO16030
```

```
XC 16020  E1 =TZ:E2 =4
KA 16030  IFS < =1 THENE1 =3
PS 16040  IFPK < =8 THENE1 =3
BR 16050  ::
GF 16060  IFE1 <3 THEN16120
DJ 16070  FORF =1 TO4
CD 16080  : IFG1(F) < >E2 THEN16110
HB 16090  : GOSUB17010
SM 16100  : RETURN
EP 16110  NEXTF
HB 16120  IF(E1 +HE) <3 THEN16180
DF 16130  FORF =1 TO4
PE 16140  : IFG1(F) < >1 THEN16170
GC 16150  : GOSUB17010
PB 16160  : RETURN
DA 16170  NEXTF
FB 16180  FORF =1 TO4
BX 16190  : ON(G1(F) +1) GOTO16220,16220,16200,16200,16220,16200,16200
          ,16200,16220
HQ 16200  : GOSUB17010
MD 16210  : RETURN
AC 16220  NEXTF
PX 16230  F = INT(4 * RND(0)) +1
AD 16240  IFG1(F) =0 THEN16230
BF 16250  GOSUB17010
PC 16260  RETURN
MM 16270  :
BK 17000  REM - GEPI LAP KIJATSZASA AZ 'A' TOMBBE
HE 17010  B =B +1
PR 17020  A(B) =G1(F)
KQ 17030  FORI =1 TOTX: NEXTI
PM 17040  X =F *X1 +0:Y =Y1: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
KF 17050  X =F *X1 +1::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
EG 17060  X =F *X1 +2::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
GX 17070  RETURN
EF 17080  :
9K 18000  REM - KEZ VISZI
DK 18010  FORI =1 TOTX: NEXTI
HS 18020  FORI =1 TO16
FD 18030  :X =X5 +I:Y =Y5: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]"
PX 18040  NEXTI
EJ 18050  FORI =1 TO8
DD 18060  : IFA(I) =4 THENKP =KP +1
KG 18070  : IFA(I) =8 THENKP =KP +1
OP 18080  NEXTI
XH 18090  FORI =1 TO8
GS 18100  : IFA(I) >0 THENVK =VK +1
EE 18110  :A(I) =0
QM 18120  NEXTI
EE 18130  POKE646,P5
PH 18140  X =X6:Y =Y6: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC]"
AC 18150  X =X6::::: GOSUB40010: PRINTKP *10
EH 18160  KS =KS +1: IFVK =32 THENVK =34
RF 18170  B =0:TG =0:TK =0:OK =1
JF 18180  RETURN
KD 18190  :
PK 19000  REM - GEP VISZI
KJ 19010  FORI =1 TOTX: NEXTI
FA 19020  FORI =1 TO16
HA 19030  :X =X5 +I:Y =Y5: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]"
BQ 19040  NEXTI
MM 19050  FORI =1 TO8
MG 19060  : IFA(I) =4 THENGP =GP +1
PM 19070  : IFA(I) =8 THENGP =GP +1
KJ 19080  NEXTI
BG 19090  FORI =1 TO8
EX 19100  : IFA(I) >0 THENVK =VK +1
HM 19110  :A(I) =0
MP 19120  NEXTI
FG 19130  POKE646,P4
GE 19140  X =X7:Y =Y7: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC]"
BP 19150  X =X7::::: GOSUB40010: PRINTGP *10
```

```
XS 19160  GS =GS +1: IFVK =32 THENVK =33
EC 19170  B =0:TG =0:TK =0:OK =0
BP 19180  RETURN
DB 19190  :
FK 20000  REM - TOVABBUTES VIZSGALATA
RC 20010  POKE646,P3
CF 20020  FORH =1 TO4
MB 20030  : IFK1(H) =1 THENTK =1: GOTO20080
GJ 20040  : IFK1(H) =A(1) THENTK =1: GOTO20080
SC 20050  NEXTH
PP 20060  TK =0
CB 20070  ::
FS 20080  IFB =8 THEN20330
EJ 20090  IFPK =0 THEN20330
QE 20100  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][8PC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
AD 20110  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]TOV#BB[SPC]<TI[SPC](I/N)?[SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
CR 20120  GETG$
MR 20130  IFG$ ="" THEN20120
AQ 20140  IFG$ < >"I" THENTK =0: GOTO20330
FQ 20150  ::
PS 20160  IFTK >0 THEN20330
RS 20170  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
PP 20180  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC]SAJNOS[SPC]´NNEK[SPC]NINCS[SPC]<T*LAPJA![SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC]"
RK 20190  ::
XB 20200  POKEHW +05,008: POKEHW +06,000
BJ 20210  FORI =1 TO2
KC 20220  : POKEHW +01,032: POKEHW,219
JP 20230  : POKEHW +04,129: FORJ =1 TOHI *2: NEXTJ
GO 20240  : POKEHW +04,128: FORJ =1 TOHI: NEXTJ
SA 20250  : POKEHW +01,016: POKEHW,109
CQ 20260  : POKEHW +04,129: FORJ =1 TOHI *2: NEXTJ
AX 20270  : POKEHW +04,128: FORJ =1 TOHI: NEXTJ
PC 20280  NEXTI
SJ 20290  POKEHW +05,114: POKEHW +06,243
QE 20300  ::
CJ 20310  FORI =1 TOTX: NEXTI
AG 20320  ::
HE 20330  X =X4:Y =Y4: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
PD 20340  RETURN
MK 20350  :
QX 21000  REM - GEPI KEZDES
PJ 21010  E1 =TZ:E2 =4
RP 21020  ::
FX 21030  IFE1 >2 THEN21230
KX 21040  IFE1 <1 THEN21060
JM 21050  IF(E1 +HE) >2 THEN21230
FB 21060  IFE2 =8 THEN21100
MS 21070  E1 =AS:E2 =8
GG 21080  ::
AH 21090  GOTO21030
DD 21100  FORF =1 TO4
DP 21110  : ON(G1(F) +1) GOTO21140,21140,21120,21120,21140,21120,21120
          ,21120,21140
QP 21120  : GOSUB17010
PQ 21130  : RETURN
DQ 21140  NEXTF
DF 21150  IFAS >0 THEN21210
SP 21160  IFTZ >0 THEN21190
SB 21170  E2 =1
BS 21180  GOTO21230
FC 21190  E2 =4
JS 21200  GOTO21230
CS 21210  IFTZ >1 THEN21190
SX 21220  E2 =8
```

```
CJ 21230  FORF =1 TO4
HJ 21240  : IFG1(F) < >E2 THEN21270
QC 21250  : GOSUB17010
RF 21260  : RETURN
BF 21270  NEXTF
MR 21280  F = INT(4 * RND(0)) +1
DM 21290  IFG1(F) =0 THEN21280
EQ 21300  GOSUB17010
XH 21310  RETURN
SR 21320  :
MA 22000  REM - SZAMAR VALASZTAS
CF 22010  K1(0) =A(1)
RJ 22020  FORF =1 TO4
MS 22030  : IFG1(F) < >K1(0) THEN22060
KB 22040  : GOSUB17010
DD 22050  : TG =1: RETURN
EC 22060  NEXTF
DA 22070  IFK1(0) =4 THEN22090
BA 22080  IFK1(0) < >9 THENTG =0: RETURN
SC 22090  FORF =1 TO4
MX 22100  : IFG1(F) < >1 THEN22130
OK 22110  : GOSUB17010
HM 22120  : TG =1: RETURN
MB 22130  NEXTF
GJ 22140  TG =0
EA 22150  RETURN
HJ 22160  :
XR 23000  REM - PARTI ERTEKELES
FA 23010  FORI =1 TOTX: NEXTI
FS 23020  PRINT CHR$(147)
HF 23030  POKE646,P3
PH 23040  FORI =0 TO24
AG 23050  :S$(I) ="[SPC]"
AC 23060  NEXTI
SB 23070  IFGP >KP THEN24010
CD 23080  IFKP >GP THEN25010
FB 23090  IFVK =33 THEN24010
QB 23100  IFVK =34 THEN25010
HH 23110  ::
EK 24000  REM -- A GEP NYERT
FR 24010  POKE53280,P1: POKE53281,P6
CK 24020  MG =MG +1
RG 24030  IFGP =8 THENMG =MG +1::S$(0) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]KOPASZ
          ![SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]"
JH 24040  IFKS =0 THENMG =MG +1::S$(0) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]CSUPASZ!
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]"
DM 24050  I = INT(5 * RND(0)) +1
XR 24060  IFI =1 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC]S[SPC]A[SPC]J[SPC]N[SPC]#[SPC]L[SPC]O[SPC]M
          [SPC].[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
KX 24070  IFI =2 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]BIZONY
          .[SPC]EZ[SPC]NEM[SPC]SIKERULT![SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
PB 24080  IFI =3 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]NAH#T,
          [SPC]NEM[SPC]HITTEM[SPC]VOLNA![SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
BK 24090  IFI =4 THENS$(1) ="[SPC][SPC][3PC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]SZOMOR+[SPC]H%REM[SPC]VAN,[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
GP 24100  IFI =5 THENS$(1) ="NE[SPC]ADJA[SPC]FEL!LEGK'ZELEBB[SPC]BIZTO
          S[SPC]SIKERUL!"
DQ 24110  X =06:Y =00: GOSUB40010: PRINTS$(1)
CD 24120  X =08::::: GOSUB40010: PRINTS$(0)
AB 24130  X =10::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]EZT[SPC]A[SPC]PARTIT[SPC]$N[SPC]NYERTEM![SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
MK 24140  X =12::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]A[SPC]M*RK*Z$S[SPC]#LL#SA:[SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
QA 24150  X =16::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]";
PH 24160  PRINT STR$(MG) +"[SPC]:" + STR$(MK)
```

```
BU 24170  ::
AG 24180  GP =0:GS =0:KP =0:KS =0:OK =0:UP =1:VK =0
DJ 24190  REM -> ZENE
SC 24200  GOTO55010
AP 24210  :
XM 25000  REM -- A KEZ NYERT
KS 25010  POKE53280,P1: POKE53281,P7
XF 25020  MK =MK +1
FD 25030  IFKP =8 THENMK =MK +1::S$(0) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]KOPASZ[SPC]LETTEM![SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
AJ 25040  IFGS =0 THENMK =MK +1::S$(0) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]CSUPASZ[SPC]LETTEM![SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
KP 25050  I = INT(5 * RND(0)) +1
XJ 25060  IFI =1 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC]G[SPC]R[SPC]A[SPC]T[SPC]U[SPC]L[SPC]#[SPC]L[SPC]O[SPC]K
          [SPC],[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
GB 25070  IFI =2 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]BIZONY
          ,[SPC]EZ[SPC]NEM[SPC]SIKER<LT![SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
BA 25080  IFI =3 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]NAH#T,
          [SPC]NEM[SPC]HITTEM[SPC]VOLNA![SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]"
KP 25090  IFI =4 THENS$(1) ="[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]SZOMOR+[SPC]VAGYOK,[SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
AP 25100  IFI =5 THENS$(1) ="[SPC][SPC]NEM[SPC]ADOM[SPC]FEL![SPC]LEGK'
          ZELEBB[SPC]#N[SPC]NYEREK![SPC]"
FC 25110  X =06:Y =00: GOSUB40010: PRINTS$(1)
JP 25120  X =08::::: GOSUB40010: PRINTS$(0)
BH 25130  X =10::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC]EZT[SPC]A[SPC]PARTIT[SPC]'N[SPC]NYERTE![SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
AK 25140  X =12::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC]A[SPC]M#RK*Z#S[SPC]#LL#SA:[SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]"
SF 25150  X =16::::: GOSUB40010: PRINT"[SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]
          [SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC][SPC]";
RE 25160  PRINT STR$(MG) +"[SPC]:" + STR$(MK)
HF 25170  ::
XA 25180  GP =0:GS =0:KP =0:KS =0:OK =1:UP =0:VK =0
FG 25190  REM -> ZENE
JD 25200  GOTO55010
MR 25210  :
GK 30000  REM - LAP ATKODOLAS
KM 30010  O2 =0:O1 =O2 -(8 * INT(O2 /8)) +1
XA 30020  IFO2 /8 >0 THENO$ ="["
QF 30030  IFO2 /8 >1 THENO$ ="£"
QM 30040  IFO2 /8 >2 THENO$ ="]"
PX 30050  IFO2 /8 >3 THENO$ ="↑"
CS 30060  IFO1 =1 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]7"
AD 30070  IFO1 =2 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]8"
SH 30080  IFO1 =3 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]9"
XC 30090  IFO1 =4 THENO$ =O$ +"[SPC]10"
MC 30100  IFO1 =5 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]A"
PS 30110  IFO1 =6 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]F"
BA 30120  IFO1 =7 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]K"
QA 30130  IFO1 =8 THENO$ =O$ +"[SPC][SPC]←"
EB 30140  RETURN
GH 30150  :
MM 40000  REM - CRSR POZICIONALAS
QR 40010  X$ ="[DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN]
          [DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN]
          [DOWN][DOWN][DOWN][DOWN][DOWN]"
RK 40020  Y$ ="[RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT]
          [RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT]
          [RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT]
          [RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT]
          [RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT][RIGHT]
          [RIGHT]"
QS 40030  X$ = MID$(X$,1,X)
BK 40040  Y$ = MID$(Y$,1,Y)
PB 40050  X$ ="[HOME]" +X$ +Y$
XX 40060  PRINTX$;
XR 40070  RETURN
```

A program további részét (köszöntő, képernyőszöveg, zene) — mivel a működés megértéséhez nem elengedhetetlenül szükséges — terjedelmi okból nem tudjuk közölni. A teljes program a Pötyögőszolgálattól megrendelhető.

PÖTYÖGŐ SZOLGÁLAT

266	+4	91/ 3	Tape-disc copy	90.-
267	C64	91/ 3	BASIC rearranger	40.-
268	C64	91/ 3	BASIC decompactor	40.-
269	C64	91/ 3	BASIC merger	40.-
270	C64	91/ 3	SEIKOSHA	60.-
271	C64	91/ 3	Cartridge szimuláció	100.-
272	+4	91/ 3	Sally kulcsszókeresö	40.-
273	+4	91/ 3	Merge C+4	60.-
274	C128	91/ 4	1.5 MHz-es C64	80.-
275	C64	91/ 4	Morze - H	60.-
276	C64	91/ 4	Sprint	40.-
277	C64	91/ 4	ASCII - CHR$	40.-
278	C64	91/ 5	Rendezö	60.-
279	C64	91/ 5	Keretbeiró	50.-
280	C64 +4	91/ 5	NLQ Print	50.-
281	C64	91/ 5	FLD	40.-
282	C64	91/ 5	Raster Split	40.-
283	+4	91/ 6	Programnyilvántartó	60.-
284	C64	91/ 6	Regiszter	50.-
285	C64	91/ 6	Digitalizált zene	40.-
286	C64	91/ 6	Ékezetes MPS 802	60.-
287	C64	91/ 7	*Ékezetes iratkészitö	80.-
288	+4	91/ 7	Büvös téglalap	80.-
289	C64	91/ 7	Dominó - H	80.-
290	C64	91/ 7	Raktáros	60.-
291	+4	91/ 7	Tologató	50.-
292	C64	91/ 7	Aren 2000	40.-
293	C64	91/ 7	Bad Lamps	60.-
294	C64	91/ 7	Operation Patriot	40.-
295	+4	91/ 7	Mozaik - B	70.-
296	+4	91/ 7	Logi Kód	50.-
297	C64	92/ 1	Databevivö	40.-
298	+4	91/ 7	Bomber	40.-
299	+4	91/ 7	Dominó - K	40.-
300	+4	91/ 7	The Wall	30.-
301	C64	91/ 7	Mozaik - K	40.-
302	+4	91/ 7	Dominó - R	50.-
303	+4	91/ 7	*Borgok Kincse	150.-
304	+4	91/ 7	Asteroids	50.-
305	C64	91/ 9	Ékezetes irat forrás	30.-
306	C64	91/ 9	Yugo2	40.-
307	C64	91/ 9	Adventure - Sz	100.-
308	C64	91/ 9	Morze Oktató B.	100.-
309	+4	91/ 9	Memory Game Plus	80.-
310	C64	91/ 9	*Capitaly	100.-
311	C64	91/ 9	*Gengszterek	50.-
312	C64	91/ 9	*Küldetés 2000	80.-
313	C64	91/ 9	Itt a $ hol a $	40.-
314	C64	91/ 9	Hewing	40.-
315	+4	91/10	Mikrobi	40.-
316	+4	91/10	Nest of Fleas	150.-
317	+4	91/10	Adventure - F	80.-
318	+4	91/10	A világ szeme	120.-
319	C64	91/10	Gondolkoz6	80.-
320	C64	91/10	Memori - B	130.-
321	+4	91/10	Matekastely	100.-
322	C64	91/11	Lotto	80.-
323	C64	91/11	Toto	80.-
324	C64	91/11	Nemet gyakorlo	60.-
325	+4	91/11	Beszelo szótár	130.-
326	+4	91/11	File examiner	60.-
327	C64	91/11	Sprite szerkeszto	50.-
328	C64	91/11	Egyszinu Sprite	50.-
329	C64	91/12	Rulett javitas	50.-
330	C64	91/12	Tozsde	130.-
331	C64	91/12	IQ teszt	150.-
332	C64	92/ 1	Kalandlap	80.-
333	C64	92/ 1	Leveliro	80.-
334	C64	92/ 1	Képernyomaszkolo	130.-
335	C64	92/ 1	Sprite Kezelo	100.-
336	C64	92/ 1	SI - OPART	40.-
337	C64	92/ 2	Patience Quartet	130.-
338	C64	92/ 2	Monopoly	130.-
339	C64	92/ 2	Akasztofa	80.-
340	C64	92/ 2	Karaktertervezo	60.-
341	C64	92/ 3	String Array Manager	100.-
342	C64	92/ 3	Sprite Basic	50.-
343	C64	92/ 3	Screen Help	50.-
344	C64	92/ 3	Gyors validate	60.-
345	C64	92/ 3	BASIC SYNTAXER I.	190.-
346	C64	92/ 4	Tologató C64-re	100.-
347	C64	92/ 4	ABC rendezo	100.-
348	C64	92/ 5	*Matek + Romai szamok	100.-
349	+4	92/ 6	Tesztkeszito + ertekelo	100.-
350	C64	92/ 3	BASIC SYNTAXER II.	190.-
351	+4	92/ 7	Harom játék	110.-
352	+4	92/ 7	Szokes	80.-
353	C64	92/ 7	Toto	150.-
354	C64	92/ 7	DIGIT analizis program	110.-
355	+4	92/ 7	SCREEN DUMP	150.-
356	C64	92/ 9	UNISEQ filekezelo	130.-
357	C64	92/ 9	Graphic Copy	60.-
358	C64	92/10	Printfox Resizer	130.-
359	C+4	92/11	Tologató II.	150.-
360	C+4	92/12	Sprite Plus-4-en	130.-
361	C64	92/12	Valtozólista	150.-
362	C64.+4	93/ 2	Szomszed játek	200.-
363	C64	93/ 2	Tablas jatek	200.-
364	C64	93/ 2	SEDA	150.-
365	C64	93/ 2	415 * 200	120.-
366	+4	93/ 2	OTP hitel	100.-

A *-gal jelölt programok csak lemezen rendelhetök !

Kérem, hogy a **Commodore Újság** legközelebbi számában jelenjen meg a következő szövegű apróhirdetés:

(minden kockába egy betűt írjon)

Tagsági szám: ....

Feladandó az újság címére:
Commodore Újság
Budapest, 1388. Pf. 86.

Alulírott megrendelem a következő programokat a PÖTYÖGŐSZOLGÁLAT-tól:

PROGRAM SORSZÁMA	ÁRA
1.	,– Ft
2.	,– Ft
3.	,– Ft
4.	,– Ft
5.	,– Ft
6.	,– Ft
7.	,– Ft
8.	,– Ft
9.	,– Ft
Összesen: db	,– Ft

A programokat a SZOLGÁLAT által biztosított
lemezre (99 Ft/db)
kazettára (40 Ft/db)
az általam küldött adathordozóra kérem.
(Kérjük a megfelelő szöveg aláhúzását!)
Postaköltség (35 Ft)
A fizetés módja: személyesen — csekken — utánvéttel
(Kérjük a megfelelő szöveg aláhúzását!)
ÖSSZESEN:

A megrendelő neve: ....

Címe: ....

Amiga-500 plusz eladó, vagy elcserélném. Kérek C-128 + sz.monitort. Tel.: 25-29-411.

C-64-hez jó állapotú magnó, floppy olcsón eladó. Szabó Tibor, 6300 Kalocsa, Kishalas sor 9. 4. em. 14.

Felhasználói és játékprogramok lemezen. Adás-vétel-csere. Válaszborítékért lista! 450 Ft. 1701 Budapest, Pf.: 229.

C-64 tulajdonosok. Pályázat indult. Díjak 35.000 Ft-ért. Két válaszborítékot küldj. Varsányi, Szombathely, Nagy L. u. 11.

Eladó C-64, Anitech monitor, magnó, joy, 3 super, Games, tartozékok, játékok. Nagy Csaba, 1399 Bp., Pf.: 701/893.

C-64 + 1541 floppy + magnó + 2 db joystick + Seikosha printer + 100 db programlemez + irodalom eladó. Tel.: Rácz Gyula, 153-4722/199 mellék.

C-64-es programokat cserélek és eladok. Lemezen 20 Ft/db. Felbélyegzett válaszborítékért listát küldök és kérek. Kázmér Attila, 6000 Kecskemét, Gizella tér 2. Tel.:(76) 486-257.

Eladó C-64/II. + 1541/II. floppy + Datasette + modul + lemezek + kazetták + szakkönyvek. Irányár: 27.000 Ft. Érdeklődni: az esti órákban a 99/28-826-os telefonon.

Eladó! Megkímélt C-64-II. + 1531 Datasette (10.000 Ft). Cím: Kápolnási János, 8200 Veszprém, Jutasi út 63/A. VI/38.

64-esek! Kazettára eladók felhasználói, utántöltős és egyéb programok, valamint egy ritka cartridge 4 programmal. Válaszboríték! Cím: Szilágyi Ákos, 9024 Győr, Répce út 17.

Eladó Commodore 128-as komplett számítógép. Érdeklődni lehet este 18 óra után. Tel.: 1-271-173.

C-64 bővítők 700–1600, Final III. 3000, eprométegetők 2100 Ft-ért eladók. Válaszborítékért ismertető. Mikroklub, 8100 Várpalota, Pf.:65.

COVOX hangkártya PC-hez tetszetőleges kiszerelésben (erősítővel, zeneszerkesztővel, modulokkal, digitalizálóval) eladó! Alap kiszerelés (kovox + modulok) 2500 Ft. Erőlködővel 3500 Ft! Bármilyen menyiségben! 6 hónapos GARANCIA! Cím: 2626 Nagymaros, Jókai u. 4. Tel.: (27) 54-342.

Eladó 25 db új 3M lemez C-64 színvonalas játékprogramokkal 90 Ft/db áron, vagy egyben 2000 Ft-ért. Nagy István, 1202 Budapest, Mártírok útja 151.

Plus/4 programcsere és programeladás! Lemezen és kazettán! Válaszborítékért listát küldök. Több mint 1000 programból válogathatsz! Hartung Gábor, 6045 Ladánybene, Gödörállás 55.

Olcsón eladó 200 MByte játék-, ill. felhasználói program PC-re. Válaszborítékra tájékoztató. Nagy István, 1202 Budapest, Mártírok útja 151.

Videós élmények C-64-en digitalizálva. Olvassa a képújságot C-64-en 4000-féle Commodore-alkatrész. Tel.: 173-17-83.

Programok készítését vállalja a BCSB TEAM C-64-re és C+4-re. Cím: Sidló Csaba, 3242 Parádsasvár, Arany J. u. 33.

Eladók fekete-fehér és zöld monitorok 5000 Ft/db. Érdeklődni: Kázmér Attila, Tel.: (76) 486-257.

C-64-re kazettára, diskre oktatók, szótárak, könyvelői, felhasználói, játékprogramok 5 Ft-tól. Leírások 40 Ft/oldal. Egyedi programok készítését vállalom. Borítékért tájékoztatom. Földes Jánosné, 5000 Szolnok, Győrffy J. u. 12. I/7.

C-64-re programokat eladok, csak lemezen! Válaszborítékért listát küldök. Czifra Zoltán, 5231 Fegyvernek, Kiss János út 18/a.

C-64 program 3 Ft-ért? Igen! Lemezre és kazettára, játékok, demók felhasználóik csak nálam! Cím: Kovács Krisztián, 6750 Szeged-Algyő, Bartók Béla u. 6.

C-64 + floppy-1541 + 40 lemez + magnó + 20 db kazetta + 2 db joy. Ár: 24.000 Ft. Cím: 1191 Budapest, Hunyadi u. 21. fszt. 21. 14 óra után.

Keresek C-64-hez Artstudióhoz printconfig, GEOS-hoz egér meghajtó filet, Printfox programot. Povisel I., 7135 Dunaszentgyörgy, Csapó u. 2.

C-64 programok eladása kazettán! Szuperprogramok nagyban olcsón! Írjatok! Büdi Norbert, 3900 Szerencs, Csalogány u. 34/a.

C-64-hez vadi új 1351 mouse csak 2000 Ft!!! ACTION Replay VII. 2200 Ft. 576 Kbyte 91/1–11 és 92/2–9-ig terjedő számai csak 400 Ft!!! Cím: Badenszky Csaba, 2800 Tatabánya, Fő tér 9.

Játék- és felhasználói programok eladók. Bélyeggel ellátott válaszborítékért listát és tájékoztatót küldünk. Kérjük, tüntesse fel a gépe típusát, és a hozzá tartozó perifériákat! (Vízhatlan csomagolás, kedvezmények!)
(AMIGA) FRIEND TWO CREW, 1399 Bp., Pf.: 701/55.
(C-64) BORBÉLY BALÁZS-BUMBLE BEE, 1116 Bp., Sáfrány u. 44.
(IBM) PROSZOLG, 1399 Bp., Pf.: 636.

Eladó 1541/II-es garanciaszalagos Commodore drive 12.500 Ft-ért, valamint 100-as lemeztartók 500 Ft/db áron. Érdeklődni lehet a 135-1289-es telefonszámon.

A NOVOTRADE SZERVÍZ Kft. az alább felsorolt szervízeiben mindenféle szervízszolgáltatás munkadíjából 10% kedvezményt ad az egyesületi tagoknak.

1083 Budapest, Szigony u. 9.	Tel.: 134-3153
3525 Miskolc, Fazekas u. 1—3.	Tel.: 46/321-488
5600 Békéscsaba, Bartók B. u. 37.	Tel.: 66/327-195
6724 Szeged, Csongrádi sugárút 76.	Tel.: 62/313—377
8000 Székesfehérvár, Rádió u. 15/A.	Tel.: 22/319-765
9700 Szombathely, Szalonak u. 31.	Tel.: 94/14-519

SZERVIZ Kft.

Igazolás: a javítandó berendezés leadásakor egyesületi igazolvánnyal.
A kedvezmény többször is igénybe vehető.

Az Országos Commodore Egyesület szolgáltatásai

Egyesületi tagoknak 20% kedvezmény:

VC—20 memóriabővítés 3—27 kByte-os:	kiépítéstől függő
C—16, C—116 memóriájának bővítése 64 kByte-ra:	3500 Ft
C—16 belső 16 kByte-os EPROM bővítés:	1450 Ft
C—16 belső 32 kByte-os EPROM bővítés:	2900 Ft
C—16 belső 8 kByte-os SOFT—ROM bővítés:	2800 Ft
C—16 belső 32 kByte-os SOFT—ROM bővítés:	4000 Ft
C—16 8 kByte-ról 32 kByte-ra átalakítás:	2000 Ft
C—16 és 1541 kompatibilis lemezegység párhuzamosítása:	3200 Ft
SOFTROM modul 32K, kikapcsoláskor sem felejt C-16, C-116, +4	5000 Ft
FÉK C—16, C—116, +4 potméteres sebességváltoztatás 0%-tól 100%-ig fokozatmentesen	2000 Ft
TTL IC-teszter (Cartridge+lemezen a program)	4300 Ft
+4, C—16, C—116 UNI—ROM modul különféle kiépítésekben:	
8 kByte SOFT—ROM	3400 Ft
— 16 kByte SOFT—ROM	4000 Ft
— 8 kByte SOFT—ROM 16 kByte EPROM	4400 Ft
— 16 kByte SOFT—ROM 16 kByte EPROM	5000 Ft
— 16 kByte EPROM	2200 Ft

Egyesület tagoknak 30% kedvezmény:

Speeddos (átkapcsolható) operációs rendszer beépítése (C64 átalakítás, lemezegység átalakítás + párhuzamos kábel)	5000 Ft
1541 kompatibilis lemezegységbe elektronikus lemezlyukasztó beépítése	900 Ft
PAGEFOX magyar ékezetes kiadvány-szerkesztő cartridge (a teljes A/4-es oldal kinyomtatásához 640 pont/soros nyomtató szükséges minimum, pl. Citizen 120D)	5500 Ft
FASTLOAD cartridge (lemezes gyorstöltő, másoló, monitor)	1500 Ft
TTL IC-teszter cartridge + program	4300 FT
288/256 Kbyte-os eprombank (vezérlő eprommal)	5000 Ft
Eprométgető (2716-tól 27512-ig)	5000 Ft
C64-hez tároló oszcilloszkóp	8000 Ft
C64-bővítő-port elosztó (egyszerre 4 db cartridge lehet a gépben, melyeket gombnyomásra lehet kapcsolni)	7500 Ft
C64 USER — CENTRONICS nyomtatókábel (GEOS kábel)	1500 Ft
256 K RAM-diszk (256 Kbyte RAM-mal)	14000 Ft
256 K RAM-diszk (64 Kbyte RAM-mal)	9000 Ft
2×64 Kbyte-os cartridge igény szerinti programokkal feltöltve	4.300 Ft
64 Kbyte-os cartridge igény szerinti programokkal feltöltve	3000 Ft
Képújság (teletext) dekóder C-64-re	10000 Ft
Epromok programozása meglévő programokkal, vagy saját hozott programok beégetésével 2716-tól 27512-ig az eprommal együtt egységesen	700 Ft

Árainkat az alkatrészárak változásai befolyásolhatják.
A fenti bővítések megrendelhetők levélben az O.C.E. címén, valamint személyesen a havonta rendezendő klubdélelőttön, ahol rendszeres bemutatót is tartunk.

Postázás esetén 100 Ft postaköltség kerül felszámításra.

A kedvezmény igénybevételéhez az O.C.E. tagsági igazolvány bemutatása szükséges.